

«'Greit' med litt ulovlig av og til»

**En studie om norsk ungdoms holdninger til, og bruk av,
lovlig og ulovlig strømming av film og tv-serier.**

Venessa Tollefsen Roness

Masteroppgave i medier og kommunikasjon

Institutt for Informasjons- og Medievitenskap

Universitetet i Bergen

Våren 2022

Sammendrag

Denne masteroppgaven undersøker hvordan norsk ungdom bruker lovlige og ulovlige strømmetjenester, og hva deres synspunkter er på disse. Det er begrenset med undersøkelser som kan fortelle oss hvorfor ungdommer, spesielt i Norge, bruker disse tilgjengelige strømmetjenestene. Det er også begrenset statistikk som forteller oss om deres bruk av strømming. Problemstillingen er derfor: *Hvorfor velger norsk ungdom å strøkke filmer og tv-serier lovlig og/eller ulovlig?* Vi skal se på hvordan strømming har utviklet seg siden begrepet oppsto, og hvordan det har utviklet seg bare de siste 20 årene. Vi skal også se på relevante studier som handler om samme tema som er utført i Australia og land i EU. Vil vi i min studie finne funn som minner om trekk i andre studier, eller vil det være ulikt?

I denne studien er det blitt gjort casestudier på to videregående skoler på Vestlandet, ved bruk av metodene spørreundersøkelse og fokusgruppeintervjuer. Disse skolene befinner seg i to forskjellige fylker, der den ene er i en by og den andre er ruralt. Her skal vi se på hvordan disse 63 norske ungdommene bruker strømmetjenestene, både lovlige og ulovlige, hvorfor de bruker dem, hva de vet om åndsverkloven, og deres digitale kunnskaper. Vi skal også se på om det er noen skiller mellom de som foretrekker lovlige strømmetjenester og de som foretrekker å kombinere lovlige og ulovlige strømmetjenester.

I studien min fortalte ungdommene at de brukte lovlige strømmetjenester fordi det var lovlig, og fordi det var bedre kvalitet på bilde og lyd på filmen eller tv-serien de valgte å se. Når det gjelder bruk av ulovlige strømmetjenester, fortalte ungdommene at de brukte dette for å få tilgang på større utvalg av filmer og tv-serier. Noe av det som skiller de som foretrekker lovlig strømming, og de som foretrekker å kombinere lovlig og ulovlig strømming, var at jentene var litt overrepresenterte blant de som foretrakk å strøkke lovlig. Når det gjelder om ungdommene tenker på konsekvenser det får for dem selv ved bruk av ulovlige strømmetjenester, sa flertallet at de ikke er redd for dette. Virus på sin datamaskin var derimot det som gjorde dem mer bekymret.

I løpet av denne studien kom vi frem til flere andre interessante tendenser som ungdommene oppga. Det var også funn som minner om trekk i andre relevante studier. Det hadde vært spennende å videreføre min pilotstudie av ungdom på to videregående skoler til et større landsrepresentativt utvalg ungdommer, slik at vi kan få mer kunnskap om dette temaet. Dette er trolig bare begynnelsen.

Forord

Å skrive en masteroppgave har vært som en berg-og-dalbane av følelser. Motivasjonen og inspirasjonen har gått opp og ned sammen med glede, irritasjon, latter og frustrasjon. Det har nesten vært slik som å få seg en valp, noe som jeg og min samboer også fikk midt oppi det hele. Det har vært lærerikt og spennende å skrive om et så viktig tema som er så lite belyst.

Jeg vil gi en stor takk til Jan Fredrik Hovden, som har vært en god støttespiller og veileder. For ikke å snakke om tålmodig. Tusen takk for at du ønsket å være en del av dette.

Tusen takk til medstudenter, venner, samboer og familie. Takk for at dere orket å høre på meg snakke om masteroppgaven min til tross for at jeg så dere ikke skjønnte det, eller kanskje ikke brydde dere så mye om temaet. Spesielt takk til min samboer som orket å høre på meg diskutere masteroppgaven enten du ville høre på det eller ikke.

Venessa Tollefsen Roness,

31. mai 2022, Bergen

Innhold

KAPITTEL 1. INTRODUKSJON	7
1.1 Motivasjon.....	8
1.2 Tema og problemstilling	8
1.3 Oppgavens struktur	9
KAPITTEL 2. BAKGRUNN, TEORI OG LITTERATUR	10
2.1 Introduksjon	10
2.2 Hva er strømming?	10
2.3 Strømmingens historie.....	10
2.4 Lovlig strømming i Norge.....	12
2.5 Strømmevaner	12
2.6 Ny fremtidig struktur.....	14
2.7 Ulovlig strømming i Norge	15
2.8 Strømming i EU	15
2.9 «Piratenes» medvirkning i strømmingens historie	16
2.10 Popcorn Time	17
2.11 Åndsverkloven og strømming	18
2.12 Rettsaker om ulovlig strømming	19
2.13 Digital literacy.....	19
2.14 Bruksstudier	20
2.15 Relevante studier om lovlig og ulovlig strømming	21
2.16 Problemstilling	23
2.17 Hvorfor er dette viktig?	24
KAPITTEL 3. METODE	25
3.1 Introduksjon	25
3.2 Valg av metode.....	25

3.3 Målgruppe	25
3.4 Kvantitativ og kvalitativ metode	26
3.5 Samtykke	27
3.6 Planlegging av gjennomføring	27
3.7 Utvikling av survey	28
3.7.1. Problemstilling og enhet i survey	28
3.7.2 Perspektiv i survey	29
3.7.3 Temaer i spørreskjemaet	29
3.7.4 Formulering av spørsmål og svar i survey	30
3.8 Gjennomføring av testsurvey	31
3.9 Surveyen.....	32
3.10 Gjennomføring av surveyen	34
3.11 Intervjuene.....	35
3.12 Gjennomføring av intervjuene	37
3.13 Generalisering av funn	38
KAPITTEL 4. ANALYSE – DEL 1 – GENERELT OM UNGDOMMENS	
STRØMMEVANER & DERES SYNSPUNKTER	39
4.1 Introduksjon	39
4.2 Film- og serievaner i ungdommens hverdag	39
4.3 Bruk av strømmetjenester.....	46
4.4 Hvorfor velge lovlig eller ulovlig strømming?	49
4.5 Digitale kunnskaper.....	56
4.6 Refleksjoner rundt lover og regler	58
4.7 Oppsummering	63
KAPITTEL 5. ANALYSE – DEL II – HVA SKILLER DE SOM FORETREKKER	
LOVLIG STRØMMING OG DE SOM FORETREKKER Å KOMBINERE LOVLIG	
OG ULOVLIG STRØMMING?	64
5.1 Introduksjon	64

5.2 Bakgrunn – finner vi skiller hos de som foretrekker lovlig eller kombinerings?	64
5.3 Film- og serievaner i ungdommens hverdag – finner vi skiller hos de som foretrekker lovlig eller kombinerings?	66
5.4 Digitale kunnskaper – finner vi skiller hos de som foretrekker lovlig eller kombinerings?	71
5.5 Refleksjoner rundt lover og regler – finner vi skiller hos de som foretrekker lovlig eller kombinerings?	74
5.6 Oppsummering	77
KAPITTEL 6. AVSLUTNING	79
6.1 Oppsummering av strømming og strømmevaner	79
6.2 Oppsummering av bruksstudier	81
6.3 Oppsummering av studien	81
6.4 Oppsummering av funn	82
6.5 Funn som minner om trekk i andre studier	84
6.6 Videre forskning i fremtiden	85
LITTERATURLISTE	86

KAPITTEL 1. INTRODUKSJON

Strømming av videoinnhold har hatt en enorm utvikling de siste 20 årene, og tilgang på å spille av videofiler med et museklikk på internett har utfordret medieindustrien til å tenke på nye måter å distribuere sitt innhold på, spesielt etter at YouTube ble opprettet og tilgjengelig i 2005 for alle (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1213 & 1215). Her kunne alle laste opp og spille av videoinnhold, og kvaliteten har blitt stadig bedre og bedre.

Strømmetjenester som tilbyr film og tv-serier får stadig flere abonnenter (Waatland, 2020), og med årene er det blitt mange strømmetjenester å velge mellom, både av de lovlige og de ulovlige. Markedet er i ferd med å bli fragmentert på grunn av alle de mulige strømmetjenestene som er tilgjengelige, der en må ha abonnenter på flere ulike strømmetjenester hvis en ønsker å se alt en vil av filmer og tv-serier (Southard, 2019). Halvparten av nordmenn bruker lovlige strømmetjenester daglig (Statistisk Sentralbyrå, u.å.), og ungdommer bruker dem like mye som sosiale medier (Østnes, 2021, s. 4 – 5). Vi bruker dermed nokså mye tid på strømming av film og tv-serier i vårt medieliv. Faktisk blir det anslått at vi nordmenn er dem som strømmer mest i Norden, både av de lovlige (Olsen, 2020) og de ulovlige strømmetjenestene (Zmuda, u. å.).

Ettersom populariteten har økt, har også bruken av ulovlige strømmetjenester økt. Faktisk er strømming den metoden som blir mest brukt i Europa for å få tilgang til ulovlig innhold som film og tv-serier (EUIPO, 2021, s. 37), og i Norge hadde den ulovlige strømmetjenesten Popcorn Time like mange brukere som den lovlige strømmetjenesten TV2 Play hadde i 2015 (Zakariassen, Ingebretsen & Eriksen, 2015). Tilgang på ulovlige strømmetjenester ble oppfattet av bransjen som et økende problem, men åndsverkloven dekket ikke bruken av strømming av film og tv-serier som var lastet ned ulovlig og gjort tilgjengelig for andre før i 2018 (Regjeringen, 2020).

Som vi ser, har vi litt statistikk som sier hvor mange som bruker de forskjellige strømmetjenestene og hvor ofte de bruker dem. Det vi vet lite om derimot, er hvorfor vi bruker lovlige og ulovlige strømmetjenester. Vi vet så lite om bruken, og så lite om hvorfor, spesielt blant ungdommen. Det er denne gruppen som oftest bruker strømmetjenester siden 2014, så hva motiverer deres bruk (Statistisk Sentralbyrå, u.å.)?

1.1 Motivasjon

Ettersom jeg tilhører millenniumsgenerasjonen, har jeg vokst opp under videostrømmingens utvikling, og var en aktiv bruker av YouTube da den kom i 2005. Vi kunne bruke mange timer på strømming av videoinnhold i løpet av dagen. Etter hvert som jeg vokste opp var jeg fortsatt en aktiv bruker av videostrømming, og det var mange rundt meg også. Noen valgte å bruke ulovlige strømmetjenester, og andre valgte å bruke kun lovlige strømmetjenester. På denne tiden var det ingen lov som gjorde strømming av videoinnhold ulovlig, og denne gråsonen var ofte et aktuelt tema vi snakket om. Dette fikk meg i senere tid til å fundere på hvorfor noen aktivt valgte å bruke kun lovlige strømmetjenester, hvorfor noen valgte kun ulovlige strømmetjenester, og hvorfor noen kombinerte begge deler. Gjorde de det fordi loven sa dette var lovlig? Gjorde de det fordi det var enkel tilgang på de ulovlige strømmetjenestene, eller var det fordi det var mangel på innholdet de ønsket å se? Nysgjerrigheten ønsket svar, men etter søk på internett satt jeg fortsatt med ubesvarte spørsmål. Det var begrenset med slike studier, og ingen studier der Norge var inkludert, noe som var overraskende med tanke på hvor mye tid som blir brukt på strømmetjenester. Dermed oppstod idéen om å gjennomføre en studie selv for å finne mer ut om dette dagsaktuelle temaet blant ungdommer i Norge.

1.2 Tema og problemstilling

Bruk av strømmetjenester for å se på filmer og tv-serier, øker stadig, og flere lovlige strømmetjenester blir tilgjengelige. Bruken av ulovlige strømmetjenester er den metoden som blir brukt mest for å få tilgang til ulovlig innhold (EUIPO, 2021). Vi nordmenn, og spesielt ungdommen, er aktive brukere av disse strømmetjenestene (Statistisk Sentralbyrå, u.å.). Det er derfor interessant å forske på trenden som stadig øker. Hovedproblemstillingen er:

- Hvorfor velger norsk ungdom å strømme filmer og tv-serier lovlig og/eller ulovlig?

Vi ønsker også å se på andre aspekter ved bruken av disse strømmetjenestene:

- Hvordan går bruk av strømmetjenester for film og tv-serier inn i ungdommens medieliv?
- Hvilke lovlige og ulovlige strømmetjenester bruker ungdommen?
- Hva skiller de som bare strømmer lovlig og de som kombinerer lovlig og ulovlig strømming?
- Hvilke synspunkter har ungdom på strømming som bryter med norsk lov?

1.3 Oppgavens struktur

I kapittel 2 skal vi se på hva strømming er, og hvordan strømming av videoinnhold har utviklet seg siden strømmeteknologien fikk sitt populære gjennombrudd. Vi skal se på bruken av lovlige og ulovlige strømmetjenester i Norge, strømmevaner til nordmenn generelt, og ikke minst ungdommens strømmevaner. Vi skal også se på ungdommens strømmevaner i Europa. Det blir en presentasjon av åndsverkloven som ble oppdatert i 2018, og noen store rettsaker innenfor ulovlig strømming som har funnet sted i Skandinavia. Vi skal også se på lignende studier med samme tema, og bruksstudier, som den sentrale forskningstradisjonen som oppgaven støtter seg til.

I kapittel 3 går vi gjennom metodene som er brukt i oppgaven, inkludert motivasjon for valg av metoder, drøfting av utvalg, utformingen av spørreskjema og intervjuguide, gjennomføring av fokusgruppeintervju og spørreskjema samt diskusjon av studiens generaliserbarhet.

I kapittel 4 og 5 analyserer vi dataen som ble innsamlet. I kapittel 4 ser vi på ungdommens strømmevaner, hvorfor de strømmer lovlig og/eller ulovlig, deres digitale kunnskaper og deres synspunkter på åndsverkloven. I kapittel 5 ser vi på hva som skiller de som foretrekker å strømme lovlig og de som foretrekker å kombinere lovlig og ulovlig strømming.

I avslutningen av oppgaven, i kapittel 6, blir det gjort en oppsummering av hele oppgaven, med vekt på de opprinnelige forskningsspørsmålene. Vi skal også se på svarene på forskningsspørsmålene, likhetstrekk med andre relevante studier, og hva som kan bli gjort i videre undersøkelser på temaet i fremtiden.

KAPITTEL 2. BAKGRUNN, TEORI OG LITTERATUR

2.1 Introduksjon

I dette kapitlet skal vi se på hva strømming er med fokus på strømming av film og tv-serie relatert innhold, hvordan det har utviklet seg gjennom tiden, både med og uten piratvirksomhet, og hvordan dette kan ha medført endringer i norsk åndsverklov. Vi vil også få et innblikk på en ny struktur på strømmetjenester som ser ut til å ta form. Vi skal også se på strømmevaner til nordmenn, norsk ungdom og ungdom i EU, i tillegg til å se på hva bruksstudietradisjonen går ut på, og noen aktuelle studier innenfor denne forskningstradisjonen. Til slutt vil se på problemstillingen og forskningsspørsmålene, og hvorfor dette temaet er viktig.

2.2 Hva er strømming?

Strømming er når du kan spille av en fil, som for eksempel en tv-serie eller film, via internett, uten å måtte laste ned innholdet først (Sletvold, 2017). Eksempler på hva en slike strømmetjenester er, er Netflix og YouTube. Det er rett og slett en hel strøm av data som lyd og bilde du mottar på din enhet, og derav navnet strømming. Strømming av film og tv-serier kan skje på to måter, opptak eller direkte (Sletvold, 2017). Opptak er når du kan se det du vil strømme når du måtte ønske, og direkte er når det blir sendt direkte fra en tv-kanal og du må se det på et bestemt tidspunkt. I denne studien kommer jeg i all hovedsak til å fokusere på opptak, ettersom dette er mer relevant for strømming av tv-serier og film.

2.3 Strømmingens historie

Begrepet strømming i sammenheng med datateknologi ble brukt allerede på 1970-tallet, og deretter aktivt brukt siden 1980-tallet (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1212). Strømming på den tiden var ikke slik strømming er nå. På 1980-tallet besto det av å kunne gjøre flere ting på en gang på sin datamaskin eller dele informasjon på sitt lokale nettverk (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1212). På internett i starten kunne ikke stort annet enn tekst deles videre (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1212).

Det var radio- og musikkindustrien som først for alvor tok i bruk strømming fra 1990-tallet at utviklingen virkelig tok fart (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1212). Et stort hinder for strømming av video var størrelsen på disse filene. De krevde mye bredbåndskapasitet. Musikkfiler derimot var små og krevde veldig lite bredbåndskapasitet, og dette var grunnen til at radio- og musikkindustrien kunne dra nytte av strømming først. Strømming av video kunne smått begynne å utvikle seg på midten av 1990-tallet da bredbåndshastigheten stadig ble raskere og bedre, og teknologien til å kunne komprimere filer ble effektivisert (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1213). På denne tiden var det ulovlig nedlastning og kjøp av fysiske varer som dominerte.

Etter hvert som teknologien utviklet seg, kunne også strømming av video følge etter da adaptiv strømming ble introdusert (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1213). Dette går ut på at kvaliteten på videoene ble bedre og mer pålitelige ved at teknologien justerer seg etter bredbåndskapasiteten. Før måtte en velge kvalitet på video før en skulle strømme videoinnhold, men nå gjør denne teknologien det for deg slik at en skal få en bedre brukeropplevelse (Ozer, u.å.). Det største gjennombruddet for videostrømming skjedde i 2005 da YouTube ble opprettet. YouTube ble en av de største strømmetjenestene og en av de mest besøkte sidene, der alt fra privatpersoner til bedrifter kunne legge ut eget videoinnhold. De er fortsatt blant de største aktørene til dags dato (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1213).

Når det gjelder tv-industrien, skjedde det et skifte med strømming. Strømming utfordret lineær-tv slik at også de måtte gå over til strømmetjenester der de tilbudte deres eget innhold (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1214). Netflix er et eksempel på en av utfordrerne innenfor strømming. Denne strømmetjenesten begynte originalt som DVD-utleierytter i 1997 for deretter å gå over til kun strømming i 2007 (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1214).

Utviklingen av strømming har over tid påvirket medieindustriene, noe som har gjort at de har måttet fulgt etter med nye måter å distribuere sitt innhold på (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1215). Strømming var først noe som kun lå i bakgrunnen, men etter hvert som teknologien og internett utviklet seg endte til slutt strømming opp med å være midt i sentrum. Dessuten utvikler mulighetene og teknologien for strømming seg enda (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1215). Markedet er fortsatt «ungt» og har stort potensiale for utvikling i tiden fremover (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1212). Vi har trolig kanskje bare sett begynnelsen?

2.4 Lovlig strømming i Norge

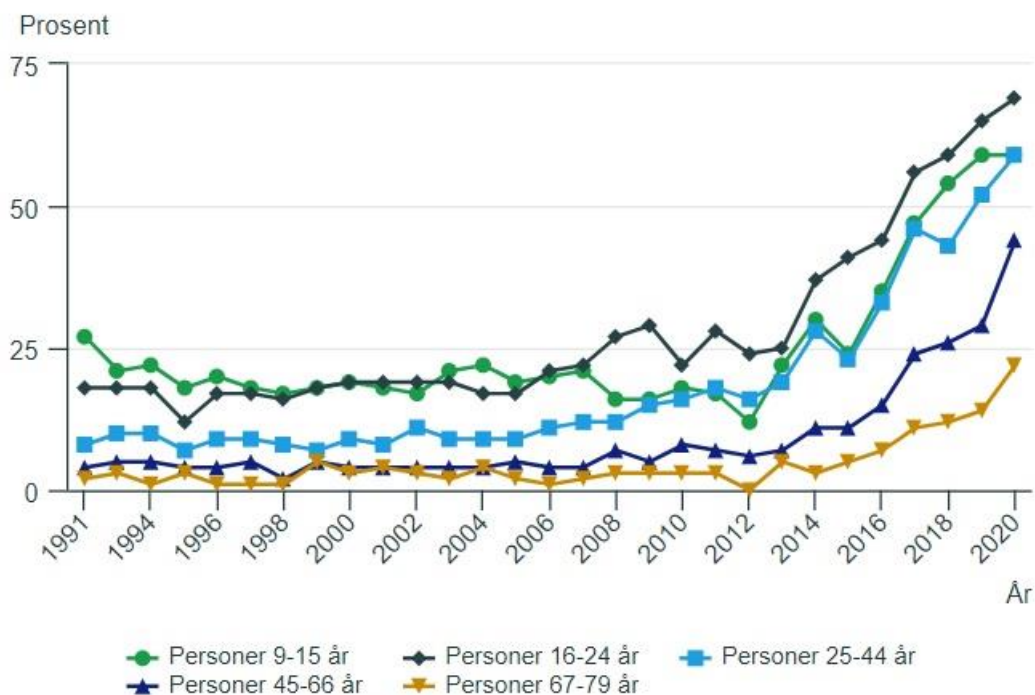
Kantar kan fortelle at etter koronapandemien brukte hele 71% av befolkningen en strømmetjeneste, og til daglig strømmet hele 63%. I tillegg er betalingsvilligheten blitt veldig høy etter koronakrisen (Futsæter, u.å.). Kantar fant også ut til tross for store strømmetjenester som Netflix og Disney+, har de norske strømmetjenestene økt mest i Norge etter at korona inntraff (Futsæter, u.å.). Det viser seg også at vi nordmenn er de som strømmer mest i Norden, og vi bruker lovlige strømmetjenester rundt 3,2 timer hver dag i gjennomsnitt (Olsen, 2020).

En undersøkelse hos Medietilsynet utført av Kantar i april 2020, viser en økning av nye abonnenter, der hele 13 prosent har, eller har vurdert, å starte et nytt abonnement hos strømmetjenester, avis eller tv da korona pandemien inntraff (Waatland, 2020). I tillegg ser Medietilsynet at alderen er en viktig faktor for om en velger å starte et abonnement, der aldersgruppen hos de fra 16-45 år har størst vekst av nye abonnenter (Waatland, 2020).

2.5 Strømmevaner

Tall fra Norsk mediebarometer og Statistisk sentralbyrå viser at 51% i befolkningen strømmer i løpet av en gjennomsnittsdag (Statistisk Sentralbyrå, u.å.). Dette er annerledes enn tallene fra Kantar, der det daglige gjennomsnittstallet var 63% (Futsæter, u.å.). Det er verdt å merke seg at Kantar sine tall er fra 2020, og Norsk mediebarometer og Statistisk sentralbyrå sine tall er fra 2021.

Unge mellom 16 og 24 år ser også ut til å ha den høyeste bruken når det gjelder strømming fra perioden 2008 – 2010 (se figur 2.1), og igjen siden 2014 (Statistisk Sentralbyrå, u.å.):

(Figur 2.1 – Bruk av strømming fordelt på alder (Statistisk Sentralbyrå, u.å.)

Medieungdom 2021 intervjuet 497 ungdommer mellom 12 og 19 år (Østnes, 2021, s. 4 – 5). Der kommer det frem at ungdommens daglige dekning består av 95% tv-strømming. De bruker dermed like mye tid på strømming som de gjør på sosiale medier, der deres daglige dekning også er 95% (Østnes, 2021, s. 6). Det ser heller ikke ut som koronapandemien påvirket deres medievaner i noen stor grad (Østnes, 2021, s. 9). Tid brukt på lineær-tv faller hos ungdommen, men denne tiden blir tatt igjen på strømming, da spesielt YouTube som ligger på topp hos dem (Østnes, 2021, s. 9). Undersøkelsen viser også at det er daglig bruk av Netflix blant ungdommen, og bruken av denne strømmetjenesten har gått opp (Østnes, 2021, s. 9). Den daglige bruken til ungdommen på internett på mobil er 174 minutter, og 117 minutter på internett på PC (Østnes, 2021, s. 15). De tre største strømmetjenestene blant ungdommen er YouTube, Netflix og NRK TV (Østnes, 2021, s. 39).

2.6 Ny fremtidig struktur

Ettersom strømming av film og tv serier blir mer og mer populært, og det er penger å tjene av dette, har flere selskaper laget sine egne strømmetjenester. WarnerMedia, Disney og NBCUniversal har opprettet sine egne strømmetjenester, noe som både Hulu og Netflix vil merke mye av. Lisensrettighetene de kjøpte av disse tre selskapene utgjorde hele 70% av det Netflix og Hulu sine kunder så på (Southard, 2019). Dermed, innen 2025, vil Netflix og Hulu ikke lenger ha lisensrettighetene til tv serier og filmer produsert av Disney, NBCUniversal eller WarnerMedia (Southard, 2019). Problemet ved at flere selskaper lager sine egne strømmetjenester for å tjene penger på sitt eget innhold, er fragmentering av markedet (Southard, 2019). Tv-serier og filmer du ønsker å se på, vil gjerne være spredt ut over flere forskjellige strømmetjenester. Hvis du vil kunne se på de tv-seriene og filmene du ønsker på en lovlig måte, må du kjøpe abonnementer på flere strømmetjenester. Det blir anslått at det til slutt vil koste like mye å ha flere strømmetjenester som det gjør å betale for et tv-abonnement (Southard, 2019). Southard nevner i sin artikkel at strømmetjenestene kan risikere at kundene velger å ikke være en betalende kunde hos dem ettersom alt blir fragmentert, siden de fleste strømmetjenestene ønsker eksklusive lisensrettigheter. De burde revurdere å lage en ny struktur på strømmetjenester (Southard, 2019).

Vi kan allerede se en slik ny struktur i endring i Norge. En tjeneste som heter «Strim» tilbyr flere forskjellige pakkeløsninger med direkte-tv, fem forskjellige strømmetjenester og sport (Strim, u.å., a). Her varierer prisene fra 199 kroner - 499 kroner per måned, der en kan velge den pakkeløsningen en foretrekker (Strim, u.å., a). Denne tjenesten ble tilgjengelig i 2018, og det er RiksTV som drifter denne (Strim, u.å., b).

Våren 2022 gikk også TV2 Play inn i den nye strukturen (TV2, u.å., a). Her har de også fått inn flere pakkeløsninger til det som passer brukeren, der de tilbyr direkte-tv, to forskjellige uavhengige strømmetjenester som Disney+ og BritBox, i tillegg til sin egen TV2 Play strømmetjeneste. En kan også få tilgang til sport (TV2, u.å., a). Her varierer prisene fra 89 kroner - 399 kroner per måned (TV2, u.å., b).

Som vi ser fra artikkelen til Southard fra 2019 kan det se ut til at han har fått rett i sine spådommer. Strømmetjenester koster nå det samme som et tv-abonnement. Hos for eksempel Telenor kan du få et tv-abonnement fra 549 kroner per måned (Telenor, u.å.). Hos RiksTV

kan du få et tv-abonnement fra 379 kroner per måned (RiksTV, u.å.). Med andre ord, legger du sammen en pakke fra Strim og TV2 Play, eller velger kun én av dem med den dyreste pakken, tilsvarer det den samme prisen som ett enkelt tv-abonnement. En ny fremtidig struktur på strømmetjenester kan se ut til å være i anmarsj.

2.7 Ulovlig strømming i Norge

Hva med ulovlig strømming? Ifølge en artikkel på Medier24 sine nettsider viste de til tall over hvor mange som strømmet ulovlig, og tallet her var 750 000 nordmenn i 2015. Her blir det også fortalt at fra perioden 2014 – 2015 gikk ulovlig nedlastning ned, og ulovlig strømming hadde en liten økning (Medier24, 2015). Dette er en økning fra 2013 hvis vi ser på en artikkel skrevet av Zmuda på Kino sine nettsider, der ulovlig nedlastning og strømming sank ettersom det kom flere strømmetjenester som var lett tilgjengelige og rimeligere i pris. De viser også til at Norge og Sverige er de som hyppigest laster ned og strømmer ulovlig i Norden (Zmuda, u.å.).

Ulovlig strømming er når du konsumerer videoinnhold der opphaver ikke får inntekter for sitt arbeid. Lovlig strømming er når opphaver av videoinnholdet får inntektene for sine rettigheter ved visning av dette (Regjeringen, 2020).

Ulovlig strømming i Skandinavia blir oppfattet av mange som et «lovlig» alternativ i stedet for å laste ned ulovlig. I tillegg ser befolkningen generelt i Skandinavia på det som en måte å bekjempe piratvirksomheten på (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1216).

2.8 Strømming i EU

Ifølge en studie gjennomført av EUIPO (European Union Intellectual Property Office), som så på tall fra 2017 til 2020 blant ungdommer, står strømming for 82% av tilgang på ulovlig medieinnhold (EUIPO, 2021, s. 37). Norge er ikke med i denne studien, men vi kan se på tall fra Sverige, Danmark og Finland. Sistnevnte er et av tre land i EU der færrest bruker ulovlig innhold (EUIPO, 2021, s. 39). Av alle de 28 EU landene, ligger Sverige på topp 10 av ulovlig strømming, og Danmark er på 14. plass (EUIPO, 2021, s. 39). Over årene fra 2017 til 2020 har tilgang på ulovlig innhold som tv (tv-programmer/tv-serier) og film, gått opp og ned

(EUIPO, 2021, s. 35). Til tross for koronapandemien i 2020, ble bruken av ulovlig innhold halvert i EU. Bruk av ulovlig innhold av film sank med 68%, og tv-serier sank med 41% (EUIPO, 2021, s. 69). Dette til tross, besøkte en gjennomsnittlig bruker i EU ulovlige strømmetjenester nesten 6 ganger i måneden i 2020 (EUIPO, 2021, s. 69). Det ulovlige innholdet som ble mest brukt var tv-serier med 70%, deretter film med 20% (EUIPO, 2021, s. 69).

Studien viser at 80% av ungdommen i EU bruker bare lovlige strømmetjenester, og 21% bruker bevisst ulovlige strømmetjenester. De som bevisst bruker ulovlige strømmetjenester, gjør det i hovedsak for å få tilgang til filmer og tv-serier. Studien viser også at ungdom sjelden kun bruker ulovlige strømmetjenester alene for å se det de vil se (Velg Ekte, u.å.).

Vi ser en trend på det å skaffe seg tilgang til ulovlig innhold er strømming det som blir mest brukt. Bruken av ulovlig innhold sank, noe som også faktisk halverte seg (EUIPO, 2021, s. 69).

2.9 «Piratenes» medvirkning i strømmingens historie

Ulovlig strømming av film og tv-serier begynte å dominere piratvirksomheten på 2010-tallet, ved å erstatte andre ulovlige alternativer, slik som ulovlig nedlastning, som var populært fra 2000-tallet (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1217). Piratvirksomheten gikk fra å være mer synlig (ulovlig nedlastning) til å bli mer skjult (ulovlig strømming) på internett (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1217). Med dette skjedde det en fragmentering, det vil si, det var utallige alternativer av ulovlige strømmetjenester på internett, og ikke slik som ved ulovlig nedlastning der en hadde færre tjenester. Det oppsto mange forskjellige nettsider for ulovlig strømming som unngikk filtrering, en kunne ta i bruk VPN (få det til å se ut som en strømmer fra et annet land), en kunne fjerne sperrer på en Apple TV slik at en kunne spille av mye innhold (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1217). Det er mange flere måter å kunne få tilgang til film og tv-serieinnhold på nå enn det var tidligere. En har også noe som blir kalt for «moderne piratvirksomhet», som går ut på å bruke lovlige strømmetjenester på en ulovlig måte. Et eksempel på dette er der en deler innloggingsinformasjon til strømmetjenester med venner og familiemedlemmer (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1217).

Det blir også diskutert at de som formidler mest ulovlig innhold når det gjelder strømming, er YouTube. Alle kan dele innhold her, både lovlig og ulovlig innhold, og i noen tilfeller kan det

ta tid før det ulovlige innholdet som er blitt lastet opp, oppdaget og fjernet. Det blir argumentert at de var en så stor aktør, at ingen ønsket å gå mot dem slik som de gjorde med Pirate Bay. Medieindustriene følte seg tvunget til å forhandle frem avtaler og komme til enighet med YouTube, og på denne måten ble det også tvunget frem nye måter å distribuere media på, slik som YouTube TV (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1217).

På bakgrunn av denne utviklingen har piratvirksomheten på internett, da spesielt ulovlig strømming, spilt en viktig rolle på å forme utviklingen av strømming generelt. De vil trolig også være med på å utvikle måter å strømme på i fremtiden også (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1217 – 1218).

2.10 Popcorn Time

Samtidig som det var en liten økning av ulovlig strømming i 2015 i Norge, var den ulovlige strømmetjenesten Popcorn Time brukt ofte av nordmenn det året. Popcorn Time ble brukt daglig og ukentlig av mange, som også gjorde denne ulovlige strømmetjenesten til en av de mest populære blant befolkningen (Zakariassen, Ingebretsen & Eriksen, 2015). Etter en undersøkelse gjennomført av TNS Gallup viste det seg at rundt 315 000 nordmenn brukte denne ulovlige strømmetjenesten daglig, og på denne tiden var det like mange seere som TV2 Sumo/TV2 Play hadde. De fant også ut at de som brukte denne ulovlige strømmetjenesten oftest var i aldersgruppen 15 – 29 år (Zakariassen, Ingebretsen & Eriksen, 2015). Denne tjenesten fungerer slik som for eksempel den lovlige strømmetjenesten Netflix gjør med sin brukervennlighet, men de som eier rettighetene på filmer og tv serier får ikke sine inntekter fra Popcorn Time. De har heller ikke fått lov å ha deres innhold på strømmetjenesten (Zakariassen, Ingebretsen & Eriksen, 2015).

Popcorn Time ble opprettet i 2014, og innen 2015 var den ulovlige strømmetjenesten stor i hele verden, ikke bare i Norge. I tillegg var den også Netflix sin største trussel (Anand, 2022). Popcorn Time ble stengt ned og avsluttet i januar 2022 (Anand, 2022).

Det er imidlertid viktig å få frem at Popcorn Time var en programvare som måtte lastes ned. Selve innholdet på Popcorn Time var basert på torrents, altså filnedlastning, der en delvis lastet ned innholdet og delvis strømmet innholdet samtidig som det ble seedet/delt til andre

brukere slik at de også kunne gjøre det samme (Viktor, 2022). Med andre ord, delvis nedlastning og delvis strømming. Bruken av Popcorn Time ble ulovlig i 2018 etter oppdatering av åndsverkloven, siden de delte filene videre under bruken av tjenesten og ikke selv lastet ned innholdet og dermed sprer ulovlig innhold (Plikk, 2018). Det er fortsatt viktig å nevne Popcorn Time selv om dens teknologi gikk ut på nedlastning i tillegg, ettersom den satte lys på ulovlig innhold i spesielt Norge, som også trolig var med på å få i gang en endring av åndsverkloven som gjorde strømming forbudt.

2.11 Åndsverkloven og strømming

Det var ingen lov frem til 2018 som gjorde det ulovlig å strømme innhold som film og tv serier, så lenge det ikke var dem selv som lastet opp materialet slik at andre kunne konsumere det – inntil det kom en ny oppdatering av åndsverkloven. Det ble sendt inn et nytt forslag i 2016 av departementet, i det formål med å kunne modernisere lovene, og stortinget behandlet det våren 2018. Den nye endringen til åndsverkloven skjedde 1. juli 2018 (Regjeringen, 2020). Med denne endringen kom det også en ny lov når det gjelder strømming:

Det er ikke tillatt å strømme eller på annen måte bruke åndsverk som åpenbart i strid med denne loven er gjort tilgjengelig for allmennheten på Internett eller annet elektronisk kommunikasjonsnett når bruk fra den ulovlige kilden er egnet til å skade opphavers økonomiske interesser i vesentlig grad. Vederlag og erstatning etter §81 kan bare ilegges ved forsettlig overtredelse av bestemmelsen i dette ledd.

(Åndsverkloven, 2018, §3).

Fra 1. juli var det dermed ikke lovlig å se på innhold der en er vel vitende om at materialet som er blitt publisert på nettsider åpenbart strider mot åndsverkloven. Endringene i åndsverkloven skulle hindre ulovlig strømming, ifølge en kommentar fra Trine Skei Grande (Plikk, 2018). Hvordan de definerer det å åpenbart vite at innholdet en ser på er lagt ut ulovlig er ikke klart definert. Dette er noe domstolen må tolke og avgjøre selv (Plikk, 2018).

2.12 Rettsaker om ulovlig strømming

I 2016 ble en nordmann dømt for å ha lagt ut filmer og tv-serier på en nettside han hadde opprettet for ulovlig strømming. Han lastet ned og gjorde rundt 1200 filmer og tv-serier tilgjengelig for andre (Berge, 2016). Den da 21 år gamle mannen ble dømt til betinget fengsel på 6 måneder, prøvetid på 2 år og måtte betale 250 000 kroner i erstatning. I tillegg ble hans stasjonære PC inndratt (Berge, 2016). Siden innholdet han lastet ned og gjorde tilgjengelig for ulovlig strømming allerede lå ute på internett fra før av, trodde han at han ikke hadde brutt loven. Frem til 2016 var straffen mannen fikk en av de strengeste i Norge når det gjelder brudd på åndsverkloven (Berge, 2016).

I 2018 skjedde det noe historisk; den første personen som ble dømt i Europa for å gi ut informasjon om hvordan en kunne ta i bruk ulovlig strømming, uten å legge ut mediainnhold selv. Dette skjedde i Danmark, der den da 39 år gamle mannen fikk betinget fengsel i 6 måneder, 120 timer med samfunnstjeneste og konfiskert over 500 000 kroner (Gosvig, 2018). Den danske mannen ble dømt for spredning av Popcorn Time via en hjemmeside han hadde opprettet. Her hadde han lagt ut informasjon som hvordan en kunne skaffe seg den ulovlige strømmetjenesten, bruke den, og unngå at myndighetene oppdaget bruken. Han fikk også inn reklameinntekter gjennom denne nettsiden, som var de pengene som ble konfiskert (Gosvig, 2018).

Det er ikke et stort utvalg av kilder til rettsaker når det gjelder ulovlig strømming, og i all hovedsak er det de som gjør ulovlig strømming tilgjengelig for andre, slik som de to eksemplene ovenfor, som blir straffet. I all hovedsak er det nedlastning av innhold de blir tatt for, og tilgjengeliggjøring av dette, og ikke strømmingen.

2.13 Digital literacy

For å kunne ta i bruk strømmetjenestene, enten lovlige eller ulovlige, trengs det en viss digital kompetanse og digital ferdighet. Slike ferdigheter er del av det som ofte blir kalt for «digital literacy» (Gentikow, 2009, s. 165). Det handler rett og slett om det å kunne beherske et medium (Gentikow, 2009, s. 167). Hvordan vi kan bruke internett eller hvordan vi kan bruke

en PC er «digital literacy». Jo flinkere du er til å håndtere de forskjellige metodene en kan bruke disse på, jo mer får du ut av selve bruken. Et eksempel er at noen er flinke til å søke opp informasjon på internett, mens andre kan bruke mange timer på å finne dette (Gentikow, 2009, s. 168 – 169). Denne forskjellen kan bli beskrevet som «digital kløft», altså at det er forskjell på den digitale kompetansen en innehar (Gentikow, 2009, s. 169). I min studie skal vi se på om ungdommene mener de kan gjennomføre to oppgaver som ser på deres «digital literacy», og hvordan de ser på hvor gode deres digitale kunnskaper er. Kan dette være en av forklaringene på hvorfor noen ungdommer bruker ulovlige strømmetjenester, og andre som ikke gjør det?

2.14 Bruksstudier

Mitt formål med min studie er å forsøke å forstå hvorfor noen ungdommer velger ulovlige strømmetjenester, og hvorfor andre ikke gjør det. Det betyr at en må forsøke å forstå deres tanker og motivasjoner bak dette. Bruksstudier er en forskningstradisjon som fremstår naturlig å støtte seg til. Bruksstudietradisjonen forsøker å finne hva som er grunnen til medievalgene til publikum, altså hva som er motivene og behovene publikum har for å bruke et medium slik som de gjør. De underliggende behovene er i fokus (Hagen, 2012, s. 56 – 57). Denne tradisjonen fokuserer dermed ikke på hva media gjør med dem, men hva de gjør med media (Hagen, 2012, s. 57). Den første studien innenfor denne forskningstradisjonen fant sted i 1944, men det skjedde ikke en videre utvikling her før 1960- og 1970-tallet (Hagen, 2012, s. 57). Pioneren i bruksstudietradisjonen er Herta Herzog i 1944, der hun gjennomførte en undersøkelse på hva publikum fikk ut av å høre på et radiohørespill (Hagen, 2012, s. 57).

Det er en diskusjon om hvilken forskningstradisjon bruksstudier faller inn under. Noen mener effektforskningstradisjonen, noen andre mener publikumsforskningen og andre mener at bruksstudietradisjonen er en egen forskningstradisjon (Hagen, 2012, s. 57). Et viktig kjennetegn med bruksstudier er at publikum ikke er tildelt en passiv rolle, men en aktiv rolle (Hagen, 2012, s. 57 & 59). Hvordan publikum bruker media har også noen funksjoner som denne forskningstradisjonen viser til. Vi har informasjonsfunksjon, underholdningsfunksjon, integrasjon og sosial kontakt, og styrking av personlig identitet (Hagen, 2012, s. 60 – 61). I min studie er hovedsakelig underholdningsfunksjonen og integrasjon og sosial kontakt som er mest relevant. I underholdningsfunksjonen går det ut på at publikum rett og slett blir

underholdt og for eksempel bruker medier som tidsfordriv. Integrasjon og sosial kontakt går ut på at mediebruk kan gi publikum samtaler om et aktuelt tema (Hagen, 2012, s. 60).

Bruksstudietradisjonen har også fått kritikk. Det er problematisk å forklare mediebruken basert på publikums behov (Hagen, 2012, s. 62). Det som blir undersøkt er mentale prosesser og tilstander, og ikke minst individualistisk. Det vil si, tilstanden som befinner seg inne i individet (Hagen, 2012, s. 61).

2.15 Relevante studier om lovlig og ulovlig strømming

En aktuell bruksstudie som var relevant for min oppgave ble gjennomført i Australia i 2016. Studiens målgruppe var unge mennesker fra 18 til 24 år, der de undersøkte deres bruksmønster når det kommer til filmer på betalte(lovlige) og ubetalte(ulovlige) plattformer (Henkel, James & Groce, 2016, s. 46). Denne studien var en pilotstudie, og de skulle finne faktorer som kunne hjelpe filmindustrien til å få flere til å betale for deres tjenester i stedet for å bruke ulovlige metoder (Henkel, James & Groce, 2016, s. 46). Hovedgrunnen for at de velger å fokusere på ulovlig nedlastning som en faktor, er at ulovlig nedlastning i Australia har økt kraftig (Henkel, James & Groce, 2016, s. 48).

De valgte to metoder, spørreundersøkelse og fokusgruppeintervju (Henkel, James & Groce, 2016, s. 49). Det var 12 deltagere i fokusgruppeintervjuene og 92 personer som svarte på spørreundersøkelsen (Henkel, James & Groce, 2016, s. 49). Deres forskningsspørsmål handlet om hva som motiverte unge mennesker til å se på betalte former for film, hva som motiverte unge mennesker til å se på ubetalte former for film, og her ble det nevnt både nedlastning og strømming. Det siste de ønsket å finne ut av var hva som fikk dem til å velge den betalte metoden eller den ulovlige metoden (Henkel, James & Groce, 2016, s. 50).

Deres første funn, hva som motiverte unge mennesker til å se på betalte former for film, var på grunn av det sosiale ved å se på filmer med andre, og ikke minst selve kinoopplevelsen (Henkel, James & Groce, 2016, s. 50 – 51). Deres andre funn, hva som motiverte unge mennesker til å se på ubetalte former for film, var at de ville kunne se filmene med en gang alle andre også ser dem, men også fordi de ikke får noe skyldfølelse for å benytte seg av den ulovlige metoden. En av deres informanter nevnte også at en ikke hører noe særlig om andre som får problemer ved å benytte seg av denne metoden (Henkel, James & Groce, 2016, s. 54). Deres tredje funn var at inntekter hadde noe å si for om unge mennesker valgte betalte eller

ubetalte former for å se på film. Deres utdanningsnivå hadde ikke noe å si (Henkel, James & Groce, 2016, s. 55 – 56). I tillegg stilte de et tilleggsspørsmål til informantene om deres forslag til hva filmindustrien kunne gjøre for at flere skal velge betalte former for film. Der kom det forslag som å få bedre strømmetjenester, at det skal være et stort og variert utvalg av filmer, legge ut nye filmer hyppig, og ikke minst å senke prisene (Henkel, James & Groce, 2016, s. 56).

En annen aktuell bruksstudie ble gjennomført av EUIPO (European Union Intellectual Property Office). De hadde gjort en lignende studie før, i 2016, og en ny som ble gjennomført i 2019. I denne studien ble det brukt spørreundersøkelse på internett og intervju via telefon blant unge mellom 15 til 24 år, og ble gjennomført i 28 EU land, med totalt 23 507 deltagere (EUIPO, 2019, s. 8).

Målet med studien fra 2019 var å sammenligne funnene fra studiene deres i 2016 for å se om noe var forandret. Bakgrunnen for disse to studiene var for å se hvordan ungdom brukte internett, og deres tanker og holdninger rundt uekte varer generelt, blant annet piratkopier, og ulovlige strømmetjenester (EUIPO, 2019, s. 8). De ville også se på hva som drev dem til å kjøpe fysiske varer eller digitalt innhold, og hva som stoppet dem når det kom til bruk av ulovlig innhold (EUIPO, 2019, s. 8). Målet for å finne ut av dette, var å kunne bruke informasjonen de samlet til å kunne lettere formidle kunnskap om uekte varer og konsekvensene av dette, til ungdommen, og ikke minst hva som kan bli gjort for å forbedre situasjonen (EUIPO, 2019, s. 8).

Mye av resultatene fra studien i 2019 var veldig lik den som ble gjennomført i 2016, men det ble gjort funn som kan indikere at ungdommen sine holdninger kanskje er i endring (EUIPO, 2019, s. 2). Det første funnet var at kvaliteten var viktigere, og at kostnaden for varen ikke var like viktig lenger. Ungdommens hovedargumenter var at det skulle være trygt, og ikke minst at det skulle være rimelige priser (EUIPO, 2019, s. 2). Det andre funnet var viktigheten av at det var lovlig er sterkere hos de unge, og at flere velger å bevisst ikke bruke ulovlige strømmetjenester. De fleste unge fortalte også at flere ofte sjekket om for eksempel strømmetjenesten var lovlig eller ikke før den ble tatt i bruk, og denne holdningen har økt siden studien i 2016 (EUIPO, 2019, s. 2 – 3). Det tredje funnet er at unge som bruker ulovlige strømmetjenester for å kunne for eksempel se film, har gått ned med 7% siden 2016, og studien diskuterer om det å ha et abonnement til lovlige tjenester gjør det mer attraktivt å bruke de lovlige alternativene (EUIPO, 2019, s. 3). Det fjerde, og siste funnet, er at unge

tenker seg mer om hvis det utgjør en risiko for dem selv, men blir lettere overbevist av argumenter som går på moral. Her blir det blant annet nevnt at de tenker seg om hvis det er en risiko for å få virus på PC-en. Når det kommer til moralen er det større sannsynlighet for at de blir overbevist ved at de bekymrer seg for at de som eier rettighetene til varen må lide konsekvenser ved ulovlig bruk (EUIPO, 2019, s. 3).

2.16 Problemstilling

Hvorfor velger norsk ungdom å strøkke film og tv-serier lovlig og/eller ulovlig? Statistikk viser at strømmetjenester tar over for alvor de siste årene, og antall abonnemeter øker stadig. Ettersom flere velger å ta i bruk slike tjenester, er det derfor interessant å forske på trenden. Er det noen som kombinerer både lovlig og ulovlig strømming? Skjer dette fordi strømmetjenestene som er tilgjengelige i Norge har manglende tilbud og hull som brukere velger å dekke selv ved hjelp av andre metoder?

Derfor lurer vi på dette; **Hvorfor velger norsk ungdom å strøkke film og tv-serier lovlig og/eller ulovlig?**

For å kunne svare på denne problemstillingen, har jeg fire forskningsspørsmål:

- 1 – *Hvordan går bruk av strømmetjenester for film og tv serier inn i ungdommenes medieliv?*
- 2 – *Hvilke lovlige og ulovlige strømmetjenester bruker ungdommen?*
- 3 – *Hva skiller de som bare strømmer lovlig og de som kombinerer lovlig og ulovlig strømming?*
- 4 – *Hvilke synspunkter har ungdom på strømming som bryter med norsk lov?*

2.17 Hvorfor er dette viktig?

Vi har sett på undersøkelser fra EU og Australia, men hva med Norge? Det er få undersøkelser som avdekker hvordan og hvorfor lovlige og ulovlige strømmetjenester blir brukt, og derfor er min studie viktig for å øke denne kunnskapen. Det eksisterer mye statistikk og flere studier som viser hvor mange abonnenter de forskjellige strømmetjenestene har, hvordan strømming har økt år for år, hvordan algoritmene til strømmetjenestene fungerer, og noen masteroppgaver som sammenligner bruk av strømming av tv og lineær-tv blant annet. Ifølge kantar.no bruker nordmenn betraktelig mer tid på strømmetjenester (Løvhaug, u.å.). Strømmer noen lovlig fordi det er den trygge og lovlige metoden? Strømmer noen ulovlig for å dekke mangler på tilbud av innhold på de lovlige strømmetjenestene? Har digitale kunnskaper noe å si for om noen strømmer lovlig eller ulovlig? Hva skiller de som strømmer lovlig og de som kombinerer lovlig og ulovlig strømming? Dette er det vi skal finne ut av.

KAPITTEL 3. METODE

3.1 Introduksjon

I dette kapittelet skal vi se på hvordan de kvantitative og kvalitative metodene i denne studien ble utformet etter viktig og veiledende metodelitteratur. Vi skal se på hvordan surveyen ble utformet, hvordan testsurveyen gikk, og hvordan dette førte til endringer i den endelige surveyen. Deretter ser vi nærmere på gjennomføringen av surveyen og fokusgruppeintervjuene.

3.2 Valg av metode

Min studie vil falle inn under bruksstudier. Bruksstudier forsøker å finne ut motivene bak bruken av media (Hagen, 2012, s. 57) Min studie forsøker å finne ut hvorfor norsk ungdom velger å strøkke film og tv serier lovlig og/eller ulovlig. Dens fokus er hvordan brukerne får dekket sine behov via media, og hvordan denne bruken tilfredsstiller behovene (Hagen, 2012, s. 57). Denne studien forsøker å finne ut av motivene for å strøkke lovlig og/eller ulovlig hos ungdommen, og hvordan de får dekket sine behov ved bruk av måten de velger å strøkke på. Her vil jeg bruke både kvantitative og kvalitative metoder, da både surveys og intervjuer er relevant for forskningstradisjonen (Østbye, m. fl., 2013, s. 266). Intervjuene vil være svært nyttig for å kunne gå dypere inn i ungdommens motiv og refleksjon enn det den kvantitative undersøkelsen avdekker.

3.3 Målgruppe

Strømmetjenester blir brukt i alle aldersgrupper, men de unge har brukt strømming mest siden 2014 (Statistisk Sentralbyrå, u.å.). For å kunne avgrense målgruppen i denne studien falt valget på ungdommer fra 16 - 20 år. Vi har sett at ungdommene i aldersgruppen 16 – 19 år bruker strømming like ofte som sosiale medier i sin mediehverdag (Østnes, 2021, s. 6). Deres dagsbruk i minutter besto av 174 minutter på mobil, og 117 minutter på pc (Østnes, 2021, s. 15). Det er også nevnt at 80% av ungdommer i EU bruker lovlig strømmetjenester (Velg Ekte, u.å.). Når det kommer til ulovlig strømming, slik som tjenesten Popcorn Time, var

aldersgruppen 15 – 29 år de som hyppigst brukte tjenesten (Zakariassen, Ingebretsen & Eriksen, 2015). I de relevante bruksstudiene vi har sett på, har de også gått for unge som målgruppe. I den ene var det 18 – 24 år (Henkel, James & Groce, 2016), og 15 – 24 år i den andre (EUIPO, 2019). På bakgrunn av dette valgte jeg da målgruppen for min studie.

3.4 Kvantitativ og kvalitativ metode

Kvantitativ metode er for eksempel en survey og har data som kan telles, slik som hvor ofte noen har besøkt et museum. Kvalitativ metode er noe som ikke kan telles, altså erfaring (Østbye m. fl., 2013, s. 21-22). Jeg ønsket hovedsakelig å samle inn data gjennom kvantitativ metode. I surveyen kunne jeg kombinere med lukkede og åpne svar, der ungdommen kunne formidle sine tanker og refleksjoner som kan være av betydning. Det ville også være nødvendig å supplere med noen kvalitative intervjuer, slik at en kunne gå mer i dybden på det som ble nevnt i surveyen (Østbye m. fl., 2013, s. 22). Dette er noe som ventet kunne hjelpe å undersøke problemstillingen og forskningsspørsmålene (Østbye m. fl., 2013, s. 101).

I intervjuene vil et semi strukturert intervju være relevant, slik at intervjuet ble mer en samtale enn en «spør-og-svar» samtale (Østbye m. fl., 2013, s. 104 – 105). Min første tanke var å utføre disse intervjuene én og én, slik at det kan bli en uforstyrret samtale der ungdommen kanskje er mer tilbøyelig for å gå dypere inn i spørsmålene, men til slutt falt det på fokusgruppeintervju. På denne måten kan en få en mye mer aktiv samtale, der kanskje én person kommer på noe som ikke noen av de andre gjorde, inkludert meg selv (Gentikow, 2005, s. 52). I tillegg ville det være enklere å få flere ungdommer til å være villige til å delta når det blir en gruppesamling, ettersom fokusgrupper ofte har en gruppe med venner kan ofte oppleves som mer naturlig og avslappet (Gentikow, 2005, s. 85 - 86). Kvalitative intervjuer ville også gi enda mer datamateriale å analysere, men det blir ansett som en nødvendighet for å få mer utdypende og utfyllende svar for å supplere med surveyen. Det kunne potensielt sett være viktig for min studie, der sitater fra intervjuene kan være med på å løfte undersøkelsen og være av en større betydning (Østbye m. fl., 2013, s. 126 & 127).

Nettforum kunne også kanskje være en god måte å samle inn datamateriale på. Da blir det publisert spørsmål i et forum på internett, en får flere svar, og en diskusjon eller samtale kan oppstå. Da oppstår en «dialogisk interaksjon» som man ofte ser likheter på i fokusgrupper (Gentikow, 2005, s. 102). Med dette kan en få utfyllende svar eller sitater som kan brukes i studien. I tillegg er det å bruke nettforumer en god metode innenfor det kvalitative (Gentikow, 2005, s. 102). Her vet man vanligvis ikke hvem som svarer. Det kan være en person utenfor målgruppen som utgir seg for å være noen andre, i tillegg til at en kan risikere å ikke få oppriktige eller seriøse svar. Derfor valgte jeg å ikke bruke nettforum som en metode.

3.5 Samtykke

Når det kommer til samtykke blant min målgruppe, 16 – 20 år, sier Norsk Senter For Forskningsdata at barn fra 16 år kan gi eget samtykke når det kommer til deltagelse i en studie (Norsk Senter for Forskningsdata, u.å.). Et samtykke skal også være dokumenterbart, og ett av eksemplene Norsk Senter for Forskningsdata nevner er å kunne krysse av en boks i en spørreundersøkelse (Norsk Senter for Forskningsdata, u.å.). Dette vil bli gjort i min survey.

Det ble også sendt ut et informasjonsskriv der det ble gjort klart hva denne studien handlet om, hva det ville innebære for dem å delta i studien, slik som å svare på en survey, og at det under fokusgruppeintervjuene ville bli gjort lydopptak. Det skulle også komme frem at studien ble anonymisert, slik at det på ingen måte ville kunne være noe som kunne identifisere dem. Det ville også bli informert om at deltagelse i studien var frivillig. Det ble også vedlagt kontaktinformasjon slik at de som ønsket å stille meg spørsmål, både før og etter, hadde mulighet for det.

3.6 Planlegging av gjennomføring

Jeg forhørte meg med to kontaktpersoner på to forskjellige videregående skoler i Norge, og de ønsket å være med på denne studien. Disse skolene befant seg på Vestlandet i Norge i to forskjellige fylker. Den ene skolen var i en by, og den andre skolen var ruralt. Deretter ble det planlagt tidspunkt for når jeg skulle dukke opp på de to videregående skolene for å

gjennomføre survey og fokusgruppeintervjuer. På den ene skolen skulle to klasser delta, og på den andre skulle fire klasser delta, med rundt ca. 90 elever totalt. Det ble også avtalt at det elevene skulle ta stilling til om de ønsket å delta i fokusgruppeintervjuene da jeg skulle møte opp på de to forskjellige skolene. Det ble også satt i gang samtaler med venner for å finne ut hva som var viktig for dem når det kommer til lovlig og ulovlig strømming, slik at en kunne komme nærmere på viktige spørsmål. Etter første versjon av surveyen var opprettet, ville venner, familie og bekjente svare på test surveyen, slik at jeg kunne få tilbakemeldinger og få surveyen klar til ungdommene. Det ble også gjennomført tester for lydopptak, slik at jeg var forberedt til fokusgruppeintervjuene.

3.7 Utvikling av survey

3.7.1. Problemstilling og enhet i survey

Da jeg fikk kartlagt hvilket tema og problemstilling denne studien skulle ha, måtte jeg finne ut hvordan jeg skulle utforme innsamlingen av data. Jeg var klar over at akkurat denne problemstillingen ikke er blitt kartlagt mye fra før av, og at jeg måtte være åpen for at ting kunne forandre seg underveis basert på innsamling av data. Problemstillingen og måten jeg samler inn data på, blir da en eksplorativ problemstilling, med andre ord, en utforskende problemstilling (Østbye m. fl., 2013, s. 267). I begynnelsen startet jeg med en for bred problemstilling, der jeg da ville se på hvorfor «brukere» valgte å strømme lovlig og/eller ulovlig. Med en for bred problemstilling kan det bli vanskelig å velge hvor mange enheter en skal inkludere i datainnsamlingen. En kan da risikere å ikke kunne gjennomføre undersøkelsen på fenomenet grundig (Østbye m. fl., 2013, s. 268 – 269). Da problemstillingen var mer innsnevret, måtte jeg finne ut hvilke enheter jeg skulle fokusere på. Etersom jeg skulle finne ut hvorfor ungdommer strømmer lovlig og/eller ulovlig, er strømmetjenester her enheten jeg har fokus på. Da enheten ble valgt ut, ble det også fornuftig å utføre et strategisk utvalg, og ikke et tilfeldig utvalg, noe som også er et godt valg (Østbye m. fl., 2013, s. 269).

3.7.2 Perspektiv i survey

En annen ting en også måtte tenke på er selve tidsfaktoren, eller perspektivet, i undersøkelsen. Statisk perspektiv eller dynamisk perspektiv. Statisk perspektiv går ut på å danne seg et øyeblikksbilde, altså hvordan ting er akkurat nå. Dynamisk perspektiv går ut på hvordan det utvikler seg over tid (Østbye m. fl., 2013, s. 270). Med tanke på problemstillingen var det derfor da naturlig å velge et statisk perspektiv, slik at jeg kunne danne meg et bilde for hvordan ting var akkurat nå, men også på bakgrunn av fravær av tidligere norske studier som jeg kunne sammenligne med.

Før selve surveyen blir gjennomført, er det uhyre viktig at alle spørsmål er ferdigstilt, formulert på en god og forståelig måte, og at viktige spørsmål ikke er glemt. En ikke kan gå inn og endre på ting når det først er satt i gang (Østbye m. fl., 2013, s. 142). Derfor ville jeg først gjennomføre en testsurvey slik at jeg senere kunne endre på spørsmål som var dårlig formulert, sørge for at alle spørsmål som blir stilt blir forstått, og finne ut om det var viktige spørsmål som ble glemt eller som ikke var blitt tenkt på.

I tillegg til å finne ut hvorfor ungdommer velger å strømme lovlig og/eller ulovlig, var det i et bruksstudieperspektiv også naturlig å få et bilde av deres medievaner, deres «digital literacy», eller digitale kunnskaper med mer. Da er spørsmål som er retrospektive nødvendige. Retrospektive spørsmål går ut på spørsmål som går tilbake i tid (Østbye m. fl., 2013, s. 140). Her kan jeg stille spørsmål som hvor mye de i gjennomsnitt ser på serier og filmer, og da må en ofte tenke tilbake i tid for å finne ut hvor ofte en faktisk ser på dette. Her kan jeg også stille spørsmål som hvilke typer strømmetjenester de abonnerer på eller har abonnert på, og hvilke strømmetjenester de har brukt. Ulempen med retrospektive spørsmål er at en fort kan blande fortiden med nåtiden, slik at svarene som blir avgitt faktisk ikke blir helt oppriktige (Østbye m. fl., 2013, s. 140).

3.7.3 Temaer i spørreskjemaet

Når en utvikler en survey er det fem temaer som er vanlige å ta med. Den første er «egenskaper ved intervjuobjektene». Dette er bakgrunnsspørsmål som omhandler intervjuobjektene, slik som alder, utdanning, kjønn osv. (Østbye m. fl., 2013, s. 142 – 143). Her stilte jeg spørsmål om kjønn, alder, studielinje, og om de har søsken.

Tema nummer to er «atferd». Dette går ut på å finne ut hva intervjuobjektene har gjort eller noe de har sett eller observert (Østbye m. fl., 2013, s. 143). I denne surveyen var relevante spørsmål å stille hvilke strømmetjenester de har brukt, hvor ofte de ser på serier og filmer, om de snakker med sin omgangskrets om det de har sett, om de bruker eller har brukt ulovlige strømmtjenester blant annet.

Det tredje temaet er «holdningsspørsmål». Et holdningsspørsmål har hverken rette eller gale svar, og kan være vanskelige å gå gode svar på hvis intervjuobjektet ikke har tenkt over temaet før (Østbye m. fl., 2013, s. 143 – 144). Ettersom det er gjort begrenset forskning innenfor temaet, og fordi problemstillingen min handler om dette, var det derfor viktig å ha med holdningsspørsmål. Da ble det stilt spørsmål slik om hvorfor de velger å strømme lovlig og hvorfor de velger å strømme ulovlig.

Tema nummer fire er «kunnskapsspørsmål», og er et tema som ofte ikke blir brukt i spørreundersøkelser. Den kan se ut som en prøve en får på skolen. Kunnskapsspørsmål blir brukt for å kartlegge hvilke kunnskaper intervjuobjektene har på bestemte felt (Østbye m. fl., 2013, s. 144). Dette var relevant å ta med i min undersøkelse, ettersom det er viktig å se om ungdommene var klar over at ulovlig strømming strider mot åndsverkloven, og om de er klar over konsekvensene slik strømming får for medieindustrien.

Det femte og siste temaet er «virkelighetsoppfatning». Dette går rett og slett ut på hvordan intervjuobjektene oppfatter virkeligheten, og det finnes ingen rette eller gale svar her (Østbye m. fl., 2013, s. 144). Dette er det eneste temaet som jeg valgte å ikke ha med, ettersom dette ikke er et like viktig tema som de ovenfor for min problemstilling.

3.7.4 Formulering av spørsmål og svar i survey

Da dette ble gjennomført, måtte jeg finne ut om jeg kun skulle ha lukkede spørsmål, kun åpne spørsmål, eller en kombinasjon av begge to. Med tanke på problemstillingen var det da et naturlig valg å ha lukkede og åpne spørsmål. Åpne spørsmål er det intervjuobjektet som velger svarene selv. De får dem ikke definert på forhånd, slik som ved lukkede spørsmål der de kun kan velge definerte svar på forhånd som de må krysse av på (Østbye m. fl., 2013, s. 144). Ved å kombinere begge to ville jeg også sørge for at jeg fikk et bedre utgangspunkt når det ble tid for å gjennomføre den kvalitative undersøkelsen. I de åpne spørsmålene i surveyen kan jeg få en indikasjon på hvilke spørsmål som er interessante å stille for å samle opp erfaringsmateriale (Østbye m. fl., 2013, s. 22).

Deretter var det viktig å tenke på hvordan en skulle formulere spørsmålene. Noen viktige ting å tenke på er at spørsmålene ikke må være vanskelige, og passe på bruk av ord som ikke alle kjenner til. Spørsmålene bør heller ikke være ledende (Østbye m. fl., 2013, s. 147). Ikke minst er det også viktig å ha med «vet ikke» som et reelt svaralternativ, slik at intervjuobjektene ikke føler seg presset til å ha en mening om noe de faktisk ikke har en mening om (Østbye m. fl., 2013, s. 148).

3.8 Gjennomføring av testsurvey

Testsurvey er viktig for å kunne se om det er spørsmål som ikke fungerer slik som planlagt, se om surveyen med alle sine lukkede og åpne spørsmål fanger opp det de skal, og hvor lang tid det vil ta å gjennomføre den (Østbye m. fl., 2013, s. 153). I gjennomføringen av testsurveyen fant jeg ut at det var vesentlige mangler. Jeg fikk mange gode tilbakemeldinger om spørsmål som fungerte og ikke fungerte, mangel på svaralternativer, og tips om spørsmål som burde ha blitt stilt. Noen av spørsmålene var også formulert på en slik måte at det var vanskelig å forstå hva det ble spurt om. Noen eksempler er svaralternativet «strømmer ikke ulovlig» var glemt på noen spørsmål, og en person som deltok som var 15 år gav tilbakemelding om et spørsmål som var tungt formulert. Rekkefølgen på spørsmålene var heller ikke lagt inn på en naturlig måte. Det var 24 som gjennomførte testsurveyen, fem personer som gav noen svar, og én person som ikke svarte. Aldersgruppen av de som svarte strakk seg fra 15 – 60 år. Ettersom det var ungdommer som skulle svare på surveyen, var tanken at de kanskje heller ville ha de vanskeligste spørsmålene først, for så å ta de enkle på slutten. Problemet her var da at alle de åpne spørsmålene kom først, noe som gjorde at de som deltok i testsurveyen ikke hadde fått nok tid til å reflektere over temaet når de skulle svare. Noen gav da tilbakemeldinger på at de svarte veldig kort ettersom de da forventet flere spørsmål som gikk enda dypere inn på det spørsmålet handlet om.

I tillegg til tilbakemeldingene fikk jeg også tid til å lære meg å bli kjent med programvaren til surveyen, sørge for at linkene som ble sendt ut fungerte, og hvor jeg kunne finne og se analysen av dataen som ble samlet inn. Jeg fikk også muligheten til å teste ut hvor

anonymisert surveyen egentlig var slik at jeg kunne stå for det som ble sagt da ungdommene ble presentert for studien.

3.9 Surveyen

Når en setter i gang med datainnsamling er det mye man bør tenke på. Da spesielt forskningsetikk, som Bruhn Jensen har samlet i ti punkter (Østbye m. fl., 2013, s. 29). Disse punktene handler om hva en bør tenke på fra start til slutt, slik som godkjennelse av forskningen, at en alltid skal se på de som deltar i forskningen som mennesker, og ikke som objekter. En må også tenke på å være refleksiv under datainnsamlingen, være hensynsfull, være villig til å forklare hele forskningen fra alle aspekter, kunne fortelle hva som gikk bra og dårlig blant annet (Østbye m. fl., 2013, s. 30). Studien min ble meldt inn til RETTE i UiB, og jeg var spesielt oppmerksom på at jeg måtte være ekstra hensynsfull ovenfor ungdommene som skulle delta i min undersøkelse med tanke på at temaet omhandler bruk av ulovlige strømnetjenester. Det ble sørget for at alt skulle være så anonymisert som overhodet mulig, slik at de som deltok skulle føle seg ivaretatt og tatt hensyn til.

Når noen deltar i en forskning, er det viktig at de som deltar får informasjon om hva forskningen går ut på, hva det innebærer å delta og ikke minst hvordan informasjonen som blir samlet inn blir brukt. På denne måten kan de bestemme seg for om de ønsker å delta eller ikke, og ikke minst kan de da gi et informert samtykke (Østbye m. fl., 2013, s. 37). På bakgrunn av dette kunne jeg være forberedt på å informere ungdommene som skulle delta i min studie. Jeg hadde en god dialog med lærerne på de to utvalgte videregående skolene, og de fikk utdelt et informasjonsskriv slik at elevene ble informert om hva som skulle skje når jeg ankom deres skole.

Denne studien, når det kommer til spørreskjemaundersøkelser, faller inn under hovedformen «webenquêter». Enquête foregår skriftlig, både spørsmål og svar. Webenquêter er skriftlige spørsmål og svar på en digital spørreundersøkelse, som i min studie. På denne måten er svarene enkle å administrere, og ikke minst er den innsamlede informasjonen lett å lese, ettersom programmet jeg bruker automatisk lager tabeller (Østbye m. fl., 2013, s. 138 – 139).

Svakheten med webenquêter er at en ikke har kontroll på om de svarer seriøst på undersøkelsen eller om de svarer i det hele tatt, noe som også er tilfellet i alle spørreundersøkelser. Styrken derimot er at de ofte er mer villig til å svare ærlig ettersom svarene er anonymisert (Østbye m. fl., 2013, s. 139).

Hvordan en bygger opp surveyen i form av tema og hvilke typer spørsmål en skal svare på, er viktig å tenke på, slik som at det ikke skal være store brudd i dem ettersom de tar seg tid til å svare på den (Østbye m. fl., 2013, s. 151). Jeg prøvde å samle alle spørsmål til hvert tema i rett rekkefølge, slik at en ikke hoppet fra det ene temaet til det andre, slik som noen av tilbakemeldingene mine på testsurveyen var.

Et eksempel på å bygge opp surveyen er å dele den opp i 5 deler (Østbye m. fl., 2013, s. 151). Den første delen er en innledning for surveyen, der en skriver om taushetsplikten, hva undersøkelsen går ut på og lignende. Del to går inn på enkle spørsmål som om en har barn, hvor en er født eller hva en jobber med. Del tre består av litt mer tyngre spørsmål der den som svarer må tenke litt, som for eksempel kunnskapsspørsmål eller holdningsspørsmål. Del fire består av det samme, men mindre mengder spørsmål. Her kan en også plassere inn spørsmål som ikke omhandler hovedtemaet. Del fem er avslutningsdelen der en stiller litt mindre avanserte spørsmål, som for eksempel utdanning siden det kan virke mindre problematisk å svare på (Østbye m. fl., 2013, s. 151).

Basert på tilbakemeldingene fra testsurveyen, og vanlige råd i metodelitteraturen, ble surveyen satt opp på en lignende måte. Første delen var samtykke. Del to ble satt opp til bakgrunnsspørsmål slik som for eksempel alder, kjønn, familiesituasjon, utdanning, og om de har jobb ved siden av skolen. Del tre ble satt opp til å finne ut av deres medievaner slik som for eksempel å finne ut hvor ofte de ser på tv-serier og filmer, hvilke lovlige og ulovlige strømmetjenester de bruker og lignende etterfulgt av noen kunnskapsspørsmål om åndsverkloven og deres digitale kunnskaper knyttet til temaet. I del fire går jeg litt vekk fra hovedtema ved å stille dem spørsmål om den sosiale omgangskretsen er med på å påvirke hva de ser på, og om de selv føler det er viktig eller ikke å se på det samme som deres omgangskrets. I del fem, på avslutningsdelen, blir de stilt spørsmål om deres tanker og meninger rundt lovlige og ulovlige strømmetjenester, ettersom de på dette tidspunktet har fått litt tid til å tenke.

3.10 Gjennomføring av surveyen

Det var avtalt datoer for når jeg skulle møte opp på de to utvalgte videregående skolene. Da det nærmet seg ble det innført noe litt strengere koronarestriksjoner, noe som gjorde at jeg bare kunne møte opp på den ene skolen.

På skolen jeg ikke kunne møte opp fysisk på, var det to klasser som ikke svarte på surveyen og to klasser som svarte, der kun noen få i den ene klasse ikke ville delta. Noen av dem ga uttrykk for at de følte det var en del av undervisningen og syntes det var kjedelig. Dette er kanskje noe min tilstedeværelse kunne ha forhindre. Til tross for dette så det ut til at det kom inn seriøse svar fra de som svarte.

Det var da totalt 63 elever som svare på surveyen. På skolen jeg kunne møte opp fysisk på deltok to klasser. Jeg hadde en kort presentasjon om hvem jeg var, hva studien min handlet om, og hvilke typer spørsmål de ville komme over på surveyen. Det ble presisert at det ikke fantes noen svar som var «rett» eller «galt», og at jeg kun ønsket å vite hva deres mening rundt temaet var. Hvis de følte at de ikke hadde en mening om temaet var det også et bra svar fra dem. Til slutt ble det åpnet opp for at ungdommene kunne stille meg spørsmål.

Ungdommene stilte meg noen spørsmål om hvor anonym surveyen var, og viste litt usikkerhet rundt dette. Etersom jeg allerede i testsurveyen hadde undersøkt hvor anonymt programmet egentlig var, kunne jeg fortelle om at jeg hadde testet dette ut, men ikke funnet ut hvem som avla svarene. Med et slikt forsikrende svar, og ikke minst at jeg hadde tatt meg tid til å undersøke dette, gjorde det at ungdommene følte seg trygge. På denne måten kunne jeg bygge opp et tillitsforhold til ungdommene (Østbye m. fl., 2013, s. 151). Det var også åpent for at de kunne stille meg spørsmål mens de svarte på surveyen, og dette var noe de også benyttet seg av.

Det oppsto kun ett problem under innsamling av data til surveyen, og det var da strømmen gikk i det ene klasserommet. Dette førte til at internett forsvant fra rommet, og surveyen er avhengig av internetttilkobling. Heldigvis var nesten alle ferdige med å svare, og de som ikke var ferdig gikk over til et annet rom der de fikk internettdekning slik at de kunne fullføre. Elevene ville forsikre seg om at svarene deres var innlevert. Jeg gikk dermed inn og så på om

antallet var registrert fullført, noe som det var. Det skjedde dermed ingen bortfall på grunn av strømbryddet.

3.11 Intervjuene

Kvalitative intervjuer har sine fordeler ved å kunne få informasjon som kan være vanskelig å få tak i ellers, få avkreftelse eller bekreftelse, og få innsyn informantens begrepsapparat og deres snakkemåte (Østbye m. fl., 2013, s. 103). Ved denne metoden henter en ut informasjon, eller blir informert av informanten (Østbye m. fl., 2013, s. 103).

Ved slike intervjuer finnes det tre forskjellige måter å intervjuer på. Vi har den ustrukturerte metoden, den semistrukturerte metoden, og den strukturerte metoden. I den ustrukturerte metoden er hverken spørsmål eller tema gjort klar på forhånd. Disse blir gjort for å kunne forberede seg til intervjuer som er mer strukturerte. I den semistrukturerte metoden er tema klart på forhånd, og noen spørsmål er også klargjort. Dette blir da en intervjuguide. Her følger en spørsmålene som er satt, men der er også åpent for at det kan bli stilt oppfølgingsspørsmål eller følge samtalen som oppstår. I den strukturerte metoden er alle spørsmål klar på forhånd, og skal være enkle å kunne plassere i et skjema (Østbye m. fl., 2013, s. 104 – 105). En har også forskjellige typer intervjuer, der en kun intervjuer én person, eller gruppeintervjuer, slik som fokusgruppeintervjuer (Østbye m. fl., 2013, s. 105).

Når en skal gjennomføre et kvalitativt intervju, er det viktig å forberede seg godt. En må kunne sette seg inn i temaet en skal stille spørsmål om, hvilke spørsmål en skal stille, og om det er relevant til problemstillingen. En må også være forberedt på hvor en skal gjennomføre intervjuet slik at det ikke skjer noen forstyrrelser, og ikke minst sørge for at de som intervjuer føler seg trygge. I tillegg må en også forberede informasjon til informanten, slik at de vet hva undersøkelsen går ut på, hva det skal brukes til og hvordan det kommer til å bli brukt (Østbye m. fl., 2013, s. 106). I starten av intervjuet er det også lurt, slik som ved en survey, å stille enkle spørsmål i starten for så å gradvis gå over til litt mer kompliserte spørsmål. Det er også viktig å vise til informantene at en faktisk lytter til det de sier, som for eksempel ved kroppsspråk (Østbye m. fl., 2013, s. 107). En må også tenke over at informanten ofte vil være

veldig klar over opptaksutstyret under intervjuet, til tross for at det av og til kan se ut til at de ikke er det. En må derfor være klar over at de kanskje tenker over hvordan de skal snakke eller oppføre seg under en slik intervjusituasjon (Østbye m. fl., 2013, s. 108).

Noe som også er viktig å tenke på, er at en må sørge for at informasjon som kan identifisere vedkommende, ikke kommer ut, og da spesielt at det ikke lekker ut til lokalmiljøet. En må derfor da tenke på når en jobber med datainnsamling, som for eksempel kvalitative intervjuer, at detaljer eller sitater ikke blir identifiserbare (Østbye m. fl., 2013, s. 37). Når en gjennomfører en survey og avgir svar, er det ofte svært lite som er identifiserbart i motsetning til kvalitative intervjuer. Det er derfor svært viktig at de som deltar i disse intervjuene får informasjon som at sitater kan bli gjengitt i selve undersøkelsen (Østbye m. fl., 2013, s. 37).

For å kunne styrke opp reliabiliteten i et kvalitativt intervju, kan en ta lydopptak av intervjuet. Da kan en transkribere intervjuet og få alt som blir sagt helt korrekt på papiret, og på denne måten blir også validiteten styrket. En har også noe som blir kalt for «økologisk validitet». Dette går ut på hvordan den som intervjuer påvirker de som blir intervjuet ved sin tilstedeværelse (Østbye m. fl., 2013, s. 124). Hvis de som blir intervjuet blir påvirket av situasjonen, og ikke oppfører seg slik som de ellers ville ha gjort, eller svarer på en slik måte som de vanligvis ikke gjør, vil validiteten og generaliserbarheten svekkes. Å si at de ikke blir påvirket er en vanskelig ting å hevde (Østbye m. fl., 2013, 125). Hvis en vil prøve å få validiteten styrket, kan en bruke «triangulering» slik at en hever en metodes svakheter med å bruke flere metoder, slik som kvantitativ metode og kvalitativ metode sammen. Det som også er viktig er å være klar over, er at ved å triangulere, betyr det ikke nødvendigvis at validiteten automatisk styrkes ved å sette sammen data fra de forskjellige metodene hvis dataen hver for seg ikke er valide på egenhånd (Østbye m. fl., 2013, s. 125 – 126).

3.12 Gjennomføring av intervjuene

Ettersom jeg ikke kunne møte opp på begge de to videregående skolene på grunn av koronarestriksjoner, var det noen fokusgruppeintervjuer som falt bort. Det ble derfor kun utført fokusgruppeintervjuer på den ene skolen.

Før intervjuene tok sted, ble elevene informert om at jeg ønsket å ha intervjuer med de som ønsket om temaet. Det ble understreket at det var frivillig, og at det hovedsakelig ville handle om det som de allerede hadde svart på i surveyen. Jeg var på forhånd forberedt på at det kunne være få eller ingen som ønsket å delta. Da de først trodde det var én til én intervju, var de skeptiske, men når de ble fortalt at det var gruppeintervjuer ble de raskt ivrige i å delta. I den ene klassen var det to grupper som ønsket å delta. I den første gruppen var det fire elever med to jenter og to gutter. I den andre gruppen var det fem elever, der alle var gutter. I den andre klassen var det en gruppe som ønsket det samme, men her var det kun tre elever som ønsket å delta, med én jente og to gutter. Totalt var det tre jenter og ni gutter som deltok i fokusgruppeintervjuene. De som deltok så ut til å ha en interesse for strømming. Noen av ungdommene så ut til å kun ha en generell interesse for temaet, og noen som virket ut til å ha satt seg mer inn i det, da spesielt ulovlig strømming.

Intervjuene ble utført i et annet rom der vi ikke ville bli forstyrret. På forhånd var lydopptakere testet for å se om de fungerte slik som det skulle. Det ble også utført en lydtest i rommet. Da jeg satte meg ned med gruppene forklarte jeg ungdommene på nytt hva undersøkelsen handlet om, at intervjuet vil bli tatt opp på lydopptak, men at det ikke ville bli publisert, kun transkribert. Jeg informerte dem også om at jeg ikke skulle bruke deres navn, kun dekknavn, og ikke bruke ting som blir nevnt som kunne være identifiserbare. De ble også informert om at jeg ikke kom til å publisere navnet til skolen, og at jeg kom til å bruke sitater og lignende fra intervjuet i studien. Så startet intervjuene. Her sørget jeg for at de fikk inntrykk av at jeg lyttet, smilte når de smilte, latter sammen med dem, og prøvde å ha intervjuene som en vanlig samtale. Jeg observerte at i noen grupper var de veldig klar over at de ble tatt opp på lyd, og var til tider tilbakeholden. Her sørget jeg for at jeg ikke presset dem til å svare hvis de ikke ønsket. På denne måten ble disse ungdommene mer åpne etter hvert som intervjuet gikk, og var synlig litt mer komfortable. Det første intervjuet varte i 18 minutter, det andre i 12 minutter og det siste i 21 minutter.

Det oppsto ingen problemer med lydopptakene underveis eller i ettertid av intervjuene. Jeg har tidligere møtt på slike problemer, og dette var erfaring som kom godt med på forberedelsene til disse intervjuene.

3.13 Generalisering av funn

Utvalget av ungdommene i denne studien er ikke et tilfeldig utvalg. Et tilfeldig utvalg går ut på at en har oversikt over, som for eksempel, alle ungdommene i populasjonen og hvor mange de er i antall. Deretter finner en ut hvor mange av disse ungdommene en trenger i studien, og så blir ungdommene trukket tilfeldig ut (Østbye m. fl., 2013, s. 246). Et utvalg som ikke er tilfeldig, går ut på at den som gjennomfører studien oppsøker, eller finner, et utvalg selv. Dette gjør det vanskelig å generalisere funnene (Østbye m.fl., 2013, s. 249). Funnene i denne studien kan derfor ikke gjøre en statistisk generalisering, ettersom det krever et tilfeldig utvalg for å kunne si noe om alle ungdommene i Norge (Østbye m. fl., 2013, s. 245). Derimot fungerer denne studien som en casestudie. En casestudie er en dyp og detaljert undersøkelse av et bestemt tema som belyser et problem eller fenomen, slik som vi gjør i denne studien ved å se på hvorfor ungdommer strømmer lovlig og/eller ulovlig (Østbye m.fl., 2013, s. 236). Den foregår i samtiden, det blir undersøkt et tema som er uklart, og det foregår ikke på et laboratorium (Østbye m. fl., 2013, s. 236). Til tross for at min studie ikke kan generaliseres til ungdommene i Norges befolkning, vil denne casestudien derimot gi en generell kunnskap og innsikt om det lite belyste temaet i denne studien. Det vil kunne gi et grunnlag for videre undersøkelser av temaet i fremtiden (Østbye m. fl., 2013, s. 237). En kan tenke seg at resultatene fra disse to videregående skolene som deltok kanskje ikke er ulike fra andre videregående skoler, men dette er en usikkerhet som vi ikke kan tallfeste. Et annet problem er fordeling av kjønn av ungdommene som deltok i denne studien. Av de 63 som deltok, var det 41 gutter og 22 jenter. Når det kommer til bortfall, var det rundt ca. 90 elever som ble invitert, så svarprosenten på denne studien er nokså god. Basert på svarene til ungdommene som deltok i denne studien, både i survey og fokusgruppeintervjuer, så det ut til at de kanskje var veldig interessert i strømming av film og tv-serier.

KAPITTEL 4. ANALYSE – DEL 1 – GENERELT OM UNGDOMMENS STRØMMEVANER & DERES SYNSPUNKTER

4.1 Introduksjon

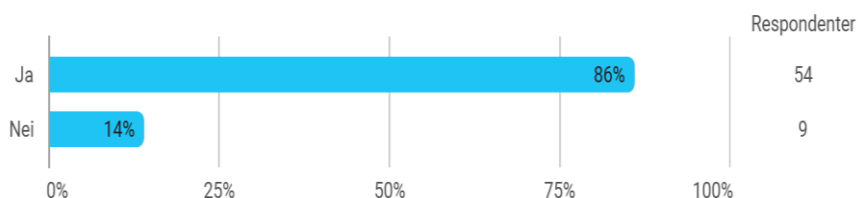
I den første delen av analysen skal jeg gå gjennom funnene som ble gjort via spørreundersøkelsen av ungdommene og deres refleksjoner rundt spørsmålene i fokusgruppeintervjuer. Her skal vi gå gjennom film- og serievener i deres hverdag, bruk av strømmetjenester, hvorfor ungdommene velger å bruke lovlige og ulovlige strømmetjenester, digitale kunnskaper og deres refleksjoner rundt lover og regler. I neste kapittel skal vi se på disse temaene for å se om dette er noe som skiller de som foretrekker å strømme lovlig og de som foretrekker å kombinere lovlig og ulovlig strømming.

4.2 Film- og serievener i ungdommens hverdag

Her skal vi nå gå gjennom hva ungdommen svarte i spørreundersøkelsen om deres film- og serievener. Deretter skal vi finne ut om det er noen sammenheng mellom ungdommens sosiale omgangskrets og deres film- og serievener. Vi skal se på om de ser på film og tv-serier alene eller sammen med andre, og i så fall med hvem. Ikke minst vil vi også finne ut om de ser på det som er populært, hvor de får anbefalinger fra, og om de synes det er viktig å se på det samme som deres omgangskrets.

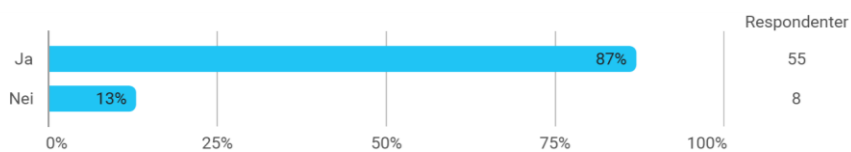
Det vi først ønsker å finne ut, er om ungdommene ser regelmessig på film og tv-serier for å kunne se mer på deres strømmevener i sin helhet.

Ser du regelmessig på filmer?

(Figur 4.1 – Ser de regelmessig på filmer?)

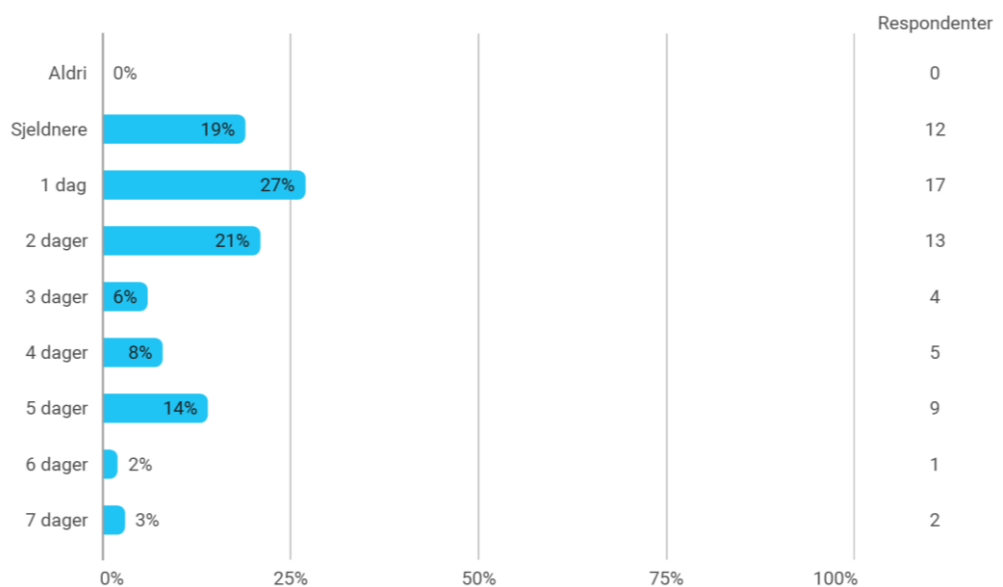
Ser du regelmessig på tv-serier?

(Figur 4.2 – Ser de regelmessig på tv-serier?)

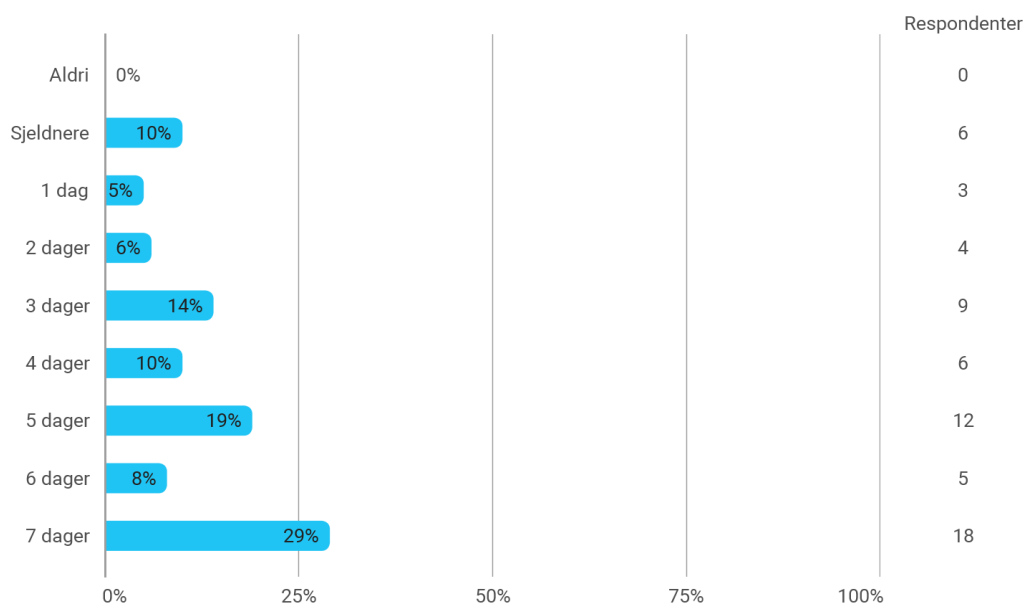
Vi kan altså se her at ungdommene som deltok i denne studien regelmessig ser på filmer og tv-serier. Hva er da deres typiske vaner i løpet av en uke (se figur 4.3 og figur 4.4)?

Hvor mange dager i løpet av en uke ser du på filmer?

(Figur 4.3 – Hvor mange dager i løpet av en uke ser de på filmer?)

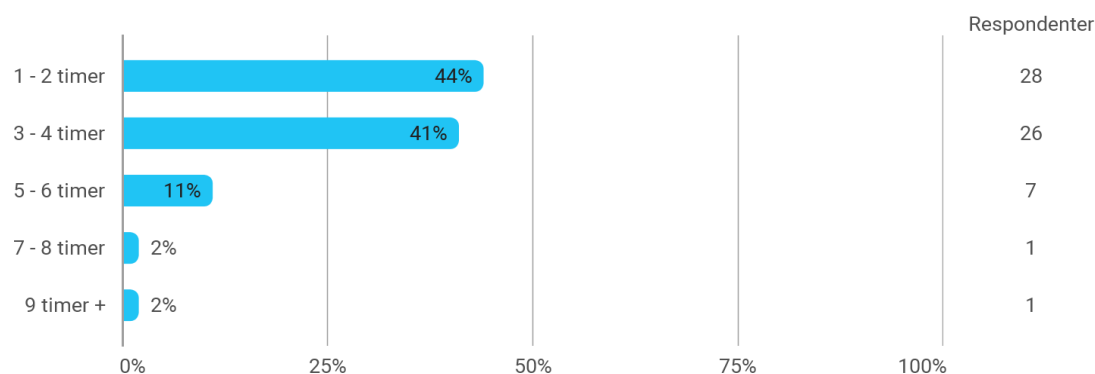
Hvor mange dager i løpet av en uke ser du på tv-serier?

(Figur 4.4 – Hvor mange dager i løpet av en uke ser de på tv-serier?)

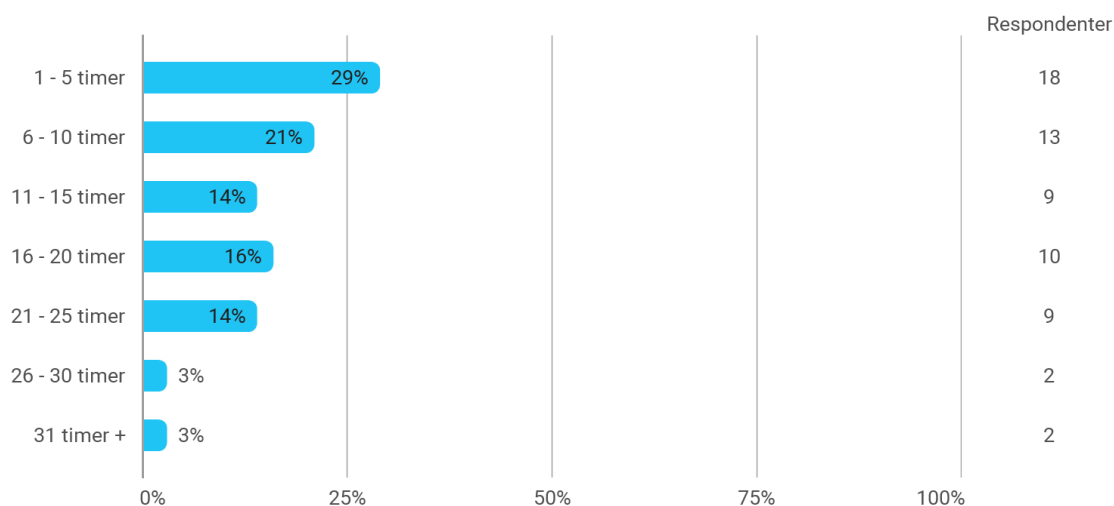
Basert på dette ser ungdommen typisk på film én til to dager i uken. Dette er helt annerledes når vi ser på deres serievaner. Her er tidsbruken nokså varierende, men over halvparten ser på tv-serier hver dag, og nesten en av tre hver dag. Dette stemmer overens med Medieungdom 2021 sin studie, der 95% av ungdommene strømmer daglig (Østnes, 2021, s. 9). Med tanke på at over halvparten av ungdommen ser på tv-serier hver dag, hvor mye tid bruker de typisk på dette i løpet av én dag eller én uke (se figur 4.5 og figur 4.6)?

Hvor mange timer i løpet av en dag ser du på film og/eller tv-serier?

(Figur 4.5 – Hvor mange timer i løpet av en dag bruker de på film og/eller tv-serier?)

Hvor mange timer i løpet av en uke ser du på film og/eller tv-serier?

(Figur 4.6 – Hvor mange timer i løpet av en uke bruker de på film og/eller tv-serier?)

Ungdommens typiske tid brukt på film og/eller tv-serier er 1-2 timer per dag, mens deres typiske bruk i løpet av en uke varierer nokså mye. 40% ser 10 timer eller mindre, men nesten like mange (36%) ser 16 timer eller mer i uken. Merk at underrapportering kan forekomme på slike undersøkelser, ettersom respondentene selv svarer og den nøyaktige tiden ikke blir målt.

Ser ungdommene på film og/eller tv-serier alene? Hele to tredjedeler av ungdommene sier at de typisk gjør det. Når de ser sammen med andre, er det oftest spesifikke tv-serier og filmer.

Det ble også spurt om de så på tv-serier og filmer mest fordi de var populære, og svaret var vanligvis nei. «Anna» forteller om en tv-serie er populær ikke er den viktigste grunnen til at en velger å se på den. Det handler også om å se på den sammen med venner som en felles interesse:

«The Vampire Diaries. Fordi jeg vet at det var en veldig stor tv-serie akkurat da. Den er jo ganske gammel da, men det var liksom egentlig en trend. Nå så vi ikke den for trenden, vi fant den som en felles interesse å se på den, så da ser vi på den sammen» - (Anna)

Ungdommer sier også typisk at de sjelden spør andre om anbefalinger når det kommer til film og tv-serier. De finner anbefalinger via søk på internett eller via algoritmen på lovlige strømmetjenester:

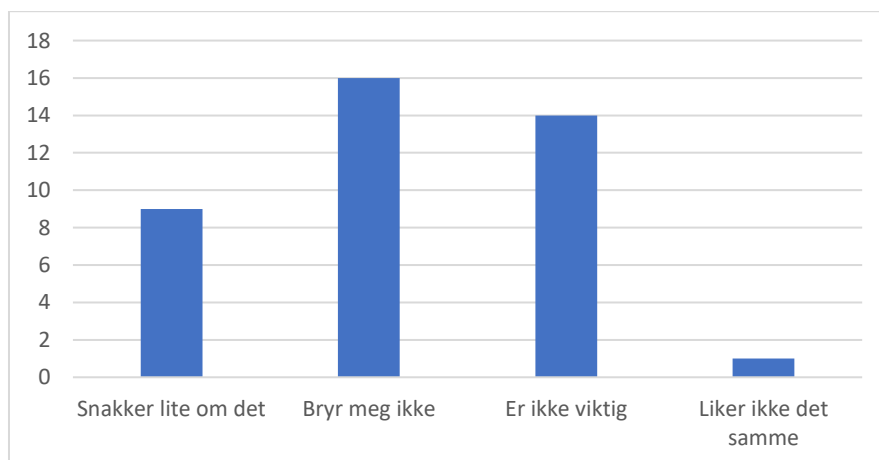
- Jens: «Jeg går på nettet og finner ressurser og sånn, folk som jeg vet er gode på filmer, forstår dem og vet hva som er bra eller ikke. Også ser jeg på deres 'reviews' og bare finner ut om jeg kommer til å se den eller ikke. Og da ser jeg den eller ikke. Etterpå.»

- Nils: «Ja, eller sånn, jeg søker også ofte sånn på internett. For eksempel hvis jeg vil se en 'horror' film, så søker jeg sånn 'best horror movies' og velger den som har den fineste plakaten. Eller den skumleste.»

- Gunnar: «Jeg spør egentlig aldri noen andre om anbefalinger. Jeg bare finner det selv. 'Scroller' gjennom Netflix og finner en film.»

Ungdommene ble også spurt om de synes det er viktig å se på tv-serier og filmer som deres omgangskrets ser på. Flertallet svarte nei. De som svarte at det ikke var viktig, ga disse svarene; det er åpne oppfølgingsspørsmål som måtte sorteres:

Hvorfor føler du det er viktig/ikke viktig? (om det er viktig å se på tv-serier/filmer som din omgangskrets ser på for å kunne henge med på det sosiale) Flere svar er mulig

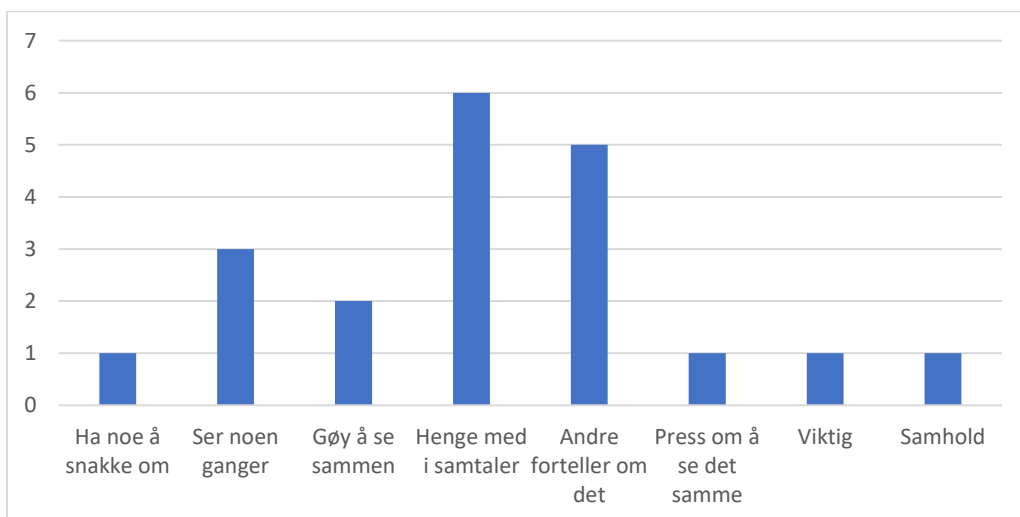
(Figur 4.7 – Hvorfor det ikke er viktig å se på det samme som ens omgangskrets)

Her ser vi tendenser på at de som sier at det ikke er viktig, ikke har et behov for å snakke om temaet. Det er heller ikke noe som bryr dem. En av ungdommene forteller at det i dag er så mange filmer og tv-serier å velge mellom slik at man ikke blir utelatt fra samtaler. Det kommer heller ikke ofte opp i samtalene, dette inntrykket fremkommer også i både surveyen og fokusgruppene:

- «I dag kan vi velge nøyaktig hva vi har lyst til å se. Det var færre alternativer før i tiden, og hvis folk gikk glipp av en serie på tv kunne det gjøre personen utelatt. I dag er markedet for tv-serier/filmer veldig mettet, og det er såpass mye å velge mellom at det blir færre enestående tv-serier eller filmer. Det er heller ikke så mye prat om filmer og tv-serier i min erfaring. Ikke nok i hvert fall til at man blir utelatt.»

De som svarte at det var viktig for dem å se på det samme som sin omgangskrets, ga disse svarene; det er åpne oppfølgingsspørsmål som måtte sorteres:

Hvorfor føler du det er viktig/ikke viktig? (om det er viktig å se på tv-serier/filmer som din omgangskrets ser på for å kunne henge med på det sosiale) Flere svar er mulig

(Figur 4.8 – Hvorfor det er viktig å se på det samme som ens omgangskrets)

En ser tendenser på at de som synes det er viktig å se på det samme som sin omgangskrets, har venner som snakker mye om det de ser på, og at de da føler de må gjøre det samme for å

kunne henge med i samtaler. Ikke minst fordi andre forteller dem om tv-seriene eller filmene. En av ungdommene forteller også at det handler om samhold:

- «Føler det er viktig for å kunne ta del i samtaler med venner både på skole og fritid, og jeg personlig føler litt på "samhold" når jeg ser på samme tv-serie/film som de rundt meg, og til og med folk i Norge generelt, fordi det snakkes mye om på sosiale medier og tv, og da kan jeg relatere til, og være en del av det.»

Vi har nå gått gjennom ungdommens film- og serievaner, og har funnet ut at de typisk ser på filmer og tv-serier regelmessig. Vi har også funnet ut at ungdommen typisk ser på film én til to dager i uken. Over halvparten ser på tv-serier hver dag, og nesten en av tre hver dag. Den typiske tiden de bruker på dette er 1-2 timer hver dag. Deres typiske tid i løpet av én uke varierer nokså mye. Litt flere ser på filmer og tv-serier 10 timer eller mindre, og nesten like mange ser 16 timer eller mer i løpet av uken.

Vi så også at to tredjedeler av ungdommene oppgir at de ser på filmer og tv-serier alene, men også litt med andre, da hovedsakelig med venner. Når de ser sammen med venner ser de også ofte på spesifikke tv-serier eller filmer. De ser typisk ikke på filmer og tv-serier kun fordi de er populære, og det er typisk at de sjelden spør andre om anbefalinger. De synes heller ikke det er viktig å se på det samme som sin omgangskrets. Hvorfor er det slik? Kan det være slik den ene respondenten fortalte, ved at markedet for filmer og tv-serier er så mettet at det blir en fragmentering? Det viser en tendens hos utvalget av ungdommene i denne undersøkelsen at tv-serier og filmer ikke er et viktig samtaletema, og at det kanskje kan se ut til at det å se på tv-serier og filmer nytes best alene? Mange av ungdommene forteller at det ikke er et behov for å se på det samme fordi de sjelden snakker om dette temaet. Det er noe som kun er for en selv, og hva andre mener om deres valg av filmer og tv-serier skal ikke bety noe:

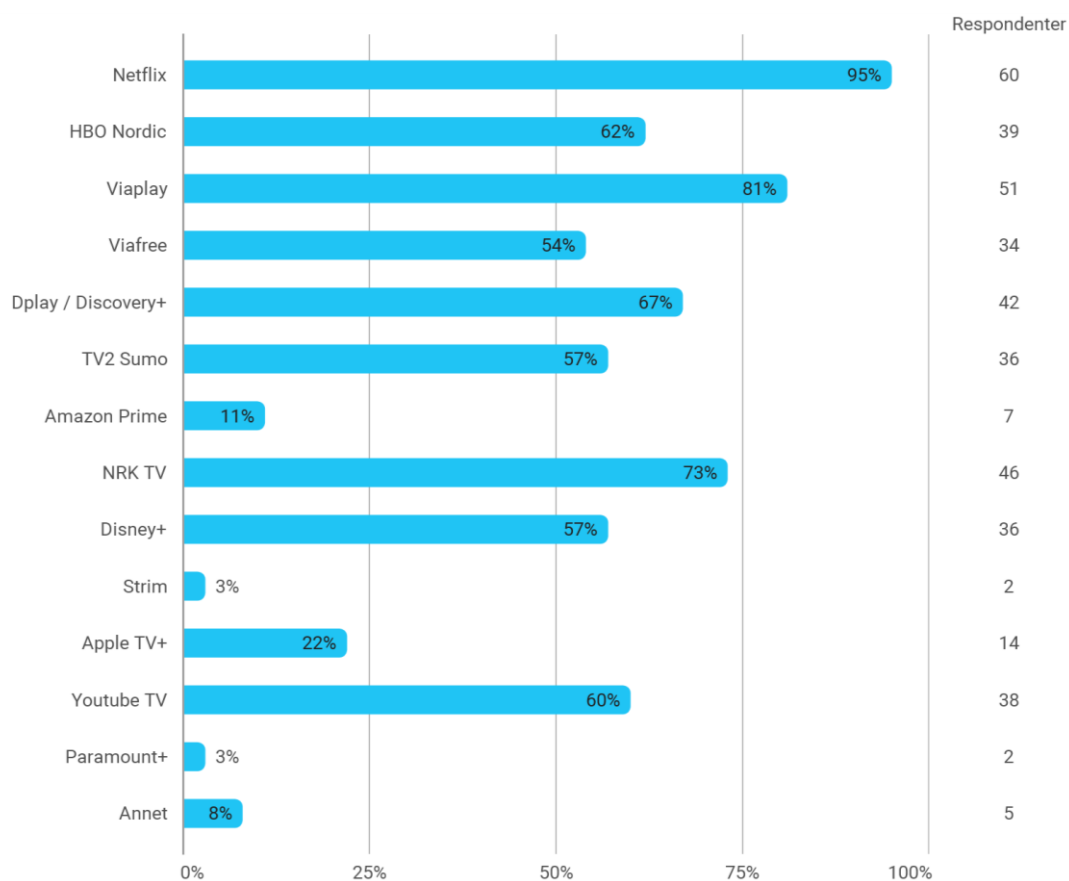
- «En tv-serie bør nytes som en enkelt opplevelse. Det burde ikke ha noe med hvordan ditt sosiale liv er. Lev som du lever.»

4.3 Bruk av strømmetjenester

Her skal vi se på hvilke strømmetjenester ungdommene bruker, om de må bruke flere lovlige strømmetjenester for å kunne se alt av ønsket innhold, og om de foretrekker å strøme lovlig eller å kombinere lovlig og ulovlig strømming. Vi skal også se på hvilke enheter ungdommene bruker på de lovlige og de ulovlige strømmetjenestene.

Når en tenker på lovlige strømmetjenester, vil det kanskje være mange som tenker på Netflix først. Det er interessant å se på hva som er de mest populære lovlige strømmetjenestene blant dette utvalget av ungdommer. Går det hovedsakelig i Netflix, eller vil vi finne et bredt spekter med forskjellige strømmetjenester?

Hvilke lovlige strømmetjenester bruker du/har brukt? Flere svar er mulig

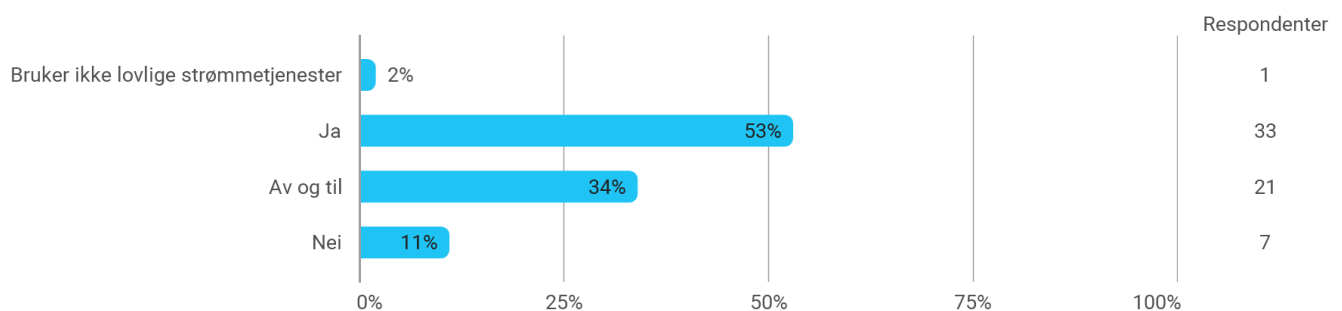

(Figur 4.9 – Lovlige strømmetjenester som blir brukt/har blitt brukt)

Ikke overraskende er Netflix på topp, etterfulgt av Viaplay. Det er også spennende at NRK TV er blant topp tre av de mest brukte strømmetjenester blant ungdommen. I Medieungdom 2021 undersøkelsen er det én forskjell. Der er YouTube på topp, etterfulgt av Netflix, men NRK TV er også her på topp tre (Østnes, 2021, s. 40).

Ungdommene ble også spurt om de bruker flere lovlige strømmetjenester for å kunne se alt av det innholdet de ønsker:

Bruker du flere lovlige strømmetjenester for å kunne se alt det du vil se?

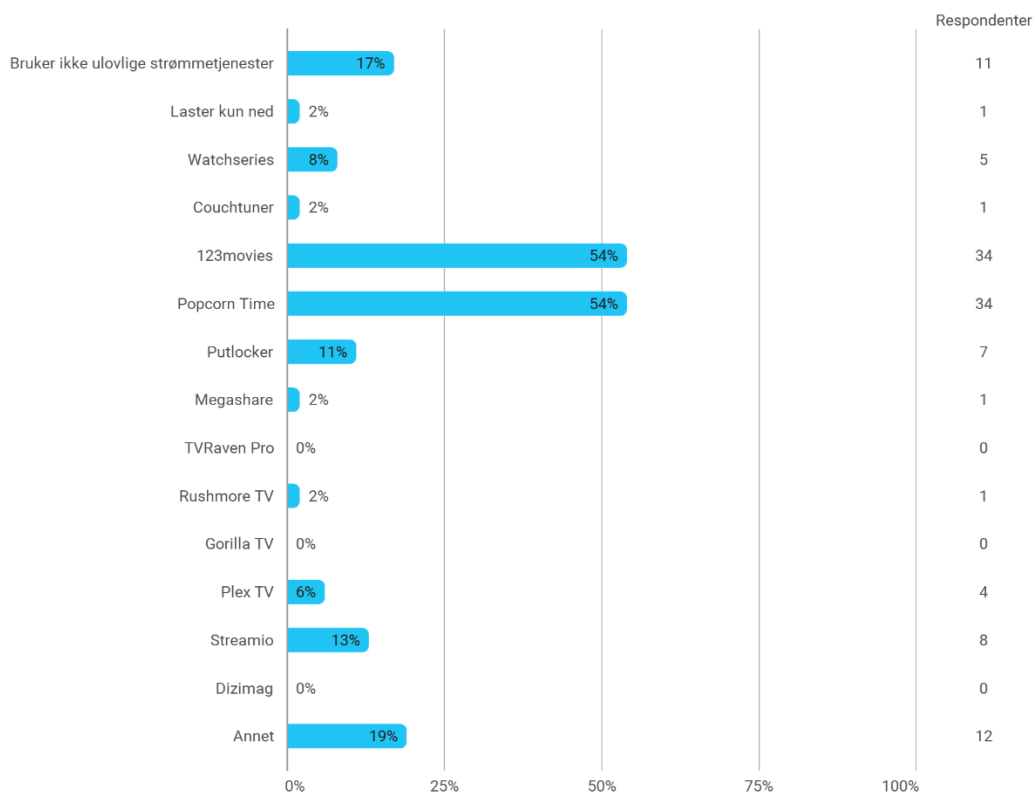

(Figur 4.10 – Blir det brukt flere lovlige strømmetjenester?)

Flertallet viser at de aller fleste kombinerer flere lovlige strømmetjenester for å nettopp kunne gjøre det. Det er få som bruker kun én lovlige strømmetjeneste av ungdommene.

Det ble også spurt hvilke ulovlige strømmetjenester de bruker, eller har brukt (se figur 4.11). 12 tjenester ble oppgitt som alternativer, og 15 andre tjenester ble oppgitt av ungdommene, som da ble 27 tjenester totalt. På de lovlige strømmetjenestene fikk de oppgitt 13 alternativer, der bare én ungdom kom med en tjeneste som ikke var nevnt. Blant disse ulovlige strømmetjenestene var det to som flertallet brukte mest, «123movies» og «Popcorntime». Basert på deres svar, ser det ut til at de fleste er godt informert om hvilke ulovlige strømmetjenester som er tilgjengelige på internett.

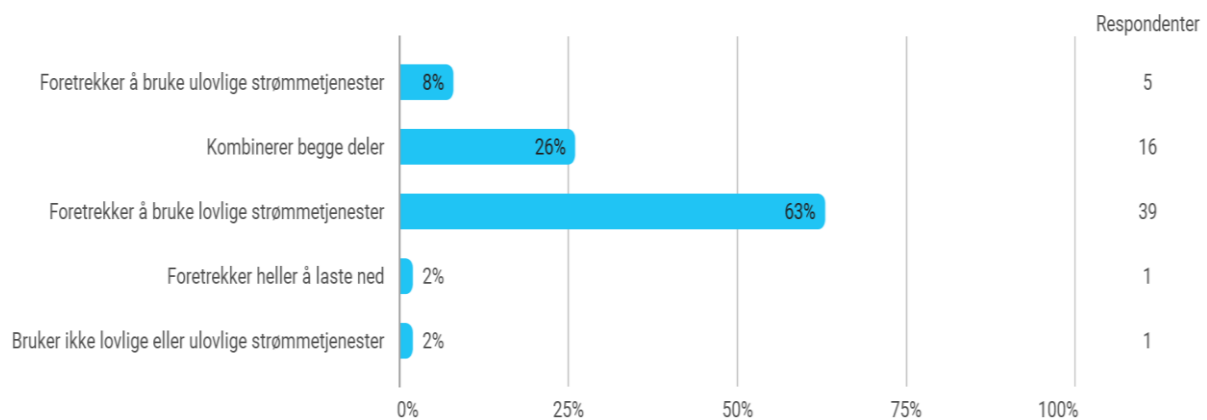
Hvilke ulovlige strømmetjenester bruker du/har brukt? Flere svar er mulig

(Figur 4.11 – Ulovlige strømmetjenester som blir brukt/har blitt brukt)

De ble også spurt om de foretrakk de lovlige strømmetjenestene, de ulovlige, eller om de foretrekker å kombinere begge deler (se figur 4.12). Flertallet foretrakk å bruke kun de lovlige strømmetjenestene, mens en av fire svarte at de foretrakk å kombinere både lovlige og ulovlige. Det er kun få som foretrekker å bruke de ulovlige strømmetjenestene, laste ned, eller som ikke bruker strømmetjenester i det hele tatt.

Foretrekker du å bruke ulovlige strømmetjenester for å se de tv-seriene og/eller filmene du vil se, fordi alt er på samme sted? Eller foretrekker du å kun se dem på de lovlige strømmetjenestene, selv om du kanskje må bruke tre forskjellige?

(Figur 4.12 – Foretrekker en lovlige eller ulovlige strømmetjenester?)

Av det vi har gått gjennom nå, peker tendensen mot at de fleste av ungdommene foretrekker å bruke lovlige strømmetjenester. Flertallet bruker også flere lovlige strømmetjenester for å kunne se alt av innholdet de ønsker. Av de lovlige strømmetjenestene er Netflix den mest populære, og av de ulovlige er det «123movies» og «Popcorn Time». Oftest oppgir ungdommene som hovedgrunn til at de velger å kombinere lovlige og ulovlige strømmetjenester at det er på grunn av mangel på innhold på de lovlige strømmetjenestene:

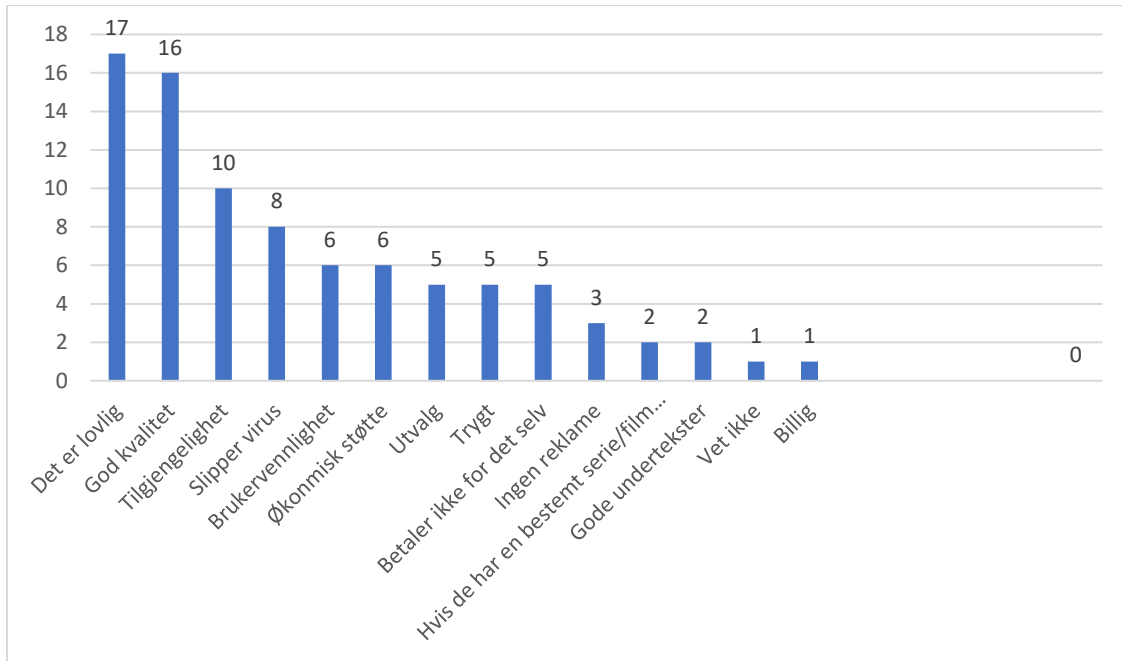
- «På ulovlige strømmetjenester har de alle sesongene på en tv-serie i stedet for bare noen få. Når jeg ser på en tv-serie som har mange sesonger så gidder jeg ikke å vente til for eksempel Netflix skal bruke flere år på å få dem ut på den norske versjonen.»

4.4 Hvorfor velge lovlig eller ulovlig strømming?

Her skal vi se nærmere på hvorfor ungdommene foretrekker lovlige strømmetjenester, ulovlige strømmetjenester, og kombinerer av dem begge. Vi skal også finne ut hva ungdommene tenker er grunnen til at noen foretrekker å bruke ulovlige strømmetjenester, og hva de tror kan bli gjort for at flere skal velge å bruke lovlige strømmetjenester. Deretter vil vi få et innblikk i hva som er ungdommens perfekte strømmetjeneste.

For å kunne få mer utfyllende svar i undersøkelsen om deres tanker og begrunnelser som ønsket, ble det lagt inn tekstboks som de kunne fylle ut selv. Det første spørsmålet var hva som fikk ungdommene til å velge lovlig strømming. Disse ble deretter sortert som vist i denne figuren:

Hva får deg til å velge lovlig strømming? Flere svar er mulig

(Figur 4.13 – Hva får en til å velge lovlig strømming?)

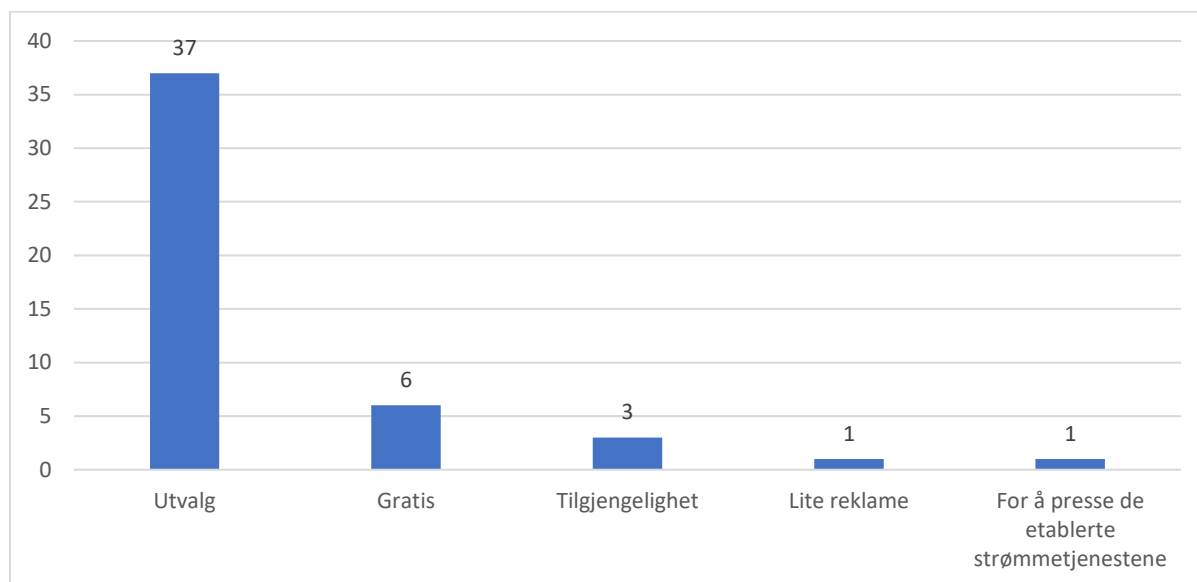
De fleste ungdommene vektlegger spesielt to grunner til at de velger lovlig strømming. Det er lovlig, og det er god kvalitet:

- «Det er lett å finne fram. Har du godt internett møter du ikke på problemer med ‘buffering’ eller kvalitet. Færre alternativer, men en bedre brukeropplevelse.»

- «Velger lovlig strømming fordi det ofte har bedre kvalitet enn ulovlige strømmetjenester. Liker heller ikke å se på tv-serier/filmer på for eksempel engelsk uten teksting, som det ofte ikke er på ulovlige sider. Også redd for konsekvensene ved å strømme ulovlig, da man kan bli straffet for det.»

Ungdommene ble deretter spurt hva som får dem til å velge ulovlig strømming, og svarene ble deretter sortert slik:

Hva får deg til å velge ulovlig strømming? Flere svar er mulig

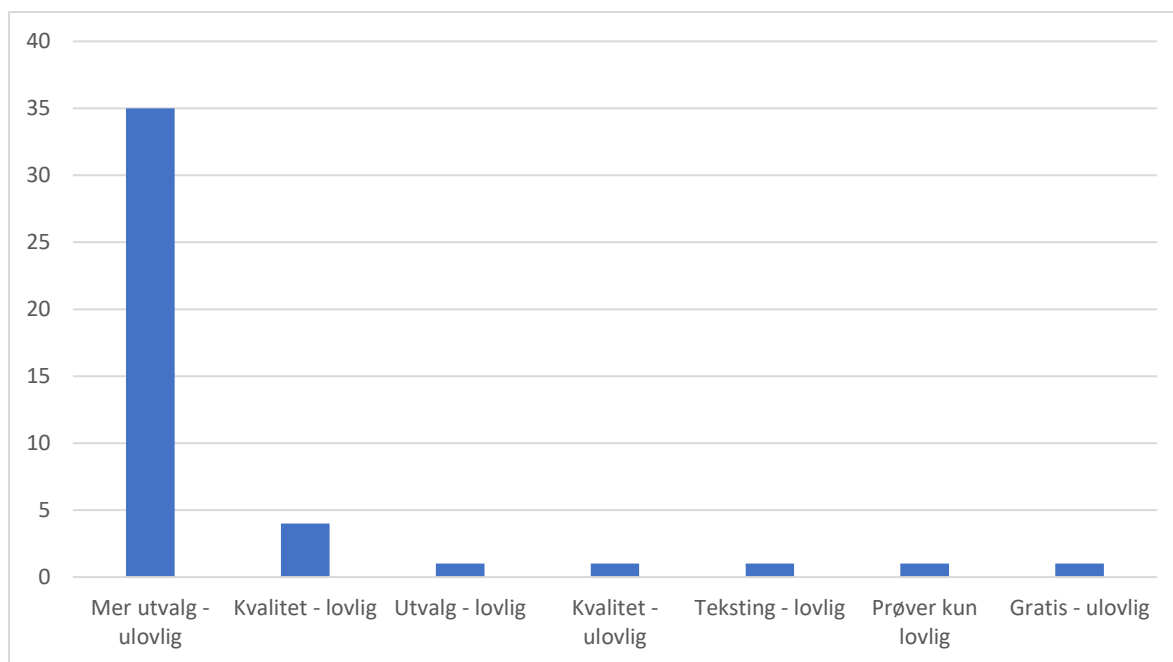
(Figur 4.14 – Hva får en til å velge ulovlig strømming?)

På dette spørsmålet var det mindre svar å måtte sortere, nettopp fordi her var det hovedsakelig oppgitt den samme grunnen til at noen velger ulovlig strømming, nemlig utvalg:

- «Ofte finner jeg ikke de spesifikke tv-seriene jeg ønsker å se på noen lovlige strømmetjenester. Norge er et av de mest uheldige landene når det gjelder strømming. Vår Netflix er notorisk søppel med veldig få alternativer sammenlignet med andre land i verden. Ofte må jeg bruke ulovlige strømmetjenester for å finne tv-serier/filmer der jeg føler meg representert på grunn av umettet marked for LHBT filmer/tv-serier.»

Det ble også spurt hvorfor ungdommene velger å kombinere både lovlige og ulovlige strømmetjenester, og svarene ble sortert slik (se figur 4.15):

Hva får deg til å kombinere lovlig og ulovlig strømming? Flere svar er mulig

(Figur 4.15 – Hva får en til å kombinere lovlig og ulovlig strømming?)

Mange av ungdommene oppgir at de kombinerer de lovlige og de ulovlige strømmetjenestene for å kunne ha et større utvalg. De forteller at de ikke finner alt av innholdet de ønsker å se, på de lovlige strømmetjenestene, og går derfor da over til å kombinere med ulovlige strømmetjenester for å kunne se ønsket innhold:

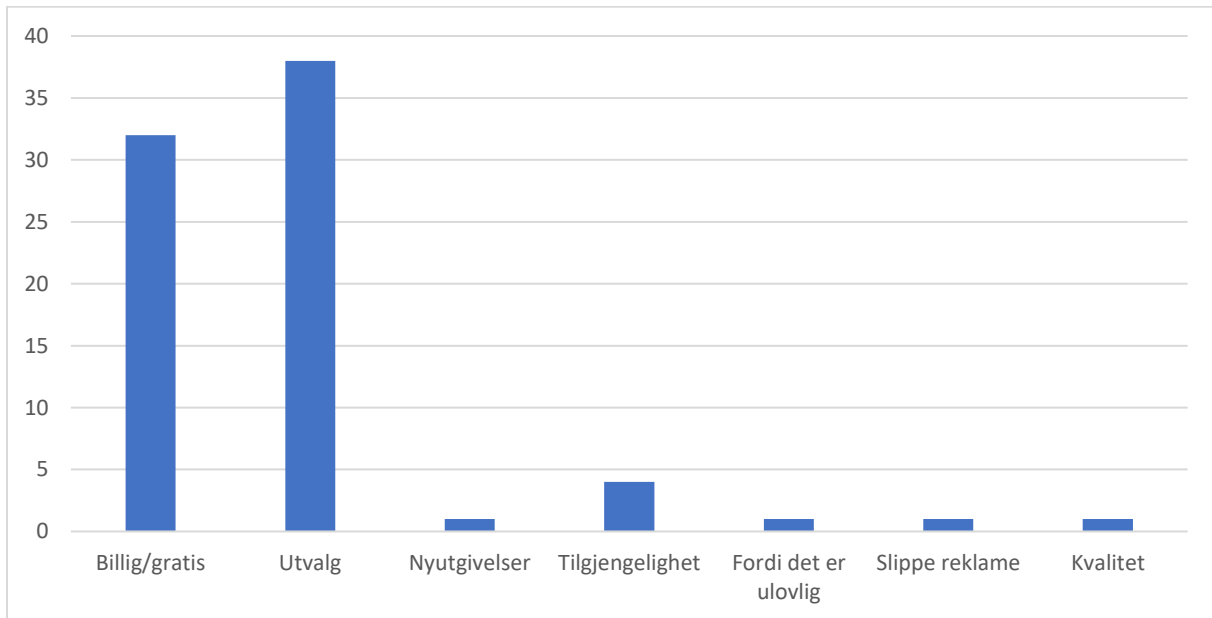
- «Kombinerer hvis jeg ikke klarer å vente på at de lovlige strømmetjenestene skal skaffe rettigheter til nye sesonger.»

- «Bruker for det meste lovlige strømmetjenester, men hvis det er en film eller tv-serie som jeg har veldig lyst til å se kan jeg sjekke ulovlige strømmetjenester og sjekke om de har den.»

- «Kombinerer ikke lenger, men før støttet en seg på at man så jo så mye lovlig også, da er det jo 'greit' med litt ulovlig av og til.»

Ungdommene ble også spurt hva de trodde kunne være en grunn til hvorfor noen velger å strømme ulovlig, og da ble svarene slik:

Hva tror du er grunnen til at andre velger å strømme ulovlig? Flere svar er mulig

(Figur 4.16 – Hva en tror er grunnen til at andre velger å strømme ulovlig)

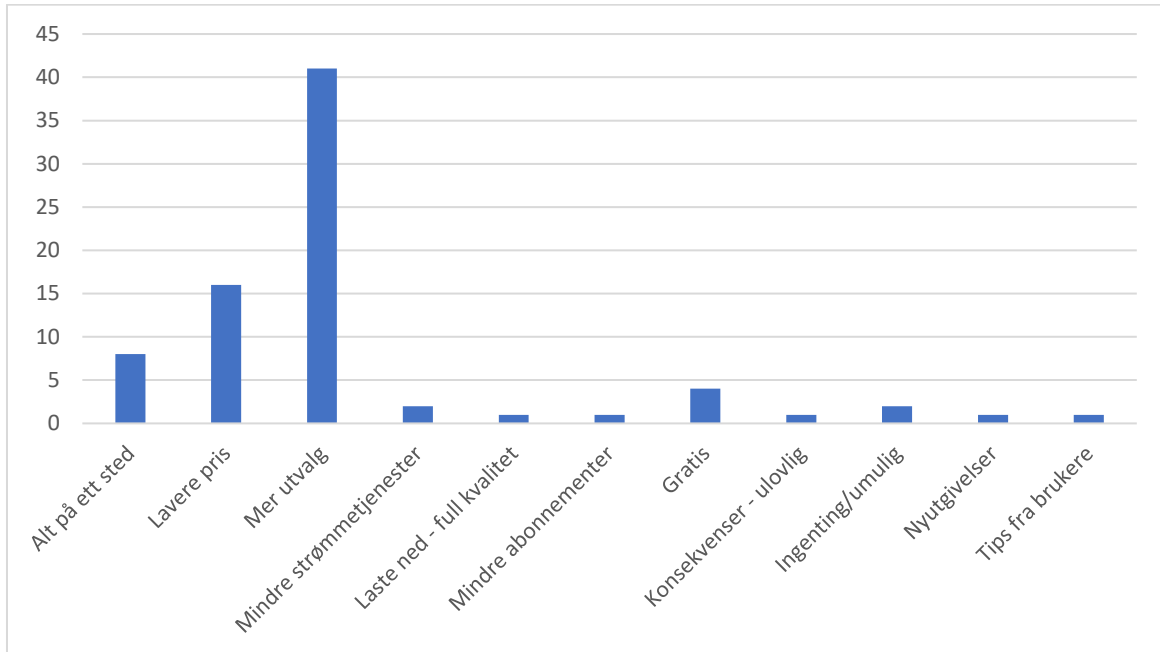
Her tror ungdommene at utvalget av innhold på de ulovlige strømmetjenestene kan være en årsak, og ikke minst at det billig og/eller gratis. Ungdommene forteller også med egne ord hvorfor de tror det er slik:

- «Fordi det er mye enklere å finne en side som har alt i stedet for å måtte betale for tre forskjellige strømmetjenester fordi en av dem alltid mangler en tv-serie eller film.»

- «Det varierer fra person til person. Noen har rett og slett ikke råd til lovlige strømmetjenester. Prisene går oppover, og noen strømmetjenester prøver å vikle inn reklame. Strømmetjenester begynner å ligne kabel-tv mer og mer, og dette kan være veldig ‘turn off’ for mange folk. Dette kombinert med som sagt høye priser, gjør ulovlige strømmetjenester mye mer attraktivt enn lovlige. Andre er kanskje lik som meg. De finner ikke tv-serien/filmen de vil se på, så de tyr til ulovlige alternativer.»

De ble deretter spurt hva de tror kan bli gjort for at flere skal velge å gå over til lovlig strømming:

Hva tror du kan bli gjort annerledes for at flere skal velge lovlig strømming? Flere svar er mulig

(Figur 4.17 – Hva en tror kan bli gjort annerledes for at flere skal velge lovlig strømming)

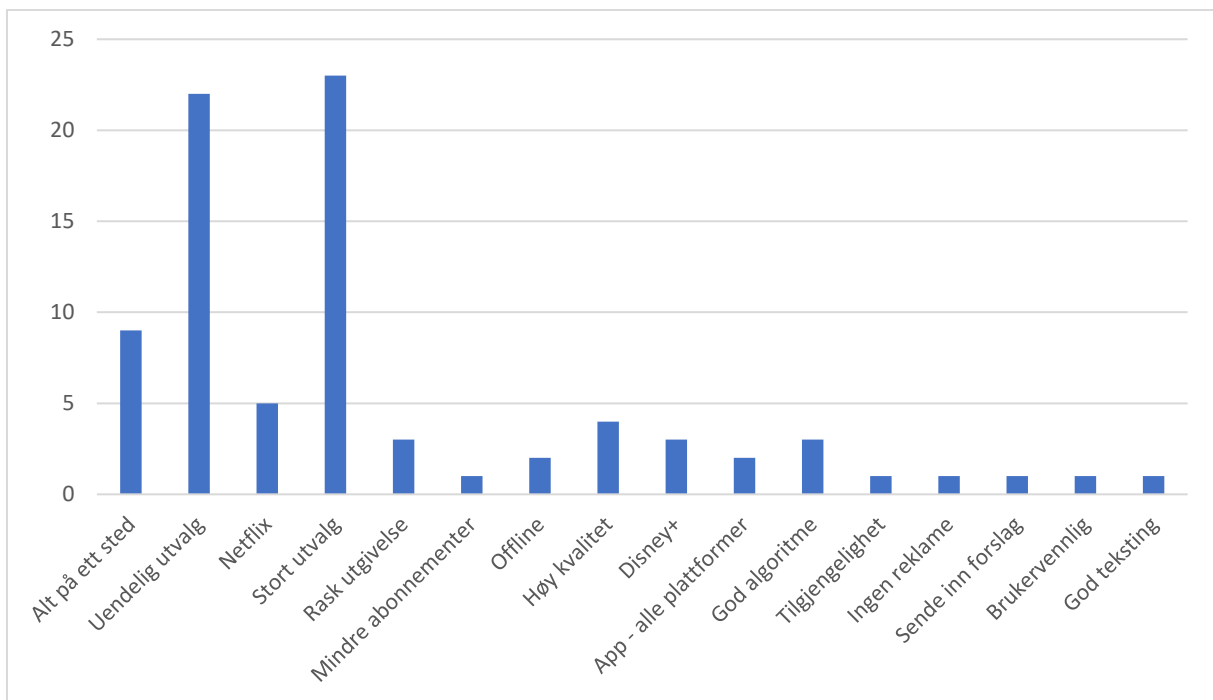
Ungdommene nevnte igjen tilgang på utvalg, lavere pris, og ikke minst at alt skulle være på ett sted. Ungdommene forteller med egne ord hva de tror kan bli gjort annerledes for at flere skal velge lovlige strømmetjenester:

- «Jo større mangfold og valgmuligheter innenfor strømmetjenestene desto mindre behov for ulovlig strømming blir det, tror jeg.»

- «Flere tv-serier og filmer å velge mellom uten å gjøre prisene skyhøye. Mangel på alternativer og priser er de to faktorene som spiller størst rolle når det gjelder ulovlig strømming. Hvis jeg ikke finner tv-serien jeg har lyst til å se på Netflix eller Viaplay, eller andre strømmetjenester, da blir det ulovlig strømming på meg. Sånn er det bare.»

Etter disse spørsmålene fikk ungdommene beskrive deres perfekte strømmetjeneste som de skulle ønske eksisterte. De fikk beskjed om å beskrive hvordan den ville fungere, og hva prisene skulle være. Deres svar fordelte seg slik:

*Hva hadde den perfekte strømmetjenesten vært for deg? Hvordan ville den fungert, og hva ville prisene vært?
Flere svar er mulig*

(Figur 4.18 – Ungdommens beskrivelse av den perfekte strømmetjeneste)

Ungdommene påpekte at det burde være stort til uendelig utvalg av innhold, alt skulle være på ett sted, og være like brukervennlig som Netflix eller Disney+ sine tjenester:

- «Filmer og tv-serier som aldri blir fjernet. MYE utvalg av både nytt og gammelt. Spesielt nye siden ikke mange vil gå på kino i koronatiden. Kanskje 600 – 700 kroner i året, siden produsentene må få fortjeneste de også. Kanskje et slags system på at de nyeste filmene koster litt ekstra enn gamle.»

- «Bryr meg ikke om prisen så lenge det ikke er noen forskjellige abonnemeter å velge mellom. Du kan se alle filmer og tv-serier du vil med og uten internett. Kvaliteten og ytelsen på det høyeste som maskinen din kan kjøre uten noe sperring.»

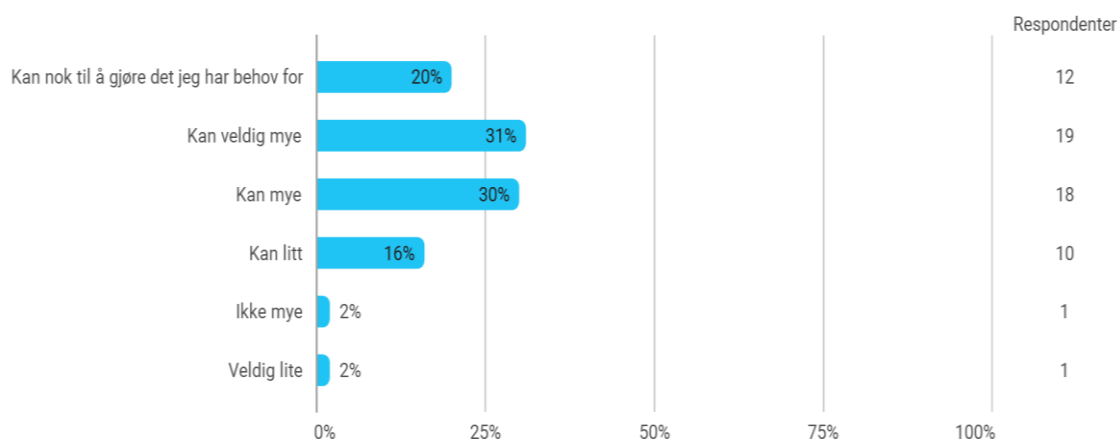
Vi har nå funnet ut at flertallet ungdommene ofte foretrekker å bruke lovlige strømmetjenester fordi det er lovlig, og fordi kvaliteten på bildet og lyden av filmen eller tv-serien er god. Vi har også funnet ut at en grunn til at ungdommene foretrekker ulovlige strømmetjenester er det store utvalget av innhold de får tilgang på. Dette er også grunnen til at de velger å kombinere – større utvalg på de ulovlige strømmetjenestene, og bedre kvalitet på bilde og lyd på filmer og tv-serier på de lovlige strømmetjenestene. Ungdommene forteller også at de tror grunnen til at andre bruker ulovlige strømmetjenester er på grunn av stort utvalg, og ikke minst at det er billig og/eller gratis. De forteller også at de tror kanskje flere ville valgt mer lovlig strømming hvis utvalget av innhold ble større på de lovlige strømmetjenestene. Ungdommens perfekte strømmetjeneste har et stort til uendelig utvalg av innhold, og burde være like brukervennlig som Netflix eller Disney+ sine tjenester.

4.5 Digitale kunnskaper

Her skal vi finne ut hvilke digitale kunnskaper ungdommen oppgir at de har, om de klarer å skaffe seg tilgang til ulovlige strømmetjenester til tross for at myndighetene har blokkert sider på søkemotorer, eller å få det til å se ut som de sitter i USA mens de besøker nettsiden (VPN).

Det var ønskelig å finne ut hva ungdommene tenker om sine digitale kunnskaper, og om de kunne finne ulovlige strømmetjenester, slik at de kunne skaffe seg tilgang på tv-serier og filmer hvis ønsket innhold ikke er å finne på lovlige tjenester. De aller fleste ungdommene ser ut til å mene å ha gode digitale kunnskaper (se figur 4.19):

Hvordan er dine digitale kunnskaper når det kommer til bruk av elektroniske enheter? (pc, mobil, o.l.)

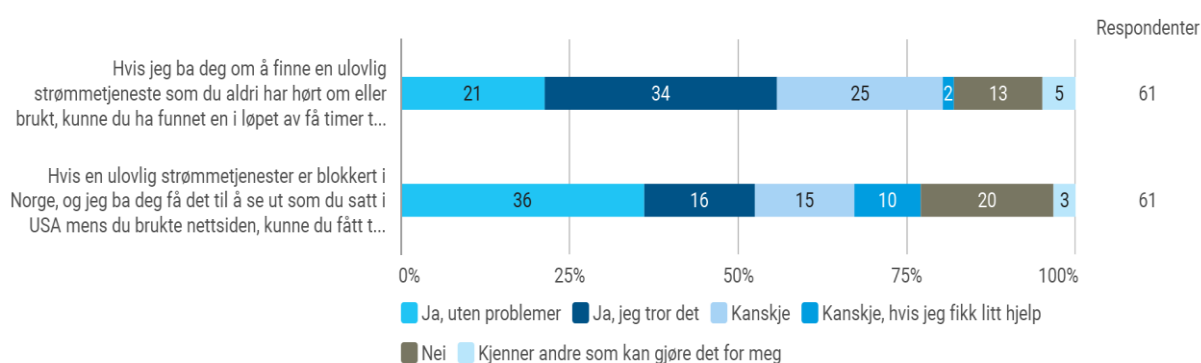
(Figur 4.19 – Ungdommens digitale kunnskaper)

Vi ser altså at ungdommene peker mot at de har gode digitale kunnskaper, og at det er veldig få som anser sine digitale kunnskaper som lave.

For å finne ut mer om deres digitale kunnskaper, ble ungdommene stilt to spørsmål som er essensielle for om de kan finne de ulovlige strømmetjenestene, og ikke minst bruke dem:

S1: Hvis jeg ba deg om å finne en ulovlig strømmetjeneste som du aldri har hørt om eller brukt, kunne du ha funnet en i løpet av få timer til tross for at regjeringen blokkerer en del google søk?

S2: Hvis en ulovlig strømmetjeneste er blokkert i Norge, og jeg ba deg få det til å se ut som du satt i USA mens du brukte nettsiden, kunne du fått til dette?

(Figur 4.20 – Kan ungdommen finne en blokkert side, og få det til å se ut som de sitter i USA mens de brukte nettsiden?)

Vi kan se her at halvparten av ungdommene mener de ville klart å gjennomføre disse to oppgavene alene, som igjen samsvarer med deres syn på sine digitale kunnskaper. Bare få (13-20%) sier at de ikke ville klart det, dersom om de fikk hjelp.

Vi har funnet ut at ungdommene mener at deres digitale kunnskaper er gode. Få oppgir at de har lave digitale kunnskaper. Basert på hva ungdommene har svart, ser det ut til at de kan både finne en blokkert side via en søkemotor, og at de kan få det til å se ut som de sitter i USA når de bruker nettsiden.

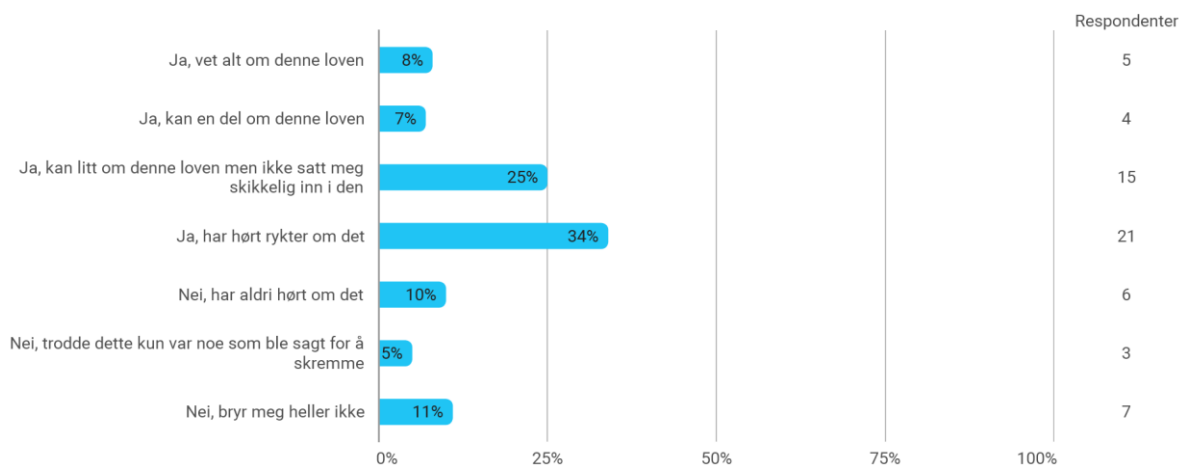
4.6 Refleksjoner rundt lover og regler

Ungdommene ble spurt om de visste om den nye norske loven som gjør all bruk av ulovlige strømmetjenester forbudt. Ulovlig strømmetjenester har innhold som strider mot åndsverkloven, og som ikke gir økonomisk støtte til en opphaver (Regjeringen, 2020).

Her vil vi se på hva ungdommene vet om den norske loven når det kommer til strømming på internett, om de tenker på konsekvensene ved bruk av ulovlige strømmetjenester, og om de er redd for å bli tatt ved bruk av disse.

Har ungdommene hørt om denne loven i det hele tatt?

Vet du at det faktisk finnes en norsk lov som siden 2018 gjør ALL bruk av ulovlige strømmetjenester forbudt?

(Figur 4.21 – Om ungdommene vet om den norske åndsverkloven)

Vi ser at to tredjedeler av ungdommen sier de har hørt om den, men svært få (15%) mener å ha god kjennskap. Under samtalen om åndsverkloven i disse tre fokusgruppeintervjuene som eksempel, kan vi se at det er blandet ungdommen visste om loven, hørt om den, eller ikke visste om den i det hele tatt:

- Jens: «Vanligvis på gamle filmer står det jo liksom sånn hvis du laster ned filmen, eller så er det piratinnhold, og FBI reklame som kommer før filmen. Sånn var det før. Altså, vi som er på vår alder, når vi var små, vi husker jo dem. Og forstår ditt og datt at dette er alvorlig. Men når vi blir eldre da, og klarer å holde det hemmelig fra myndighetene, så går det vel greit for oss, men vi bryr oss ikke så mye.»

- (Små latter fra gruppen).

- Nils: «Jeg visste det ikke.»

- Hanne: «Jeg visste det heller ikke.»

- Nils: «At det er ulovlig. Jeg føler liksom alle sier ‘å ja, ser du på filmer på ulovlige nettsider?’ Jeg trodde de mente det bare som en ‘joke’, som ulovlig nettside.»

- Hanne: «Du visste ikke at det fantes ulovlige nettsider?»

- Nils: «Jo, men liksom, jeg visste ikke at å se filmer på nettet er ulovlig.»

- Hanne: «Ja.»

- Nils: «Men nå vet jeg det.»

- (Små latter fra Nils og Hanne).

- Petter: «Vi har jo aldri vært innom det på skolen og lært om det.»

- Per: «Er ikke det litt åpenbart da, at det er ulovlig? Hvis du ikke betaler for det?»

- Gunnar: «Jeg trodde ikke at det var ulovlig før, siden vi bare kunne finne det på Google. Så da trodde jeg at det var lovlig.»

- Petter: «Du finner det jo lett tilgjengelig, så du skulle jo tro at de hadde tatt det ned da hvis det var ulovlig.»

- Gunnar: «Ja.»

- Arild: «De prøvde å gjøre noe for 2 år siden da de lagde straff og alt sånn. Popcorn Time for eksempel, sant?»

- Tone: «Åh, den bruker jeg ikke.»

- Arild: «Det var store bøter på folk som brukte dem. Så det har fått meg til å høre mye om det da, men ingen bryr seg egentlig.»

(...)

- Arild: «Folk kommer bare til å gjøre det uansett.»

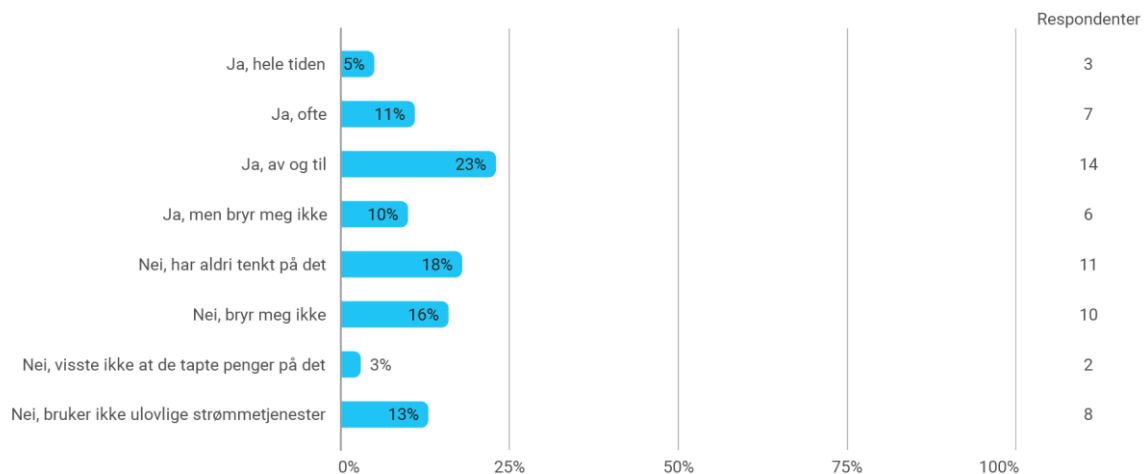
- Tone: «Jeg tror de fleste faktisk vet det da, egentlig, de bare ...»

- Arild og Tone nesten samtidig: «... ingen bryr seg.»

- Arild: *Blir vi tatt så blir vi tatt. Hva skal politiet gjøre? Gå til huset vårt, og bare: 'DU brukte den nettsiden her!''?»*

Ungdommene fikk et spørsmål i undersøkelsen om de tenker på konsekvensene av å bruke de ulovlige strømmetjenestene. Rundt halvparten sier de tenker på det, men få sier at de gjør det ofte:

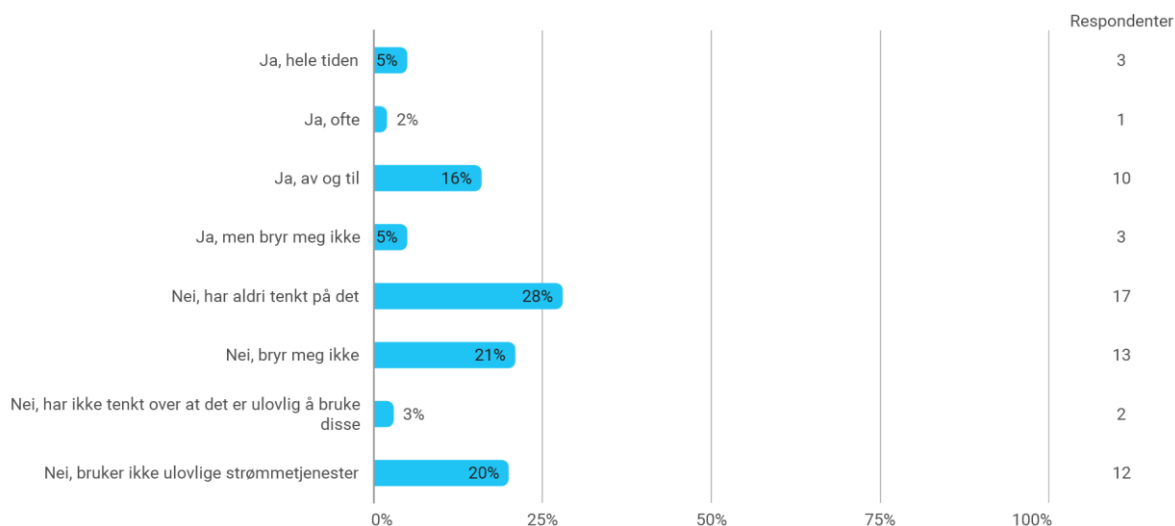
Tenker du på konsekvensene av å bruke ulovlige strømmetjenester (f. eks at de som har lagd filmer og tv-serier ikke får inntekt når du ser på)?

(Figur 4.22 – Om ungdommen tenker på konsekvensene ved bruk av ulovlige strømmetjenester)

Ungdommene fikk også spørsmålet om de er redd for å bli tatt når de bruker de ulovlige strømmetjenestene, men det store flertallet sier at de ikke er det:

Tenker du noen ganger at du er redd for å bli tatt når du er på ulovlige strømmetjenester?

(Figur 4.23 – Om ungdommen er redd for å bli tatt ved bruk av ulovlige strømmetjenester)

Under disse to fokusgruppeintervjuene oppga de at de ikke var særlig bekymret for å bli tatt når de brukte ulovlige strømmetjenester. De var heller mer bekymret for virus:

- Nils: «Nei, aldri. Jeg mener, jeg går ikke til politiet og sier at ‘hei, jeg ‘streamer’ litt sånn ulovlige nettsider’».»

- (Latter fra alle i gruppen).

- Nils: «Og liksom, da er det ikke farlig. For meg.»

- Jens: «Og politiet, de bryr seg ikke så mye. Altså, i hvert fall ikke i Norge. De gjør ikke noe med det.»

- Arild: «Det er ikke direkte at vi ikke er redd for å bli tatt, det er mer at vi er redd for at det er virus på den nettsiden.»

- (Latter fra alle i gruppen).

- Tone: «Ja!»

- Arne: «Ja!»

- Tone: «Det er det som bekymrer oss – er det virus der?»

Noen av ungdommene reflekterte også rundt det å bruke lovlige strømmetjenester fremfor ulovlige, nettopp på grunn av lover og regler som gjelder her i Norge:

- «Det er vel på grunn av regler og lover som er satt, som gjør at jeg velger lovlige strømming.»

- «Jeg liker ikke å bryte loven.»

- «Det føles tryggest, og det er ingen konsekvenser ved det.»

Vi så under fokusgruppeintervjuene at det ikke er alle som vet om den norske loven ved bruk av strømming på internett. Noen trodde at det var en spøk andre fortalte om, og andre trodde det var lovlig så lenge du kunne finne det på internett via et Google-søk. Andre visste om loven, og noen var mer redd for å få virus enn noe annet. Det blir også nevnt at ved å bruke lovlige strømming, slipper de å tenke på at de bryter loven eller å bli arrestert, og at det ikke gir noen konsekvenser ved bruk, slik som for eksempel å få virus på datamaskinen sin. To tredjedeler av ungdommene sier de har hørt rykter om den norske loven, men svært få mener å ha god kjennskap. Rundt halvparten av ungdommene sier de tenker på konsekvensene ved bruk av ulovlige strømmetjenester, men få sier at de gjør det ofte. Det store flertallet av ungdommene sier at de ikke er redd for å bli tatt ved bruk av ulovlig strømming.

4.7 Oppsummering

Ungdommen forteller at de ser regelmessig på film og tv-serier. De ser på film én til to dager i uken, og over halvparten ser på tv-serier hver dag. I løpet av én dag ser på film eller tv-serier 1-2 timer, og litt under halvparten ser 10 timer eller mindre i løpet av én uke. Nesten like mange ser på film eller tv-serier 16 timer eller mer. To tredjedeler av ungdommene ser på film og tv-serier alene, men av og til med andre. Da ser de først og fremst med venner, og typisk på spesifikke tv-serier og/eller filmer. Det er typisk sjeldent at de spør andre om anbefalinger. De sier at de finner stort frem til filmer eller tv-serier selv, og da oftest via søk på internett. De fleste sier at det sjeldent, eller aldri, er viktig å se på tv-serier og/eller filmer fordi «alle andre» ser på dem.

Når det kommer til lovlig og ulovlig strømming, er det Netflix som flertallet bruker av lovlige strømmetjenester. Av de ulovlige strømmetjenestene foretrekker ungdommene «123movies» og «Popcorn Time». Flertallet kombinerer også flere lovlige strømmetjenester for å kunne se alt av det innholdet de ønsker.

Ungdommene foretrekker å bruke lovlige strømmetjenester nettopp fordi det er lovlig og på grunn av god kvalitet på bilde og lyd på filmene eller tv-seriene. Noen foretrekker å bruke ulovlige strømmetjenester fordi det er større utvalg av filmer og tv-serier. Dette medfører til at noen foretrekker å kombinere både lovlige og ulovlige strømmetjenester, slik som en av fire av ungdommene gjør. Dette er også grunnen til at de tror noen velger å bruke ulovlige strømmetjenester, for ikke å nevne at det er billig og/eller gratis. Deres perfekte strømmetjeneste hadde derfor da hatt stort til uendelig innhold, og vært slik som brukervennligheten til Netflix eller Disney+ sine tjenester.

I digitale kunnskaper oppga ungdommene at deres digitale kunnskaper er gode, og det er veldig få som anser sine digitale kunnskaper som lave. Halvparten av ungdommene mener de kunne funnet en ulovlig strømmetjeneste som er blokkert via søkemotorer eller få det til å se ut som de bruker en nettside i et annet land (VPN). Bare få sier at de ikke ville klart det.

I refleksjoner rundt lover og regler fant vi ut at to tredjedeler av ungdommene har hørt om åndsverkloven, men svært få mener å ha god kjennskap. Rundt halvparten sier de tenker på konsekvensene av og til ved bruk av ulovlige strømmetjenester, men få gjør dette ofte. Det store flertallet av ungdommene sier at de ikke er redd for å bli tatt ved bruk av ulovlige strømmetjenester.

KAPITTEL 5. ANALYSE – DEL II – HVA SKILLER DE SOM FORETREKKER LOVLIG STRØMMING OG DE SOM FORETREKKER Å KOMBINERE LOVLIG OG ULOVLIG STRØMMING?

5.1 Introduksjon

I dette kapitlet skal vi se om vi finner faktorer som skiller de som sier at de foretrekker lovlig strømming og de som sier at de foretrekker å kombinere både lovlige og ulovlige strømmetjenester. Videre i kapitlet vil sistnevnte kun bli referert til som «foretrekker å kombinere».

5.2 Bakgrunn – finner vi skiller hos de som foretrekker lovlig eller kombinerer?

Her skal vi undersøke om bakgrunnen til ungdommene har sammenheng for hva de foretrekker av lovlig strømming eller kombinerer. Har foreldrenes utdanningsnivå, hvilket kjønn en har, deres serievaner eller digitale kunnskaper en sammenheng? Har deres kunnskaper om den norske loven en sammenheng på ungdommens preferanser når det gjelder bruk av strømmetjenester? Eller har slike ting ikke noe å si for om en foretrekker lovlig strømming eller ulovlig strømming?

Vi begynner først med å se på kjønn (se tabell 5.1):

Hvilket kjønn er du?

Hvilket kjønn er du?	Foretrekk bruke		Total
	lovlige	komb/ulovlig kombinere	
Jente / Dame	40,00	27,27	35,48
Gutt / Mann	60,00	72,73	64,52
Total	100,00	100,00	100,00

(Tabell 5.1 – Kjønn på de som foretrekker lovlig strømming og kombinering)

Alder, jobb, studielinje, eller om man har søsken eller ikke, spiller liten rolle for om man foretrekker lovlig strømming fremfor å kombinere. Derimot kan vi se at jentene er litt overrepresenterte blant de som foretrekker å bare strømme lovlig. Vi kan fundere på om tradisjonelle kjønnsroller spiller en rolle. Jenter skal gjerne være mer «lovlydige», mens gutter gjerne kan gjøre litt mer «ramp». Eller er det rett og slett interessene som har noe å si, slik som at gutter liker elektronikk mer enn jentene, og derfor har bygget opp kunnskaper som gjør at de har de digitale ferdighetene til å kunne kombinere? *Medieungdom 2021* (Østnes, 2021) viser at interessen for elektronikk, slik som PC, er høyest hos guttene enn hos jentene (Østnes, 2021, s. 64). Dette kan være på grunn av ulike interesser hos kjønnene eller forventningene i deres omgivelser eller erfaringsbakgrunn, altså kjønnsrollene (Hagen, 2012, s. 55).

Utdannelsen til mor og far viste det seg at det var veldig mange som ikke visste, eller ikke ville oppgi, deres utdanning, og tallene er derfor for usikre til å vurdere om det er en sammenheng med foreldrebakgrunn (men se tabell 5.2 og tabell 5.3):

Hva er den høyeste utdanningsgraden til din mor?

Hva er den høyeste utdanningsgraden til din mor?	Foretrekk bruke		Total
	lovlige	komb/ulovlig kombinere	
Grunnskole (ungdomsskole)	2,50	9,09	4,84
Videregående skole	15,00	13,64	14,52
Fagbrev eller fagskole	30,00	4,55	20,97
Bachelorgrad	17,50	4,55	12,90
Mastergrad	10,00	13,64	11,29
Vet ikke	25,00	54,55	35,48
Total	100,00	100,00	100,00

(Tabell 5.2 – Utdanningsgraden til mor hos de som foretrekker lovlig strømming og kombinerings)

Hva er den høyeste utdanningsgraden til din far?

Hva er den høyeste utdanningsgraden til din far?	Foretrekk bruke		Total
	lovlige	komb/ulovlig kombinere	
Grunnskole (ungdomsskole)	2,50	13,64	6,45
Videregående skole	7,50	4,55	6,45
Fagbrev eller fagskole	45,00	18,18	35,48
Bachelorgrad	2,50	0,00	1,61
Mastergrad	10,00	9,09	9,68
Vet ikke	32,50	54,55	40,32
Total	100,00	100,00	100,00

(Tabell 5.3 – Utdanningsgraden til far hos de som foretrekker lovlig strømming og kombinerings)

5.3 Film- og serievevaner i ungdommens hverdag – finner vi skiller hos de som foretrekker lovlig eller kombinerings?

Spiller film- og serievevaner til ungdommen inn på om de foretrekker lovlig strømming eller kombinerings? Ja, av de som foretrekker å strømme lovlig, er det 95% som ser regelmessig på film. Hos de som foretrekker å kombinere, er det 68% som ser regelmessig på film (se tabell 5.4).

Ser du regelmessig på filmer?

Ser du regelmessig på filmer?	Foretrekk bruke lovlige eller komb/ulovlig		Total
	lovlige	kombinere	
Ja	95,00	68,18	85,48
Nei	5,00	31,82	14,52
Total	100,00	100,00	100,00

(Tabell 5.4 – Om de ser regelmessig på filmer hos de som foretrekker lovlig og kombinerings)

Dette er en spennende forskjell. Hvorfor er det slik? Ungdommene reflekterte rundt det at kvaliteten på en film eller tv-serie var bedre på de lovlige strømmetjenestene i kapittel 4, og at dette var noe av grunnen til at de foretrakk lovlig. Kan dette være en av grunnene til at vi ser en forskjell her?

Ser du regelmessig på tv-serier?

Ser du regelmessig på tv-serier?	Foretrekk bruke lovlige eller komb/ulovlig		Total
	lovlige	kombinere	
Ja	92,50	81,82	88,71
Nei	7,50	18,18	11,29
Total	100,00	100,00	100,00

(Tabell 5.5 – Om de ser regelmessig på tv-serier hos de som foretrekker lovlig og kombinerings)

Noe av det samme ser vi for ungdommens serievaner. De som foretrekker lovlig strømming sier noe oftere (men merk at her er det små tall) at de ser regelmessig på tv-serier.

Nå som vi har sett på regelmessigheten til de som foretrekker lovlig og de som foretrekker å kombinere, skal vi se på om de ser på filmer og tv-serier alene eller sammen med andre (se tabell 5.6):

Ser du mest på tv serier/filmer alene eller sammen med andre?

Ser du mest på tv serier/filmer alene eller sammen med andre?	Foretrekk bruke		Total
	lovlige	kombinere	
Ser alltid alene	12,82	13,64	13,11
Ser for det meste alene	66,67	68,18	67,21
Ser litt alene, for det meste sammen med andre	12,82	13,64	13,11
Ser like mye alene som sammen med andre	7,69	4,55	6,56
Total	100,00	100,00	100,00

(Tabell 5.6 – Ser alene eller sammen med andre hos de som foretrekker lovlig og kombinerings)

Her er det ingen forskjell. De som både de som foretrekker lovlig og de som foretrekker å kombinere, ser filmer eller tv-serier for det meste alene, og litt med andre. Dette kan kanskje være fordi, slik som noen av ungdommene reflekterte rundt i kapittel 4, at det å se på tv-serier og filmer er noe som nytes best alene?

Ettersom de fortalte at de ser litt på tv-serier og filmer med andre også, vil vi se på om det da er spesifikke tv-serier eller filmer som de ser på sammen:

Er det spesifikke tv-serier/filmer du kun ser på når du ser sammen med andre?

Er det spesifikke tv-serier/filmer du kun ser på når du ser sammen med andre?	Foretrekk bruke		Total
	lovlige	kombinere	
Ja	65,79	40,91	56,67
Nei	31,58	54,55	40,00
Ser aldri med andre	2,63	4,55	3,33
Total	100,00	100,00	100,00

(Tabell 5.7 – Ser de som foretrekker lovlig og kombinerings på spesifikke filmer/tv-serier med andre?)

Her ser vi en interessant forskjell. De som foretrekker lovlig strømming, svarte oftere at de ser på spesifikke tv-serier eller filmer sammen med andre. Hvorfor er det slik? Kan det ha noe med kjønn å gjøre? I fokusgruppeintervjuene fortalte flertallet av jentene at de så på

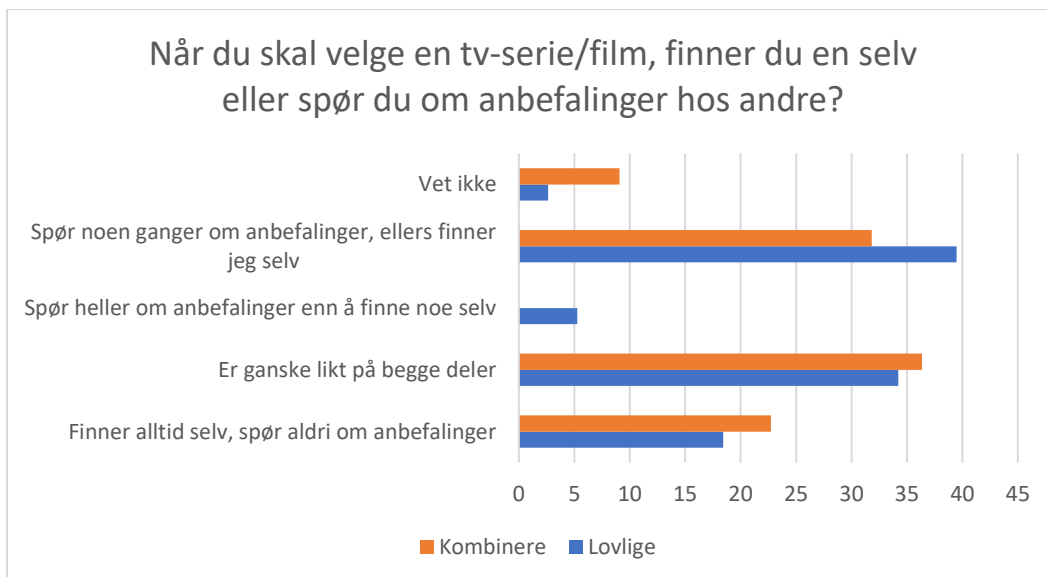
spesifikke tv-serier eller filmer sammen med andre, slik som «Anna» i kapittel 4, som fortalte om tv-serien «The Vampire Diaries» som hun så på sammen med sin venninne. Guttene i fokusgruppeintervjuene derimot, fortalte at de ikke så på spesifikke tv-serier eller filmer, de bare så på noe.

«Det er mer en sosial ting vi gjør egentlig» - «Arild»

Vi vet også fra funnene i 4.2 at jentene foretrekker lovlig strømming, mens guttene foretrekker å kombinere, så kanskje dette er noe av forklaringen til hvorfor vi ser denne forskjellen?

Hva med når de skal finne noe å se på? Vil vi se en forskjell i disse to gruppene ved å se på om de finner det de vil se på selv, eller spør de om anbefalinger fra venner?

Når du skal velge en tv-serie/film, finner du en selv eller spør du om anbefalinger hos andre?

(Figur 5.1 – Finner de tv-serie/film selv eller spør de andre av de som foretrekker lovlig og kombinerings?)

Her er det nokså små forskjeller. De som foretrekker lovlig har 39% på «spør noen ganger om anbefalinger, ellers finner jeg selv». De som foretrekker å kombinere har 36% på «er ganske likt på begge deler».

Kan vi se skiller på de som foretrekker lovlig og de som foretrekker å kombinere når det gjelder å se på tv-serier og/eller filmer fordi «alle» andre ser på det (at tv-serien er populær)?

Ser du på tv serier/filmer fordi «alle» andre ser på det? (At serien er populær i landet/verden)

Ser du på tv serier/filmer fordi "alle" andre ser på det? (At serien er populær i landet/verden)	Foretrekk bruke		Total
	lovlige	komb/ulovlig	
Ja, alt jeg ser på er som regel, ja	7,89	0,00	5,00
Av og til	2,63	13,64	6,67
Veldig sjeldent	36,84	22,73	31,67
Nei, jeg velger det j	10,53	27,27	16,67
	42,11	36,36	40,00
Total	100,00	100,00	100,00

(Tabell 5.8 – Ser de på tv serier/filmer fordi det er populært av de som foretrekker lovlig og kombinerer?)

Her var det ingen forskjell hos de som foretrakk lovlig og de som foretrakk å kombinere. Omtrent like mange i de to gruppene – ca. 40% - svarte «Nei, jeg velger det jeg liker uavhengig av popularitet».

Og hva med deres omgangskrets? Vil vi finne en forskjell på de som synes det er viktig å se på det samme? De fleste sier at dette ikke er viktig, men noen flere av de som foretrekker å kombinere sier det samme (se tabell 5.9). Kan denne forskjellen ha med kjønn å gjøre? Under fokusgruppeintervjuene fortalte jentene at de ofte snakket om tv-serier som deres omgangskrets så på, mens guttene forklarte at de sjeldent eller ikke gjør det i det hele tatt, slik som en gutt i fokusgruppeintervjuene forteller her:

«Ikke egentlig. Jeg tror vi aldri har diskutert en tv-serie.» - «Per»

Kan dette være en årsak til forskjellen?

Føler du det er viktig å se på tv-serier/filmer som din omgangskrets ser på, for å kunne henge med på det sosiale?

Føler du det er viktig å se på tv-serier/filmer som din omgangskrets ser på?	Foretrekk bruke		Total
	lovlige	kombinere	
Ja	18,42	9,09	15,00
Nei	68,42	81,82	73,33
Vet ikke	13,16	9,09	11,67
Total	100,00	100,00	100,00

(Tabell 5.9 – Er det viktig å se på det samme som sin omgangskrets av de som foretrekker lovlig og kombinerings?)

5.4 Digitale kunnskaper – finner vi skiller hos de som foretrekker lovlig eller kombinerings?

Her skal vi finne ut om vi ser noen forskjeller på de som foretrekker lovlig strømming og de som foretrekker å kombinere når det kommer til hvordan de vurderer sine digitale kunnskaper. Vi skal også se på om de kan finne ulovlige strømmetjenester som er blokkert fra søkemotorer, og om de kan få det til å se ut som de sitter i et annet land mens de bruker en strømmetjeneste. Helt til slutt vil vi også se på om det er noen forskjeller på om de kan se om en strømmetjeneste er lovlig eller ikke.

For å kunne ta i bruk ulovlige strømmetjenester trengs det god digital kunnskap etter loven gjorde slik strømming forbudt. Det var da derfor interessant å finne ut hvor de selv plasserer seg på hvor gode deres digitale kunnskaper er, og om vi kan se forskjeller. Det var nesten ingen av ungdommene som oppga at de har svært dårlige kunnskaper. De fleste mente de kunne mye (se tabell 5.10):

Hvordan er dine digitale kunnskaper når det kommer til bruk av elektroniske enheter? (pc, mobil o.l.).

Hvordan er dine digitale kunnskaper når det kommer til bruk av elektroniske enheter	Foretrekk bruke lovlige eller komb/ulovlig		Total
	lovlige	kombinere	
Kan nok til å gjøre det	20,51	18,18	19,67
Kan veldig mye	33,33	27,27	31,15
Kan mye	25,64	36,36	29,51
Kan litt	17,95	13,64	16,39
Ikke mye	2,56	0,00	1,64
Veldig lite	0,00	4,55	1,64
Total	100,00	100,00	100,00

(Tabell 5.10 – Digitale kunnskaper hos de som foretrekker lovlig og kombinerings)

Det var ingen tydelige forskjeller på de to gruppene.

Det var heller ikke store forskjeller på de som foretrekker lovlig og de som foretrekker å kombinere, på om de kunne finne en ulovlig strømmetjeneste som er blokkert av søkemotorer, men litt færre blant de som foretrakk lovlig strømming sa de ville klare det:

Hvis jeg ba deg om å finne en ulovlig strømmetjeneste som du aldri har hørt om eller brukt, kunne du ha funnet en i løpet av få timer til tross for at regjeringen blokkerer en del google-søk?

Hvis jeg ba deg om å finne en ulovlig strømmetjeneste som du aldri har hørt om	Foretrekk bruke lovlige eller komb/ulovlig		Total
e	lovlige	kombinere	
Ja, uten problemer	20,51	22,73	21,31
Ja, jeg tror det	30,77	40,91	34,43
Kanskje	25,64	22,73	24,59
Kanskje, hvis jeg fikk	0,00	4,55	1,64
Nei	17,95	4,55	13,11
Kjenner andre som kan	5,13	4,55	4,92
Total	100,00	100,00	100,00

(Tabell 5.11 – Finne en strømmetjeneste som er blokkert av de som foretrekker lovlig og kombinerings)

Hvis en vil føle seg litt tryggere ved bruk av ulovlige strømmetjenester, eller rett og slett ønsker innhold på lovlige strømmetjenester som ikke er tilgjengelig i sin region, er det mulig å snike seg litt rundt denne landblokkeringen (VPN). Enn så lenge en har litt høyere digitale kunnskaper. Det er derfor interessant å se på om det er noen forskjeller her hos de som foretrekker lovlige og de som foretrekker å kombinere:

Hvis en ulovlig strømmetjeneste er blokkert i Norge, og jeg ba deg om å få det til å se ut som du satt i USA mens du brukte nettsiden, kunne du fått til dette?

Hvis en ulovlig strømmetjenester er blokkert i Norge, og jeg ba deg få det til å	Foretrekk bruke lovlige eller komb/ulovlig kombinere		Total
Ja, uten problemer	30,77	45,45	36,07
Ja, jeg tror det	17,95	13,64	16,39
Kanskje	12,82	18,18	14,75
Kanskje, hvis jeg fikk	12,82	4,55	9,84
Nei	20,51	18,18	19,67
Kjenner andre som kan	5,13	0,00	3,28
Total	100,00	100,00	100,00

(Tabell 5.12 – Bruk av nettside som ser ut som du er i USA hos de som foretrekker lovlige og kombinerings)

Over to tredjedeler oppga i begge gruppene at dette er noe de kunne klart – men, i tråd med svarene på forrige spørsmål, er det noen færre i den «lovlige» gruppen som sier at de ville klart det uten problemer. Under fokusgruppeintervjuene og via tekstboksfeltene i spørreundersøkelsen, er det blitt nevnt av flere av ungdommene at de kan bruke VPN for å fjerne landblokkering. Det er derfor ikke sjokkerende at det ser ut til at de fleste vet hvordan de skal omgå slike sperrer. Begge gruppene framstår å ha nokså like forutsetninger på dette punktet.

Det er mange tilgjengelige strømmetjenester, og det er ikke alltid like enkelt å se om du befinner deg på en lovlige eller en ulovlig strømmetjeneste. Dette så vi i kapittel 4 under et fokusgruppeintervju, slik som «Gunnar» fortalte, ved at så lenge han fant det på internett, så trodde han det var lovlige. Det er imidlertid nokså små forskjeller på gruppene om de mener seg i stand til å skille mellom lovlige og ulovlige strømmetjenester – mer enn to tredjedeler

svarer ja på dette. Det er litt flere blant de som foretrekker lovlige strømmetjenester som svarer ja:

Kan du enkelt skille mellom en strømmetjeneste som er lovlig eller ulovlig?

Kan du enkelt skille mellom en strømmetjeneste som er lovlig eller ulovlig?	Foretrekk bruke lovlige eller komb/ulovlig		Total
	lovlige	kombinere	
Ja	87,18	77,27	83,61
Nei	2,56	4,55	3,28
Usikker	10,26	18,18	13,11
Total	100,00	100,00	100,00

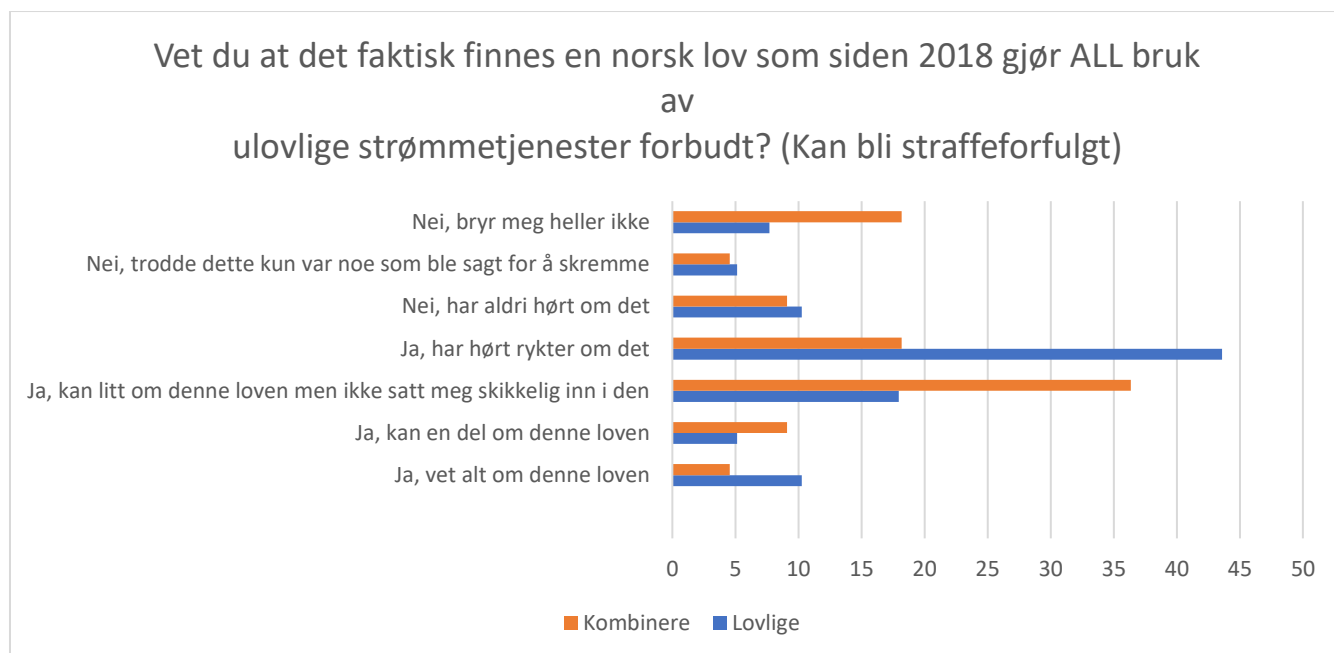
(Tabell 5.13 – Å skille mellom lovlige og ulovlige strømmetjenester blant de som foretrekker lovlig og kombinerings)

5.5 Refleksjoner rundt lover og regler – finner vi skiller hos de som foretrekker lovlig eller kombinerings?

Her skal vi se om vi finner noen skiller på de som har hørt, eller kan om, den norske åndsverkloven. Er det skiller på de som tenker på konsekvensene ved bruk av ulovlige strømmetjenester, eller om de er redd for å bli tatt ved bruk av disse?

Ettersom det var noen ungdommer som nevnte under fokusgruppeintervjuene at de trodde det var en spøk når andre snakket om at noen sider var «ulovlige», og at du kunne få konsekvenser ved bruk av slike sider, var det interessant å se på om vi kan finne noen skiller her på de som har hørt, eller kan noe, om den norske åndsverkloven hos de som foretrekker lovlig strømming eller kombinerings (se figur 5.2):

Vet du at det faktisk finnes en norsk lov som siden 2018 gjør ALL bruk av ulovlige strømmetjenester forbudt? (Kan bli straffeforfulgt)

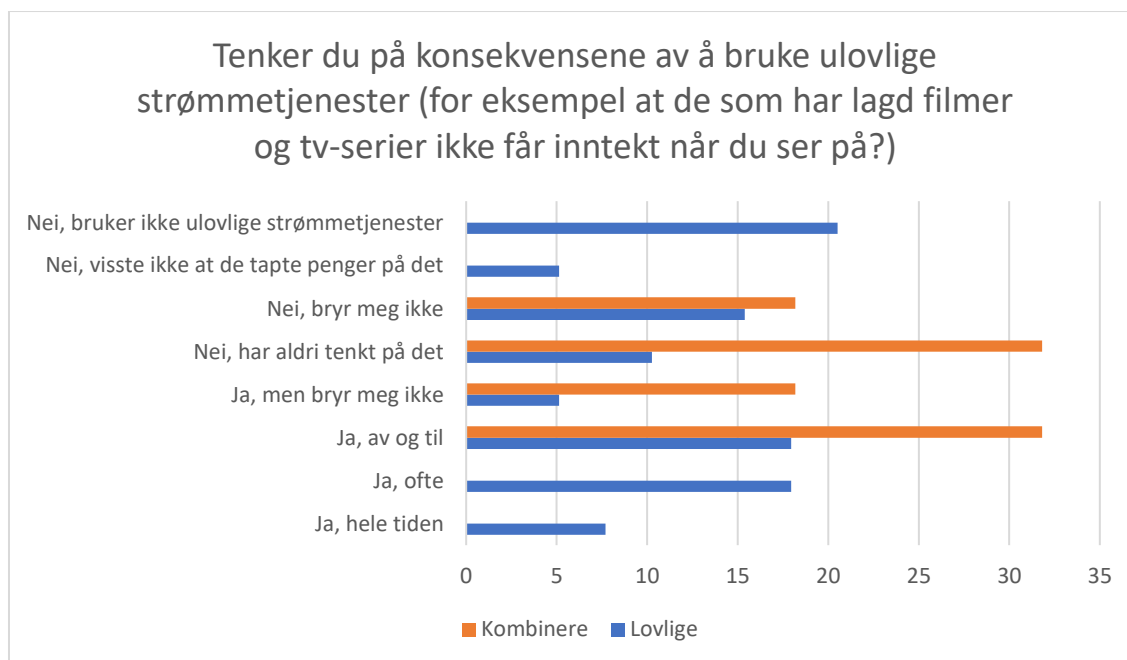

(Figur 5.2 – Vet de at det finnes en norsk lov om strømmetjenester blant de som foretrekker lovlig og kombinerings?)

Av de som foretrekker lovlig strømming, har 43% svart at de har hørt rykter om denne loven. Av de som foretrekker å kombinere har svart at de kan litt om denne loven, men ikke satt seg skikkelig inn i den, med 36%. Vi ser et skille her ved at de som foretrekker å kombinere kan litt mer om den norske åndsverkloven. Hvorfor er det slik? Kan det være at de som foretrekker lovlig ikke har behov for å kunne så mye om denne loven, ettersom de helst foretrekker å bruke lovlige strømmetjenester? Kan det være at de som foretrekker å kombinere kanskje har satt seg litt mer inn i lover og regler ettersom dette er noe som kan gjelde dem? Vi så i kapittel 4 at en av ungdommene, «Arild», visste om denne loven fordi han hadde hørt om Popcorn Time problematikken, og at det ble utdelt straff og bøter, så det er kanskje ikke så rart at vi ser dette skillet.

Ser vi et skille på om de tenker på konsekvensene det får for film- og serieindustrien når de bruker ulovlige strømmetjenester, ved at de ikke får fortjeneste når en ser på? (se figur 5.3).

Tenker du på konsekvensene av å bruke ulovlige strømmetjenester (for eksempel at de som har lagd filmer og tv-serier ikke får inntekt når du ser på?)

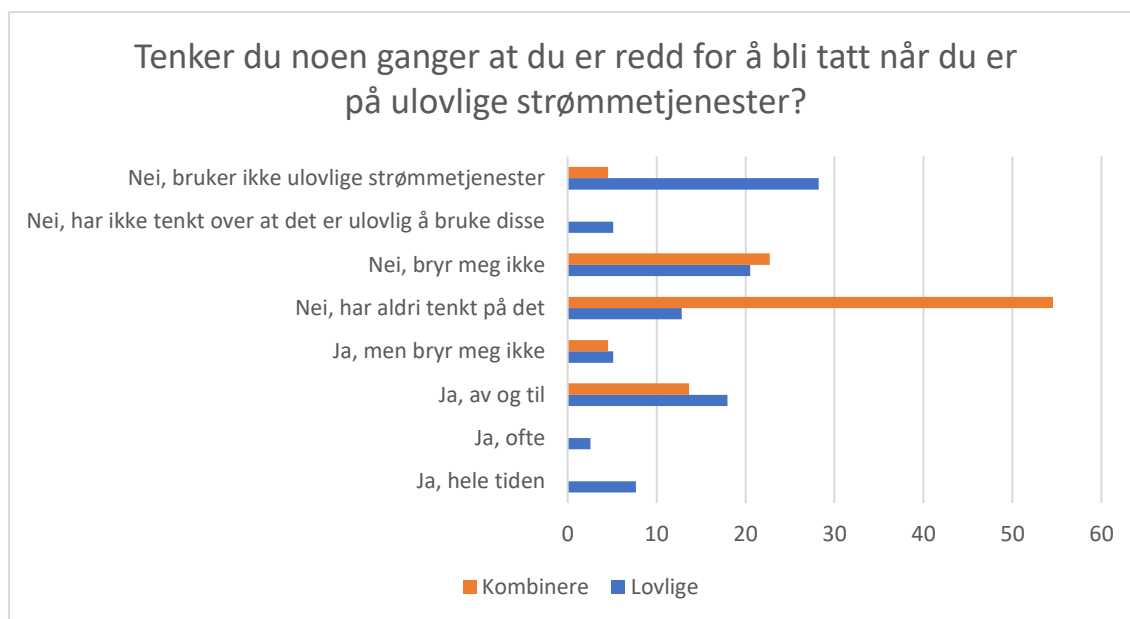

(Figur 5.3 – Tanker over konsekvens ved bruk av ulovlige strømmetjenester blant de som foretrekker lovlig og kombinerings)

De fleste (om vi ser vekk fra de som sier at de ikke bruker ulovlige strømmetjenester) ser ut til å tenke på dette, i alle fall av og til, men her er det flere interessante tendenser. Det ene er at det er nokså stor spredning, også blant de som sier at de foretrekker å kombinere. Kan det komme av at det er to forskjellige grupper innad hos de som foretrekker å kombinere, der en gruppe bruker lovlig strømmetjenester mer enn de kombinerer, og den andre kombinerer mer enn de bruker lovlig? Den andre tendensen er at de «lovlig», om de bruker ulovlige strømmetjenester, ofte ser ut til å bekymre seg mer for konsekvensene. Dette er noe som hadde vært interessant å undersøke videre på.

Vil vi også se noe av det samme hos disse to gruppene i spørsmålet om de er redd for å bli tatt hvis de bruker ulovlige strømmetjenester (se figur 5.4). Nokså få er bekymret for det, men de som foretrekker lovlig strømming, om de bruker ulovlige strømmetjenester, er forholdsvis mer redd for å bli tatt.

Tenker du noen ganger at du er redd for å bli tatt når du er på ulovlige strømmetjenester?

(Figur 5.4 – Redd for å bli tatt ved bruk av ulovlige strømmetjenester blant de som foretrekker lovlig og kombinerings)

Det er spennende å se at de som foretrekker å kombinere ikke er redd for å bli tatt ved bruk av ulovlige strømmetjenester, men at de faktisk av og til tenker på konsekvensene det får for de som produserer film og tv-serier. Det må være slitsomt å være redd hele tiden når en bruker nettsider som ikke er lovlig, så det er kanskje ikke så rart at de da ikke er redd for å bruke dem.

5.6 Oppsummering

Vi kan se at bakgrunn ikke spiller en stor rolle, bortsett fra kjønn. Der så vi at jenter foretrekker lovlig strømming, og gutter foretrekker å kombinere. De andre faktorene som alder, studielinje, søsken, jobb eller utdanning til foreldre hadde lite å si.

Når det kommer til film- og serievaneer så vi forskjellige skiller. Vi fant ut at de som foretrekker lovlig strømming så typisk oftere mer regelmessig på film enn de som foretrekker å kombinere, og at denne gruppen også noe oftere ser regelmessig på tv-serier. De som foretrakk lovlig strømming, svarte oftere at de så på spesifikke filmer og tv-serier sammen med andre. Når det kommer til om de finner filmer eller tv-serier selv, eller spør om

anbefalinger, var det nokså små forskjeller på de som foretrekker lovlig og de som foretrekker å kombinere. Omtrent like mange hos de som foretrekker lovlig og de som foretrekker å kombinere velger det de vil se på uavhengig om filmen eller tv-serien er populær. Til slutt var det om de mener det er viktig å se på det samme som sin omgangskrets. De fleste sier at dette ikke er viktig, men noen flere av de som foretrekker å kombinere sier det samme. Når det kommer til om de foretrekker å se på film og tv-serier alene eller sammen med andre, var det ingen forskjell. Begge gruppene foretrakk å se på filmer eller tv-serier alene.

På deres digitale kunnskaper fant vi ingen tydelige skiller. Det var nesten ingen ungdommer som oppga at de har svært dårlige kunnskaper. Det var heller ingen skiller på om de kunne finne ulovlige strømmetjenester som er blokkert av søkemotorer. Heller ikke på om de kunne få det til å se ut som de satt i et annet land når de brukte en strømmetjeneste så vi noen skiller. Når det kommer til kjennskapen av den norske åndsverkloven så vi at de som foretrekker å kombinere kunne litt mer om denne loven. De fleste ser ut til å tenke på konsekvensene ved strømming av ulovlige strømmetjenester, i alle fall av og til. Vi fant to interessante tendenser her Den ene var at det var nokså stor spredning blant de som foretrekker å kombinere, og det andre var at de som foretrekker lovlig strømming, om de bruker ulovlige strømmetjenester, ofte virker å bekymre seg mer for konsekvensene.

KAPITTEL 6. AVSLUTNING

I dette kapitlet skal vi ta en kort oppsummering av hele oppgaven så langt, om denne studien og med spesiell vekt på svarene på forskningsspørsmålene. Vi skal også se på likhetstrekk denne studien har med de andre bruksstudiene om ungdommens strømmevaner som tidligere er blitt presentert. Til slutt vil vi se på hva som vil være interessant å forske på videre i fremtiden.

6.1 Oppsummering av strømming og strømmevaner

Vi har sett at begrepet strømming oppsto på 1970-tallet (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1212). Vi så at strømming av videoinnhold begynte å utvikle seg på midten av 1990-tallet ved at filene kunne bli mindre i størrelse, og bredbåndshastigheten ble raskere. Etter hvert ble kvaliteten på strømming av videoinnhold bedre og mer pålitelig (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1213). Det største gjennombruddet for videostrømming skjedde da YouTube ble opprettet i 2005. Dette var en nettside som kun besto av videoinnhold der hvem som helst kunne laste opp sine videoer (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1213). Etter hvert utfordret også strømming av videoinnhold lineær-tv, slik at også de begynte å tilby sitt eget innhold på sine egne strømmetjenester (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1214). Netflix var blant en av de største utfordrerne innenfor strømming av videoinnhold. De begynte originalt som DVD-utleiere i 1997, og gikk over til kun videostrømming i 2007 (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1214). Utviklingen av videostrømming, og ikke minst strømming generelt, har over tid påvirket medieindustriene til å finne nye måter å distribuere innholdet sitt på (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1215). Utviklingen til strømming generelt er fortsatt et «ungt» marked med et stort potensial for utvikling i fremtiden (Spilker & Colbjørnsen, 2020, s. 1212).

Vi har sett at 71% av den norske befolkningen bruker en strømmetjeneste, og at 63% strømmer daglig (Futsæter, u.å.). Norsk mediebarometer og Statistisk sentralbyrå oppgir at 51% av den norske befolkningen strømmer daglig i gjennomsnitt (Statistisk Sentralbyrå, u.å.). Vi nordmenn er også dem som strømmer mest i Norden, med et gjennomsnitt på 3,2 timer per dag (Olsen, 2020). Det er også aldersgruppen 16-45 år som har størst vekst av nye abonnementer (Waatland, 2020).

Det er ungdommen i den norske befolkningen som har den høyeste bruken av strømming fra 2008 til 2013, og igjen fra 2014 (Statistisk Sentralbyrå, u.å.). Ungdommen bruker også like mye tid på sosiale medier som strømming (Østnes, 2021, s. 6).

Når det gjelder ulovlig strømming, er Norge og Sverige de som strømmer mest ulovlig i Norden (Zmuda, u.å.). I 2015, da Popcorn Time var populær, var det 315 000 nordmenn som brukte den ulovlige strømmetjenesten daglig. Det var like mange som brukte TV2 Sumo/TV2 Play. De som brukte Popcorn Time mest var i aldersgruppen 15-29 år (Zakariassen, Ingebretsen & Eriksen, 2015). Denne ulovlige strømmetjenesten satte lys på ulovlig innhold i Norge, som også trolig var med på å få en endring på åndsverkloven. Denne ble oppdatert i 2018, ettersom den ikke dekket strømming av for eksempel film og tv-serier (Regjeringen, 2020). Det ble lagt vekt på at denne loven nå skulle spesielt forhindre ulovlig strømming (Plikk, 2018).

Vi har også sett at det er få rettsaker som gjelder ulovlig strømming, og de rettsakene som er blitt i Norge (Berge, 2016) og Danmark (Gosvig, 2018) har kun gjeldt de som har gjort innhold tilgjengelig for andre brukere eller tjent penger på å gi informasjon av hvordan en bruker ulovlige strømmetjenester for andre brukere.

Når det gjelder strømming i EU, står strømming for 82% av ulovlig innhold, og en gjennomsnittlig bruker i EU besøkte ulovlige strømmetjenester nesten seks ganger i måneden i 2020 (EUIPO, 2021). Strømming er den metoden en bruker mest for å skaffe seg tilgang på ulovlig innhold (EUIPO, 2021). Til tross for dette bruker 80% av ungdommen lovlige strømmetjenester, og 21% bruker bevisst ulovlige strømmetjenester (EUIPO, 2021).

Til slutt har vi også sett at en ny fremtidig struktur innenfor strømmetjenester som tilbyr film og tv-serier tar form her i Norge. Flere og flere selskaper, slik som for eksempel WarnerMedia og Disney, har opprettet sine egne strømmetjenester og trekker sitt innhold ut fra andre strømmetjenester, slik som hos Netflix. Dette gjør hele markedet for strømming av film og tv-serier fragmentert, ettersom en må abonnere på flere forskjellige strømmetjenester for å se alt en ønsker av innhold (Southard, 2019). Southard nevnte også at det bør bli revurdert å lage en ny struktur (Southard, 2019). Denne strukturen ser vi i Norge med Strim (Strim, u.å., b) og TV2 Play (TV2, u.å., a).

6.2 Oppsummering av bruksstudier

Ettersom vi i denne studien ønsker å finne motivasjonen bak ungdommens bruk av lovlig og ulovlig strømming ble bruksstudier et naturlig valg for å undersøke temaet. Denne tradisjonen går ut på å finne motivene og behovene til publikum for deres medievalg. Tradisjonen ser altså på hva de gjør med media (Hagen, 2012, s. 56 - 57). Den første studien innenfor denne forskningstradisjonen fant sted i 1944, men det skjedde ikke en videre utvikling her før 1960- og 1970-tallet (Hagen, 2012, s. 57). Hvordan publikum bruker media gir også noen funksjoner som denne forskningstradisjonen viser til. Vi har informasjonsfunksjon, underholdningsfunksjon, integrasjon og sosial kontakt, og styrking av personlig identitet (Hagen, 2012, s. 60 – 61). I min studie er hovedsakelig underholdningsfunksjonen relevant. I underholdningsfunksjonen går det ut på at publikum rett og slett blir underholdt (Hagen, 2012, s. 60).

Tidligere arbeid på feltet som har vært sentrale på forskningsfeltet, er en studie i Australia der de undersøkte ungdommens bruksmønster når det kommer til filmer på betalte(lovlige) og ubetalte(ulovlige) plattformer (Henkel, James & Croce, 2016). Studiene fra EU Observatoriet som ble gjort i 2016 og 2019, så på disse to studiene for å undersøke hvordan ungdom brukte internett, og deres tanker og holdninger rundt uekte varer generelt, blant annet piratkopier, som også gjelder ulovlige strømmetjenester (EUIPO, 2019). En felles motivasjon for disse studiene er å øke den økonomiske veksten og ikke minst finne ut hvordan de kan få flere til å velge lovlige tjenester fremfor ulovlige. Dette er et forskningsfelt som så vidt har startet, og som trengs videre forskning og utvikling. Samtidig trenger vi studier med andre perspektiver enn det økonomiske for å kunne se på temaet i større bredde.

6.3 Oppsummering av studien

I denne studien ble det tatt i bruk både survey og fokusgruppeintervjuer. I surveyen var det både faste og åpne spørsmål. Det var totalt ca. 90 elever som ble invitert, og 63 elever fordelt på fire klasser gjennomførte surveyen. Det var to videregående skoler på Vestlandet som befinner seg i to forskjellige fylker som deltok. Det ble gjennomført totalt tre fokusgruppeintervjuer med 12 elever. I den første deltok fire elever, i den andre var det fem elever, og i den tredje var det tre elever. Fokusgruppeintervjuene tok utgangspunkt i 11

semistrukturerte spørsmål lagt opp til at elevene skulle ha en samtale om lovlig og ulovlig strømming.

Studien i denne oppgaven har sett på hvorfor ungdommer velger å strømme lovlig og hvorfor de velger å strømme ulovlig. Vi har sett på deres mediebruk av strømmetjenester, og hva som skiller de som foretrekker å strømme lovlig og de som foretrekker å kombinere lovlig og ulovlig strømming.

Hovedproblemstillingen er:

- Hvorfor velger norsk ungdom å strømme film og tv-serier lovlig og/eller ulovlig?

Det var også fire delproblemstillinger:

1 – *Hvordan går bruk av strømmetjenester for film og tv-serier inn i ungdommens medieliv?*

2 – *Hvilke lovlige og ulovlige strømmetjenester bruker ungdommen?*

3 – *Hva skiller de som foretrekker å strømme lovlig og de som foretrekker å kombinere lovlig og ulovlig strømming?*

4 – *Hvilke synspunkter har ungdom på strømming som bryter med norsk lov?*

6.4 Oppsummering av funn

Ungdommene oppga to grunner til hvorfor de velger å strømme lovlig. Den første grunnen er at det rett og slett er lovlig. Noen av dem var også redd for konsekvensene ved bruk av ulovlig strømming, og holdt seg derfor til de lovlige. Det føles rett og slett tryggere. Den andre grunnen er at det er bedre kvalitet på bilde og lyd på filmen eller tv-serien de velger å se på de lovlige strømmetjenestene. Ungdommene fortalte at en opplever en bedre brukeropplevelse på de lovlige strømmetjenestene på grunn av den gode kvaliteten.

På spørsmål om hvorfor de velger å strømme film og tv-serier ulovlig, var det mange ungdommer som begrunnet dette med utvalg. De savner større utvalg av innhold på de lovlige

strømmetjenestene, og føler at de må kompensere ved å bruke ulovlige strømmetjenester. Ungdommene begrunnet det med at de ikke fant innholdet de var ute etter på de lovlige strømmetjenestene, og måtte da ty til ulovlige strømmetjenester. Noen av dem begrunnet også at ettersom de brukte mye av de lovlige strømmetjenestene, var det også greit å ta i bruk ulovlig strømming av og til.

Av de lovlige strømmetjenestene bruker ungdommen Netflix, Viaplay og NRK TV mest. Av de ulovlige strømmetjenestene bruker ungdommen 123movies og Popcorn Time.

Hvordan går bruk av strømmetjenester for film og tv-serier inn i ungdommens medieliv? Flertallet foretrekker å bruke kun lovlige strømmetjenester. Flertallet kombinerer også flere lovlige strømmetjenester, og det er få som bruker kun én. Ungdommen oppga at de ser regelmessig på film og tv-serier, der de ser på film én til to dager i uken, og over halvparten ser på tv-serier hver dag. Tidsbruk i antall timer er 1-2 timer per dag, men når det gjelder tidsbruken per uke på film og tv-serier varierer det nokså mye. 40% ser på film og tv-serier 10 timer eller mindre i uken, mens 36% ser på tv-serier 16 timer eller mer i løpet av uken. Når ungdommen ser på film eller tv-serier foretrekker to tredjedeler å se på dette alene. Halvparten av ungdommen kan utføre oppgaver som gir dem tilgang på ulovlige strømmetjenester. Når det gjelder åndsverkloven har to tredjedeler hørt om den, men svært få mener å ha god kjennskap til loven.

Hva skiller de som foretrekker lovlig strømming og de som foretrekker å kombinere lovlig og ulovlig strømming? Vi så at jentene er litt overrepresenterte blant de som foretrekker å strømme lovlig. De som foretrekker å strømme lovlig ser oftere regelmessig på film og litt oftere på tv-serier, og det er også denne gruppen som oftere ser på spesifikke filmer eller tv-serier sammen med andre. Når det gjelder den norske åndsverkloven kan de som foretrekker å kombinere litt mer. De som foretrekker lovlig er den gruppen som virker å være mest bekymret for konsekvenser ved bruk av ulovlige strømmetjenester, og det er også denne gruppen som er forholdsvis mer redd for å bli tatt.

Hvilke synspunkter har ungdom på strømming som bryter med norsk lov? Rundt halvparten tenker på konsekvensene det får for film- og serieindustrien ved bruk av ulovlige strømmetjenester. Når det gjelder konsekvenser for dem selv, slik som om de er redd for å bli tatt ved å bruke ulovlige strømmetjenester, sier flertallet at de ikke er redd for dette. Under fokusgruppeintervjuene uttrykte flere av ungdommene at myndighetene ikke brydde seg, og slo av vitser som «hva skal politiet gjøre?». Potensialet for å få virus på sin datamaskin gjorde dem mest redd ved bruk av ulovlige strømmetjenester. Noen rettferdiggjorde sin bruk av ulovlige strømmetjenester ved at de brukte så mye lovlig, så da var det «greit» med litt ulovlig av og til. Andre rettferdiggjorde bruken ved at de sjekket de lovlige strømmetjenestene for filmen eller tv-serien de ønsket å se på, før de tok i bruk de ulovlige.

6.5 Funn som minner om trekk i andre studier

Det er noen funn i min studie som minner om trekk i både Australia studien (Henkel, James & Croce, 2016) og EU studien (EUIPO, 2019).

I Australia studien (Henkel, James & Croce, 2016) var det noen likhetstrekk. Her var det også lite skyldfølelse involvert ved bruk av ulovlige strømmetjenester. Som nevnt i min studie tenkte ungdommene som oftest ikke på at de var redde for å bli tatt ved bruk av ulovlige strømmetjenester, og kun tenkte på konsekvensene det får for film- og tv-industrien av og til. I Australia studien (Henkel, James & Croce, 2016) forteller ungdommene at de hører veldig lite om andre som får problemer for å bruke ulovlige strømmetjenester. Det samme gjelder også i min studie, der en av fokusgruppeintervjuene snakket om bøtene som ble gitt etter bruk av Popcorn Time som eneste eksempel. Deres argumenter var at ingen brydde seg, og det gjorde ikke politiet eller andre lovmyndigheter heller. Andre fellestrekk var spørsmålet om hva ungdommene mente kunne blitt gjort annerledes for at flere skulle valgt lovlige strømmetjenester. De vanligste svarene var bedre strømmetjenester, stort og variert utvalg, hyppighet på nytt innhold og senke prisene. Dette var noe ungdommene fra min studie også sa kunne blitt gjort annerledes for at flere skulle valgt de lovlige strømmetjenestene.

I EU studien (EUIPO, 2019) var det også flere likhetstrekk med min studie. Det første er at kvalitet er viktig for ungdommen, og det skal oppleves trygt. Ungdommene i min studie oppga også kvalitet på lyd og bilde i film og tv-serie som en av hovedårsakene til at de valgte lovlige strømming, og det ble oppgitt at det å bruke lovlige strømmetjenester opplevdes som trygt. I EU ble det også nevnt at det å velge lovlige strømming er mer foretrukket enn det å velge ulovlig strømming blant ungdom, og det er noe som også går igjen i min studie. EU studien finner også at ungdommene tenker seg mer om hvis ulovlig strømming utgjør en risiko for dem selv, der risikoen som blir nevnt er bekymringen for å få virus på datamaskinen sin. Dette ble også nevnt av ungdommene i min studie i fokusgruppeintervjuene. De var ikke bekymret for at de brukte ulovlige strømmetjenester, eller hva politiet mente om deres ulovlige bruk, men heller om det kunne være et virus på nettsiden de brukte.

6.6 Videre forskning i fremtiden

Det er spennende at min studie har likhetstrekk med andre studier om samme tema. De store hovedtrekkene ser ut til å være nokså like i Norge, land i Europa, og i Australia. Kan dette bety at grunnene for at de velger lovlige og ulovlige strømmetjenester er universelt?

Samtidig er det fortsatt mye som er uvisst om hvorfor norsk ungdom bruker lovlige og ulovlige strømmetjenester. Basert på statistikk er Norge ett av landene i Norden som strømmer mest ulovlig (Zmuda, u.å.). I EU sin studie (EUIPO, 2019) er Sverige blant de landene som strømmer mest ulovlig. Det hadde vært spennende å sett hvor Norge befinner seg i forhold til Sverige, Danmark og Finland med sammenlignbare tall.

Vi har sett at strømming er en stor del av ungdommens mediehverdag, og vi har sett at nordmenn strømmer mye av både lovlige og ulovlige innhold. Vi har tilgang på statistikk som forteller tiden ungdommene bruker på strømming, hvilke strømmetjenester de bruker og hvor ofte de bruker strømmetjenestene. Det vi vet lite om, er hvorfor de velger å strømme lovlige, og hvorfor noen velger å strømme ulovlig. Hvorfor gjør de det? Hva ligger til grunn for valgene de tar? Det hadde vært spennende å videreføre min pilotstudie av ungdom på to videregående skoler til et større landsrepresentativt utvalg ungdommer. Vil grunnen til at ungdom velger lovlige og ulovlige strømming endre seg sammen med utviklingen av strømming av film og tv-serier innenfor både teknologien og markedet? Det er så mye som må undersøkes, og dette er bare begynnelsen.

LITTERATURLISTE

Anand, P. (2022) *Popcorn Time, the Piracy App That Spooked Netflix, Shuts Down*.

Tilgjengelig fra: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-01-04/popcorn-time-alternative-is-hard-to-find-as-app-shuts-down>

(Hentet: 12. mai 2022)

Berge, J. (2016) *21-åring dømt for ulovlig spredning av filmer*. Tilgjengelig fra:

<https://kinomagasinet.no/artikkel/21-aring-domt-for-ulovlig-spredning-av-filmer/>

(Hentet: 9. april 2022)

EUIPO (2019) *2019 Intellectual Property and Youth Scoreboard*. Tilgjengelig fra:

https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/IP_youth_scoreboard_study_2019/IP_youth_scoreboard_study_2019_en.pdf

DOI: 10.2814/837720

(Hentet: 20. mars 2022)

EUIPO (2021) *Online Copyright Infringement in the European Union. Music, Films and TV (2017-2020), Trends and Drivers*. Tilgjengelig fra:

https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/quantification-of-ipr-infringement/online-copyright-infringement-in-eu/online_copyright_infringement_in_eu_en.pdf

DOI: 10.2814/505158

(Hentet: 7. april 2022)

Futsæter, K. (u.å.) *Aldri har mediebruken endret seg så dramatisk*. Tilgjengelig fra: <https://kantar.no/kantar-tns-innsikt/aldri-har-mediebruken-endret-seg-sa-dramatisk/>

(Hentet: 19. november 2020)

Gentikow, B. (2005) *Hvordan utforsker man medieerfaringer? Kvalitativ metode*. Revidert utgave. Kristiansand: IJ forlaget.

Gentikow, B. (2009) Media literacy for det 21. århundre, i Gentikow, B (red.) *Medievitenskap* 3. Bergen: Fagbokforlaget, s. 165 – 180.

Gosvig, S. (2018) *For første gang i Europa: 39-årig dømt for at udbrede ulovlig filmtjeneste*. Tilgjengelig fra: <https://anklagemyndigheden.dk/da/foerste-gang-i-europa-39-aarig-doemt-udbrede-ulovlig-filmtjeneste>

(Hentet: 9. april 2022)

Hagen, I. (2012) *Medias publikum – Fra mottaker til bruker*. 7 opplag. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Henkel, L., James, M. & Croce, N. (2016) Would You Like Popcorn With That Download? A Uses and Gratifications Study Into the Motivations of Legal and Illegal Film Consumption, *Quarterly Review of Film and Video*, 33:1, s. 46 – 63. DOI: 10.1080/10509208.2015.1086256

Løvhaug, N. R. (u. å.) *Nordmenn strømmer stadig mer*. Tilgjengelig fra: <https://kantar.no/kantar-tns-innsikt/nordmenn-strommer-stadig-mer/>

(Hentet: 9 mars 2020)

Medier24 (2015) 750.000 nordmenn villig til å strøomme ulovlig. Tilgjengelig fra:

<https://www.medier24.no/artikler/750-000-nordmenn-villig-til-a-stromme-ulovlig/360594>

(Hentet: 9 mars 2020)

Norsk Senter For Forskningsdata (u.å.) *Samtykke og andre behandlingsgrunnlag*. Tilgjengelig fra: <https://www.nsd.no/personverntjenester/oppslagsverk-for-personvern-i-forskning/samtykke-og-andre-behandlingsgrunnlag>

(Hentet: 16 oktober 2020).

Olsen, J. S. (2020) *Nordmenn strømmer mest av alle i Norden*. Tilgjengelig fra:

<https://www.tek.no/nyheter/nyhet/i/vQabVX/nordmenn-stroemmer-mest-av-alle-i-norden>

(Hentet: 20. mars 2022)

Ozer, J. (u.å.) *What Is Adaptive Streaming?* Tilgjengelig fra:

https://www.streamingmedia.com/Articles/Editorial/What-Is-.../What-Is-Adaptive-Streaming-75195.aspx?utm_source=related_articles&utm_medium=gutenberg&utm_campaign=editors_selection

(Hentet: 30. mai 2022)

Plikk, N. (2018) *Ny lov forbyr piratstrømming i Norge*. Tilgjengelig fra:

<https://www.tek.no/nyheter/nyhet/i/704n4o/ny-lov-forbyr-piratstroemming-i-norge>

(Hentet: 9. april 2022)

Regjeringen (sist oppdatert: 17.11.2020) *Ny og mer moderne åndsverklov*. Tilgjengelig fra:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/opphavsrett/innsiktsartikler/ny-og-mer-moderne-andsverklov/id2426300/>

(Hentet: 19 november 2020)

RiksTV (u.å.) *Velg TV-pakken som passer deg*. Tilgjengelig fra:

<https://bestill.rikstv.no/nextgentel/bolig>

(Hentet: 11. mai 2022)

Sletvold, P. (2017) *Hva er streaming og hva brukes det til?* Tilgjengelig fra:

<https://www.multitek.no/innlegg/hva-er-streaming/>

(Hentet: 13 mai 2020)

Southard, M. (2019) *Distribution Rights Will Soon Turn Streaming Upside Down*.

Tilgjengelig fra: <https://nocable.org/news/distribution-rights-will-soon-turn-streaming-upside-down/>

(Hentet: 15. desember 2020)

Spilker, S. H., & Colbjørnsen, T. (2020) The dimensions of streaming: toward a typology of an evolving concept, *Media, Culture & Society*, Vol. 42(7-8), s. 1210 – 1225.

DOI: 10.1177/0163443720904587

Statistisk Sentralbyrå (u.å.) *Fakta om medier*. Tilgjengelig fra:

<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/faktaside/medier>

(Hentet: 11. april 2022)

Strim (u.å., a) *Velg abonnement* Tilgjengelig fra: <https://www.strim.no/signup>

(Hentet: 11. april 2022)

Strim (u.å., b) *Hva er Strim?* Tilgjengelig fra: <https://www.strim.no/hjelp/kontakt/hva-er-strim>

(Hentet: 11. april 2022)

Telenor (u.å.) *TV-tjenesten T-We*. Tilgjengelig fra: https://www.telenor.no/tv/t-we/?fbclid=IwAR1UP9dp-saWLkqp9mt1tq52M4AFMPb5ldN_ky_OwODhZu_RSOycM8fARho

(Hentet: 11. mai 2022)

TV2 (u.å., a) *Nye pakker på TV2 Play*. Tilgjengelig fra: <https://hjelp.tv2.no/artikkel/nye-pakker>

(Hentet: 5. mai 2022)

TV2 (u.å., b) *Abonnementsoversikt*. Tilgjengelig fra: <https://play.tv2.no/pakker?productId=323&periodId=month>

(Hentet: 7. mai 2022)

Velg Ekte (u.å.) *Hva mener unge europeere om immaterielle rettigheter?* Tilgjengelig fra: <https://www.velgekte.no/fakta-og-regelverk/rapporter-og-statistikk/hva-mener-unge-europeere-om-immaterielle-rettigheter/>

(Hentet: 16. mars 2022)

Viktor (u.å.) *What Happened To Popcorn Time? Why Was It Shut Down?* Tilgjengelig fra: <https://productmint.com/what-happened-to-popcorn-time/>

(Hentet: 12. mai 2022)

Waatland, E. (2020) *Flere kjøper abonnement på medier under koronakrisen*. Tilgjengelig fra: <https://m24.no/medietilsynet/flere-kjoper-abonnement-pa-medier-under-koronakrisen/257015?fbclid=IwAR3Tc76JCHbGEC6ln3N5HzD2eSDh7WH07QcU0da0FjwYAUhnbiaEY50JZxo>

(Hentet: 15. desember 2020)

Zakariassen, G., Ingebretsen, C., & Eriksen, D. (2015) *315.000 nordmenn bruker «pirat-Netflix»*. Tilgjengelig fra:

<https://www.nrk.no/kultur/315.000-nordmenn-bruker-pirat-netflix-1.12345546>

(Hentet: 20. mars 2022)

Zmuda, E. (u. å.) *Piratkopiering går ned i Norge*. Tilgjengelig fra:

<https://www.kino.no/incoming/article1108251.ece>

(Hentet: 9 mars 2020)

Østbye, H., m. fl. (2013) *Metodebok for mediefag*. 4 utg. Bergen: Fagbokforlaget.

Østnes, J. (2021) *Medieungdom 2021*. Norge: Kantar AS

(Tillatelse for bruk gitt av forfatter)

Åndsverkloven. *Lov om opphavsrett til åndsverk mv. 2018 §3 (åndsverkloven)*.